

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ-
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

ПРИЛОЖЕНИЕ № 3

СТРАТЕГИЯ ЗА ВОДЕНО ОТ ОБЩНОСТИТЕ МЕСТНО РАЗВИТИЕ

НА

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА – РАДОМИР – ЗЕМЕН

Актуализирана версия
във връзка с изменението на Закона за подпомагане на земеделските производители (ЗПЗП)
29 юни 2018 г.

Актуализирана версия
във връзка с Решение № 4 по точка 3 от дневния ред от Протокол № 3 от 21.11.2018 г. от заседание на върховния корективен орган - ОС на СНЦ „МИГ-Радомир-Земен“ за отстраняване на „очевидна грешка“
Актуализирана версия
във връзка с Допълнително споразумение № 50-48/29.08.2019 г.,
към Споразумение за изпълнение на
СВОМР № РД 50-48/03.05.2018 г., изм. с Допълнителни споразумения
№ РД 50-48/26.10.2018 г. и № РД 50-48/07.03.2019 г.

ПРИЛОЖЕНИЕ № 3

СТРАТЕГИЯ ЗА ВОМР **(ЗАДЪЛЖИТЕЛНИ ЕЛЕМЕНТИ)** **шрифт Times New Roman 12, междуредие 1,15**	
1. Описание на МИГ: *(не повече от 3 страници)*	
1.1. Данни за общини и населени места, които попадат в територията на МИГ:	
- списък на общините, обхванати от МИГ;	**Община Радомир и община Земен**
- списък на населените места, обхванати от МИГ;	Територията на МИГ „Радомир - Земен" обхваща всички населени места и съвпада изцяло с територията на общините Радомир и Земен. Общия брой населени места на територията на двете общини е 50. На територията на МИГ „Радомир-Земен" са разположени два града – Радомир и Земен, които са административните центрове на едноименните общини и 48 села. Разпределението на населените места на териториите на двете общини е както следва: ❖ На територията на община Радомир са разположени 32 населени места; ❖ На територията на община Земен са разположени 18 населени места. **Община Радомир /с ЕКАТТЕ/:** 1. Град Радомир /61577/ , 2. с. Байкалско /02230/, 3. с. Беланица /03277/, 4. с. Бобораци /04529/, 5. с. Борнарево /05534/, 6. с. Владимир /11404/, 7. с. Горна Диканя /16208/, 8. с. Гълъбник /18263/, 9. с. Дебели лаг /20256/, 10. с. Долна Диканя /22085/, 11. с. Долни Раковец /22490/, 12. с. Драгомирово /23443/, 13. с. Дрен /23649/, 14. с. Друган /24832/, 15. с. Жедна /29060/, 16. с. Житуша /29622/, 17. с. Извор /32384/, 18. с. Касилаг /36566/, 19. с. Кленовик /41232/, 20. с. Кондофрей /38265/, 21. с. Копаница /38460/, 22. с. Кошарите /41251/, 23. с. Негованци /51278/,

	24. с. Николаево /51617/, 25. с. Поцърненци /57964/, 26. с. Прибой /58311/, 27. с. Радибош /61354/, 28. с. Старо село /69064/, 29. с. Стефаново /69239/, 30. с. Углярци /75023/, 31. с. Червена могила /80488/, 32. с. Чуковец /81709/. **Община Земен /с ЕКАТТЕ/:** 1. гр. Земен /30778/, 2. с. Беренде /03887/, 3. с. Блатешница /04340/, 4. с. Враня стена /12228/, 5. с. Габровдол /14146/, 6. с. Горна Врабча /16167/, 7. с. Горна Глоговица /16170/, 8. с. Дивля /20972/, 9. с. Долна Врабча /22054/, 10. с. Еловдол /27320/, 11. с. Жабляно /29012/, 12. с. Калотинци /35482/, 13. с. Мурено /49357/, 14. с. Одраница /53415/, 15. с. Падине /55141/, 16. с. Пещера /56280/, 17. с. Раянци /62356/, 18. с. Смиров дол /67595/.
- *брой жители на територите, обхванати от МИГ.*	Населението на територията, обхваната от МИГ – Радомир – Земен, е 21459 души по данни на НСИ към 31.12.2016 г., разпределени: • В община Радомир – 18939 души, • В община Земен – 2520 души.
1.2. Карта на територията:	
МИГ-територията (794,409 кв.км.), обхващаща двете общини, е разположена в югозападна България. Граничи на юг с общини Кюстендил, Бобов дол и Дупница, на запад – с общини Трекляно и Трън, на север – с общини Перник и Брезник, на изток – с община Самоков. Двете общини Радомир и Земен граничат с община Ковачевци. Територията на община Радомир обхваща едноименната Радомирска котловина и части от планините Голо бърдо, Верила и Конявска. Повече от половината от територията на община Земен се намира в областта Краище. Община Радомир обхваща 32 населени места, с обща площ 540,467 кв. км. Площта на община Земен е 253,942 кв. км, с 18 населени места - общинският център град Земен и 17 села.	

Трън
Брезник
Перник
Земен
1
Радомир
1-Ковачевци

2. Описание на процеса на участие на общността в разработване на стратегията:

(не повече от 2 страници)

2.1. Описание на процеса - проведени срещи, семинари, конференции, обучения и обществени обсъждания):

Разработването на Стратегията за ВОМР на МИГ „Радомир - Земен" представляваше активен и двустранен процес на информиране, консултиране и включване на местната общност в различните етапи и дейности, предвидени и реализирани в изпълнение на подготвителните дейности.

1. Проведени срещи, семинари, конференции, свързани с процеса на информиране и консултиране относно разработване на СВОМР на МИГ – Радомир - Земен:

- Информационна конференция, проведена на 5.10.2016 г. в гр. Радомир, с 66 участника
- Информационна конференция, проведена на10.10.2016 г., в гр.Земен, с 20 участника
- Информационна конференция, проведена на 12.10.2016 в гр. Радомир, с 29 участника
- Информационна конференция, проведена на 14.10.2016г., с. Стефаново, община Радомир, с 26 участника
- Информационна конференция, проведена на 26.07.2017 г. в гр. Радомир, с 25 участника.

2. Проведени обучения за екипа на МИГ и за местни лидери, свързани с разработването на стратегията за ВОМР:

- Обучение на местни лидери, проведено на 13.01.2017 г., в гр. Радомир, 11 участника
- Обучение на членове на УС и на ОС, проведено на 14.01.2017 в гр. Радомир, с10 участника
- Обучение на екипа, членове на УС и ОС, гр. Радомир, 28.07. 2017 г., 10 уч.

3. Проведени обществени обсъждания на разработваната СВОМР на МИГ – Радомир – Земен: бяха организирани и проведени общо 4 обществени обсъждания на разработваната СВОМР – на два етапа:

3.1. Обществени обсъждания на резултати от проучвания на територията и първоначален проект на СВОМР

- Проведено на 5.01.2017 г., в гр. Радомир, с 21 участника
- Проведено на 12.01.2017 г., в гр. Радомир, 21 участника

3.2. Обществени обсъждания за разглеждане и приемане на предложения проект на Стратегия за водено от общностите местно развитие на МИГ – Радомир – Земен:

- Обществено обсъждане и приемане на проект на СВОМР, проведено в град Радомир, на 27.07.2017 г., с 22 участници
- Обществено обсъждане и приемане на проект на СВОМР, проведено в град Земен, 10.08.2017 г., с 19 участници

2.2. Групи/сектори заинтересовани лица, участвали в разработване на стратегията:

В рамките на **процеса на подготовка** на Стратегияга беше проведено проучване и изготвен анализ на конкретните заинтересовани страни и техните потребности във връзка с разработването и прилагането на Стратегията за ВОМР, като на територията бяха идентифицирани общо **10 групи** заинтересовани страни.

В целия процес по разработване на Стратегията за ВОМР бяха включени всички 10 идентифицирани **групи** заинтересовани страни (100 % участие), като този процес е илюстриран в таблицата по-долу.

Групи/сектори заинтересовани лица, участвали в разработване на стратегията Дейности по разработване и консултиране на СВОМР	Местна власт	Земеделски производители	МСП - ИСИС	МСП - НСНМСП	Микропредприя	Сдружения – местно развитие и гражданско общество	Сдружения - спорт	Народни читалища	Граждани	Малцинствени общности и уязвими групи	% на участие
Проучване и анализ на заинтересованите страни и техните потребности	Да	Да	Да	Да	Да	Да	Да	Да	Да	Да	100%
Информ.конференция, 5.10.2016 г., гр. Радомир, 66 уч.	Да	Да	Да	Да	Да		Да	Да	Да		80 %
Информ.конференция, 10.10.2016 г., гр.Земен, 20 уч.	Да	Да		Да	Да		Да	Да	Да		70 %
Информ.конференция, 12.10.2016 г., гр. Радомир, 29 уч.	Да	Да	Да		Да	Да	Да	Да	Да		80 %
Информ. конференция, 14.10.2016г., с. Стефаново, общ. Радомир, 26 уч.	Да	Да		Да	Да		Да		Да		60 %
Общ. обсъждане, 5.01.2017 г., гр. Радомир, 21 уч.	Да	Да	Да	Да	Да	Да		Да	Да	Да	90 %
Общ. обсъждане, 12.01.2017 г., гр. Радомир, 21 уч.	Да			Да	Да		Да	Да	Да	Да	70 %
Обучение на местни лидери, 13.01.2017 г., гр. Радомир, 11 уч.		Да	Да		Да		Да	Да			50 %
Обучение на УС и ОС, гр. Радомир, 14.01.2017, 10 уч.	Да	Да			Да		Да	Да			50 %
Информ.конференция, гр. Радомир, 26.07.2017 г., 25 уч.	Да	Да		Да	Да	Да	Да	Да	Да		80 %
Общ. обсъждане, гр. Радомир, 27.07.2017 г., 22 уч.	Да	Да		Да	Да	Да	Да	Да	Да		80 %
Обучение на екип, УС и ОС, гр. Радомир, 28.07. 2017 г., 10 уч.	Да	Да			Да		Да		Да		50 %
Общ. обсъждане, гр. Земен, 10.08.2017 г., 19 уч.	Да	Да			Да			Да		Да	50 %

По този начин се осигури включване на възможно най-широк кръг хора – представители на заинтересованите страни, в процеса на разработване на Стратегията за водено от общностите местно развитие на МИГ „Радомир-Земен", което гарантира адекватно отразяване на местните потребности.

3. Описание на ситуацията в района към момента на кандидатстване:
(не повече от 10 страници)

3.1. Анализ на нуждите и потенциала за развитие на територията:

1.ОБЩА ГЕОГРАФСКА ХАРАКТЕРИСТИКА.

Географско положение, граници и големина

Местна инициативна група „Радомир-Земен" обхваща територията на общините Радомир и Земен, разположени съответно в югоизточната и югозападната част на област Перник. **По данни на НСИ към 31.12.2016 г., на територията на МИГ живеят общо 21 459 души.** МИГ-територията обхваща двете общини, разположена е в югозападна България, има благоприятно географско положение - близост до столицата София и до държавната граница с Република Сърбия. Дадености, които предопределят до голяма степен възможности за развитие. През територията на Местна инициативна група „Радомир-Земен" преминават важни транспортни артерии, енергийни и телекомуникационни системи и газопровод. Разположена е в едноименната Радомирска котловина и части от планините Голо бърдо, Верила и Конявска. Община Радомир обхваща 32 населени места с обща площ 540,467 кв. км. Площта на община Земен е 253,942 кв. км. с 18 населени места.

Релефът *на община Радомир* е твърде разнообразен – ниско планински, хълмист и котловинен. От северозапад на югоизток се простира Радомирската котловина с площ от 238 кв. км., което съставлява 44% от територията. На североизток от нея, до границата с Перник се простират югозападните склонове на планината Голо бърдо с най-висок връх Ветрушка (1158 м.). *За територията на община Земен* е характерен предимно планинският релеф, със средна надморска височина 685м., която благоприятства развитието на селско стопанство и дърводобив.

Климатът *е умерено континентален.* В котловините се наблюдават температурни инверсии. Характерно за района е, че максимумът на валежите е през лятото, а минимумът е през зимата. Средната годишна температура е около +10 градуса. Проявяват се основно югозападни и северни ветрове. Територията на МИГ „Радомир–Земен" разполага със значителен агроклиматичен потенциал за развитие на всички подотрасли на растениевъдството – зърнени, технически, зеленчукови култури и трайни насаждения. Лимитиращ фактор се явява количеството валежи, които са на границата на водопотреблението на културите през вегетационния период.

Водни ресурси: По–голямата част от откритите водоизточници се използват за водоснабдяване, напояване, промишлени и битови нужди. В МИГ-територията са открити и експлоатирани в различна степен термални води, с потенциал за използването им в оранжерийното производство на зеленчуци и цветя, за курортни и лечебни цели. Извор на минерализирана вода на територията на община Радомир има в с. Долни Раковец. Основна водна артерия на територията е река Струма. Има няколко микроязовира, езера и множество карстови извори.

Почви. Почвеното разнообразие на територията на МИГ „Радомир–Земен" включва чернозем-смолници и канелено горски почви. Характера на климата заедно с благоприятните почвени условия, особеностите на релефа и почвообразуващите скали, са добра предпоставка за развитието на селско стопанство – подходящи за пшеница, ръж, овес, лен и картофи.

Полезни изкопаеми. На територията на Радомирската община са открити и се експлоатират предимно нерудни изкопаеми, използвани в строителството. Към подземните богатства влизат и петролните шисти при селата Извор и Борнарево. На територията на община Земен са широко разпространени варовици, глини, хума, бигор. По поречието на реките Струма и

Трекляниска са разкрити големи количества глина, подходящи за тухли и керамични изделия.

Биологично разнообразие и горски ресурси. Зелена система. Три природни забележителности са под режим на защита: резервати **„Острица", „Чокльово блато" и Група вековни дървета.** **Защитена зона** за опазване на природните местообитания на територията на община Земен е с площ 17085 ха.

Екологично състояние: Състоянието на околната среда и екологичните условия на територията на МИГ„Радомир-Замен" е добро.

2.ДЕМОГРАФСКА ХАРАКТЕРИСТИКА.

Демографската структура на населението е подчинена на установилите се през последните години общи тенденции за страната –застаряване, ниска раждаемост, намаляване броя на сключените бракове, отрицателен естествен прираст.

Брой, гъстота и местоживеене на населението. **По данни на НСИ населението на територията на МИГ„Радомир-Замен" към 2015 г. е 21 932 души,** 10 835 – мъже, 11 907 - жени. ***В двата града на територията*** живеят 15070 души, а в селата – 6862. Населението на територията е намаляло през разглеждания 5 годишен период с 10,6 %, в селата е намаляло с 22 %, в градовете с 8,8 %. Налице е ясно изразена разлика между двете общини – 88 % от населението е в община Радомир и 12 % - в община Земен.

Населението на територията на община Радомир към 31.12.2016 г. е 21 459 души. В града живеят 13 279 души (70%) и 5 660 души (30 %) в селата. Територията е относително гъсто заселена. ***Населението на община Земен*** към 31.12.2016 г. е 2520 души. В града живеят 1543 души (61%), а в селата – 977 (39%). Сумарно населението на община Земен в периода 2010-2015 г. е намаляло с 844 души или спрямо населението от 2010 г. с 24%.

Движение на населението

Населението на територията на МИГ „Радомир–Земен" следва една и съща тенденция през последните години, а именно увеличаване на процента население, живеещо в града, и съответно намаляване на населението, живеещо в селата. **Естественото възпроизводство** е процес, който изразява смяната на поколенията на родителите с поколенията на децата. Разликата между ражданията и смъртността представлява естественият прираст на населението, който се определя в промили – на територията на двете общини – Радомир и Земен. Наблюдава се трайна тенденция на отрицателен естествен прираст през последните години. **Механичното движение на населението,** както **и етническата структура** също оказват влияние върху тези процеси. Населението в репродуктивна възраст се насочва към по-големи икономически центрове на растеж, което води до намаляване на жените във фертилна възраст. Това е фактор, който ще продължи да се отразява върху демографската ситуация на територията на МИГ „Радомир–Земен". Механичното движение на населението на територията на МИГ „Радомир–Земен" през последните 5 години показва интересни тенденции, които изразяват известна положителна промяна. **През 2014 г. по данни на НСИ механичният прираст на територията на МИГ „Радомир–Земен" е положителен**, т.е. – по-голям е броят на заселените от изселените лица. През последните три години се наблюдава повишаване на механичния прираст – докато през 2010 г. той е бил отрицателен (-118), през **2013 и 2014 г. е положителен.** Причините са свързани с подобряване на условията за живот на територията, най-вече свързано с инвестициите с подкрепата на ЕСИФ. Проявилата се през последните години тенденция на положителен механичен прираст на населението на територията **може да бъде задържана чрез създаване на условия за по-пълна заетост и по-високи доходи**. За това ще спомогнат както мерките за **стимулиране на икономическата активност**, така и **повишаването на качеството на обитаване**, както и дейности, насочени към повишаване на квалификацията на безработните и заетите лица.

Въпреки тази положителна тенденция, **проблем продължава да бъде интензивната трудова миграция, особено сред висококвалифицираните лица** – лекари, инженери, икономисти. Основна причина за миграцията е липсата на професионална реализация на територията за високообразованото население, което е особено сред младите хора. **Демографската ситуация определя и главния акцент** на демографската и социална политика на територията. Наложителни са мероприятия за задържане на младото население, респективно за завръщане на територията след завършване на средно и висше образование.

Население в трудоспособна възраст. През последните 6 години се наблюдава относителна стабилност на съотношенията във възрастовата структура на населението на територията на МИГ „Радомир–Земен", като в същото време е налице намаление на населението в трите групи – под, в и над трудоспособна възраст. **Населението под трудоспособна възраст** за периода 2010-2016 е намаляло с 9,96% или 273 души. **Населението в трудоспособна възраст** в абсолютно изражение е намаляло най-много – с 1349 души, но като процент намалението е с 10%. **Населението над трудоспособна възраст** е намаляло с 12%. Основната част от населението на територията е в трудоспособна възраст, като за разглеждания период делът на тази група варира от 55% (2010 г.), 56% (2011 до 2013), и през последните две години – намалява отново на 55%. **Община Земен се отличава с изключително висок дял на населението над трудоспособна възраст** и нисък дял на населението под трудоспособна възраст. На настоящия етап община Земен притежава високо нарушен трудоспособен контингент. Населението на територията има регресивен тип на възпроизводство: хората над трудоспособна възраст превишават значително като брой и относителен дял населението под трудоспособна възраст.

Етническа структура. Според данни от последното преброяване на населението (2011 г.) населението на територията на МИГ „Радомир–Земен" е сравнително еднородно, като е представено основно от две етнически групи – българи (94,7%) и роми (4,2%).

Ниво на образование. Образователната структура на населението на 7 и повече навършени години се подобрява през 2011 г. в сравнение с предходните години, следвайки ясно изразената тенденция на увеличение на броя и дела на населението с висше и средно образование при същевременно намаление на броя на лицата с основно и по-ниско образование. Към 01.02.2011 г. (НСИ, Преброяване на населението) броят на лицата с висше образование на територията на МИГ „Радомир-Земен" е 2023 души, а лицата, завършили средно образование, са 11133. Лицата с ниска образователна степен – основно и начално образование – са 8484 души и са с тревожно голям относителен дял (38%) от населението. Различията по степен на образование, са ясно изявени, което налага **спешно фокусиране на вниманието върху подобряването на образователната структура.** Големият дял на лицата с ниско образование е тревожен факт, за чието преодоляване е необходимо предприемане на адекватни и ефективни мерки: осигуряване на възможности за довършване на образованието, за учене през целия живот, за придобиване и повишаване на професионалната квалификация.

3.Социална сфера

Пазар на труда и безработица. Към 01.02.2011 г. ***коефициентът на заетост*** на територията на МИГ „Радомир-Земен", изчислен като отношение на броя на заетите лица към населението във възрастовата група 15-64 навършени години, е 53%. Налице са определени различия между двете общини –коефициентът на безработица в община Земен е 13%, а в община Радомир – 20%. Икономически неактивните лица са 53% , като 42% от общото население са пенсионери. **Относителна мярка за степента на участие на населението в пазара на труда е *коефициентът на икономическа активност***, изчислен като отношение на броя на икономически активните лица към населението във възрастовата група 15-64

навършени години - 67%.

<u>Пазарът на труда</u> включва два основни компонента: ***трудова заетост и безработица***. **<u>Безработица.</u>** По данни на Дирекция „Бюро по труда" гр.Перник, равнището на безработица на територията на МИГ „Радомир-Земен", след най-високото ниво достигнато през 2013 г. (14,42%), през последните 3 години устойчиво намалява до 9,76 % през 2015 г., което е и най-ниското ниво от 2009 г. до момента. Общият брой безработни лица на територията на МИГ „Радомир-Земен" е 958 души към 31.12.2015 г. при 1,248 души през 2005 г.

Образователната структура на безработните лица на територията на МИГ „Радомир-Земен" за 2015 г. се характеризира с:

- Най-голям дял заемат безработните лица със средно образование (566 души) – 59%;
- Делът на безработните лица с основно и по-ниско образование е 33% (318 души);
- Най-малко са безработните лица с висше образование (74 души) 8%.

Тревожна е тенденцията относителният дял на безработнитните лица със средно образование да се увеличава.

<u>Здравеопазване.</u> На територията на двете общини към текущия момент не функционира лечебно заведение за болнична помощ. Извънболничната помощ на територията се осъществява от 3 лечебни заведения само в гр. Радомир. По отношение на осигуреността на територията на МИГ „Радомир-Земен" с медицински кадри има регистриран драстичен спад през 2011 г. спрямо 2010 г. – от 54 на 18 души. През следващите години се наблюдава тенденция на сравнително стабилно ниво на лекарите, като през 2014 г. те са вече 23 души. Докторите по дентална медицина към 2014 г. са 10. На територията на МИГ „Радомир-Земен" са регистрирани и функционират 9 аптеки. **Населението на територията на МИГ „Радомир-Земен" в отдалечените населени места среща трудности при получаване на медицинска помощ, като това се явява сериозен проблем особено за хората в напреднала възраст**, които имат специфични потребности, свързани с по-честа необходимост от здравни услуги. Разпределението на здравните услуги на територията е небалансирано, особено по отношение на по-отдалечените села.

<u>Социалните услуги</u> на МИГ-територията се реализират като делегирани държавни дейности към общините, при които държавата осигурява финансови средства за тяхното провеждане, други се финансират от сдружения, национални и европейски програми и проекти, чрез дарения, от общинските бюджети. **На територията се предоставят 12 социални услуги**. Капацитетът на предлаганите социални услуги е запълнен на 100%. Интересът и търсенето на различни социални услуги от деца и възрастни хора обуславя необходимостта от разкриване на нови услуги за социална рехабилитация и интеграция за децата с увреждания и подкрепа за техните семейства, хоспис, дългосрочна социална услуга в общността за настаняване на хора в близка до домашната среда. Социалните услуги на територията е необходимо да се разширят. **Целевите групи**, към които са насочени социалните услуги, са различни уязвими групи в неравностойно положение, включващи:

- Уязвими семейства с деца в риск - общ брой деца в риск - 157;
- Деца - необхванати, отпаднали и в риск от отпадане от училище: общо 111;
- Деца, отглеждани в специализирани институции;
- Общ брой на пълнолетни хора с увреждания: 1 785;
- Хора в риск от всички целеви групи, живеещи в изолирани малки населени места, без достъп до социални и други услуги: възрастни хора, със специален фокус към самотно живеещите в селски райони (1 810 души).

Необходима е подкрепа и инвестиции за осигуряване на комплексна грижа за тези хора, включително качествени и комплексни социални и здравни услуги за хората с

увреждания и за самотно живеещите и в невъзможност за обслужване възрастни над 65 годишна възраст.

Образование. Образователната система на територията на МИГ „Радомир-Земен" включва мрежа от детски и учебни заведения и обслужващи звена. В **предучилищното образование** на територията през последните години са реализирани инвестиции в подобряване на материалната база. Предучилищното обучение е съсредоточено в гр. Радомир и над 85% от обхванатите децата в това образователно ниво посещават подготвителните групи на детските градини в града. В община Земен, в гр. Земен, функционира едно Обединено детско заведение, което е целодневно. Идентифицирани са различия между двете общини: Децата в детските градини в община Радомир са се увеличили с 62, докато в община Земен са намалели с 6. **Основно и средно образование.** Общообразователните училища и професионалните гимназии на територията на МИГ „Радомир-Земен" са общо 9. Средното образование се провежда в едно средно общообразователно училище и в две държавни професионални гимназии, със сравнително добра материална база и оборудване. Необходимо е да бъде обновена практическата учебна база в професионалните гимназии.

Култура и Културно наследство. Културните дейности са застъпени активно на територията на МИГ „Радомир-Земен" и са в две направления: **музейна дейност и комплексна читалищна дейност.**

Музейна дейност: датира от 1968 г., а през 2005 г. се създава общински Исторически музей, включващ три музейни сбирки, и става част от националната музейна мрежа: Изложбена зала с музейна експозиция „Войнишко въстание 1918 г."; „Стойовата къща"; Музейна сграда „Майка Парашкева и нейните деца", паметник на културата, с изложбата „Памет за род".

Второ направление по линия на културата е Комплексната читалищна дейност. Значителен принос за развитието на културната дейност и нематериалното наследство допринасят функциониращите читалища, които насърчават развитието на младите таланти и любителското изкуство. На територията на община Радомир функционират 14 читалища, две в гр. Радомир и 12 в селата. На територията на община Земен работят 14 читалища – 1 в гр. Земен и 13 в селата.

Младежка дейност. В община Радомир е изграден общински детски комплекс, чиято дейност е свързана с предоставяне на услуги в областта на културата, изкуството, спорта, личностното развитие, със седем школи в различни направления.

Спорт и спортна инфраструктура. На територията има създадени известни условия за насърчаване на населението за практикуване на активен спорт, основно в община Радомир. За нуждите на младежката и ученическата спортна дейност на МИГ-територията е изградена училищна спортна база: в Професионалната техническа гимназия - два физкултурни салона, в НУ - 2 салона, в ОУ - 3 салона, СОУ - 2 салона. Насърчаването на здравословния начин на живот чрез реализиране на програми за стимулиране на спорта, обучения, свързани със здравето и физическата активност, е важна част от социалното развитие на територията.

4. Икономическо развитие

Състояние на местната икономика

Спецификите на икономическото развитие на територията на МИГ „Радомир – Земен", са отражение на проявлението на множество фактори от различно естество – разположение спрямо големи градове, особености на природноресурсния потенциал, традиции на местното население, степен на изграденост на различни видове инфраструктура. Между двете общини на територията на МИГ „Радомир – Земен" има известни различия в структурата на икономиката. Структурата на икономиката в Община Радомир се характеризира с **висок дял на индустриалното производство**, следван от сектора на услугите и нисък дял на селското,

горското и рибно стопанство. В икономиката на община Земен водещо място заема леката промишленост, следвана от селското стопанство. През 2014 г. **микропредприятията** от територията осигуряват заетост за 37 % от заетите лица в икономиката, произвели са 22 % от произведената продукция на територията, и генерират 31 % от нетните приходи от продажби. **Независимо, че на територията преобладават микро предприятията, малките, средни и големи предприятия генерират преимуществения дял на произведената продукция, приходите и заетостта.**

МСП са 32, като 29 са в община Радомир и 3 в община Земен, и осигуряват заетост на 16 % от заетите, генерират 19 % от произведената продукция и 17 % от нетните приходи от продажби.:

- на територията на МИГ „Радомир-Земен" през 2014 г. действат общо 10 предприятия (изцяло в община Радомир) с над 50 заети лица – отговарящи на дефиницията за средни и големи предприятия, които осигуряват заетост за 47% от заетите лица в отчетените нефинансови предприятияна територията, и 65% от разходите за възнаграждения;
- средните и големи предприятия са тези, които генерират по-голямата част от произведената продукция – 59%, и 52% от приходите от продажби. Трябва да се отбележи, че те осигуряват тези работни места и произведена продукция с едва 38% от ДМА.

През периода 2010-2014 г. **броят на отчетените нефинансови предприятия** на територията МИГ „Радомир-Земен" нараства от 652 до 710, като ръстът е изцяло за сметка на предприятията в община Радомир, докато в община Земен те намаляват. Като абсолютна стойност **заетите лица на територията са се увеличили през 2014 спрямо 2010 г**.

Нетните приходи от продажби на отчетените предприятия през 2014 са по-високи спрямо 2010 г. с 34 043 хил. лева. **Произведената продукция** на отчетените предприятия през 2014 е по-висока спрямо 2010 г. с 32 394 хил. лева.

По данни от регистър БУЛСТАТ на територията на МИГ „Радомир – Земен", и основно – в община Радомир, работят около 10 малки и средни предприятия от приоритетните сектори на **ИСИС**, основно в сферата на ***мехатрониката*** – производство на машини, производство на базови елементи, детайли, възли и оборудване, машиностроене и уредостроене, както и в **индустрия за здравословен живот и биотехнологии – производство на** лечебни и лекарствени форми и средства. На територията осъществяват дейност и предприятия от сектори, изведени като приоритетни съгласно **НСНМСП** 2014-2020 - няколко фирми от **промишлени производства** на химични продукти, лекарствени вещества и продукти, машини и оборудване с общо и специално предназначение, както и от **производства** на облекло, изделия от каучук и пластмаси, основни метали, метални изделия, мебели. С оглед подпомагане развитието на МСП от територията на МИГ „Радомир – Земен" е необходимо осигуряване на **подкрепа за инвестиции в повишаване на конкурентноспособността, иновативността и технологичното обновяване на местния бизнес**.

<u>Селско стопанство</u>

Секторът „Селско, горско и рибно стопанство" допринася най-малко за местната икономика на МИГ „Радомир-Земен". Използваната земеделска площ (ИЗП) в община Радомир е 177 524 дка, разпределена в 1 296 стопанства, общият брой стопанства в общината е 1320, което представлява 32% от стопанствата в Област Перник. Нефинансовите предприятия с дейност, насочена в аграрния сектор за 2014 г., са 69, заетите лица са 206 души, а наетите - 156. Преобладават микро предприятията със заети лица до 9 души. Анализът на основните икономически показатели за аграрния сектор на територията на МИГ „Радомир-Земен" през период 2010 – 2014 г. показва следните тенденции:

- Показателите **произведена продукция** и **приходи от продажби** показват абсолютен ръст

през 2014 спрямо 2010 г.

- **Нетните приходи от продажби** през разглеждания период показват много колебливо и нестабилно развитие, като резултат нетните приходи от продажби през 2014 г. са под нивото от 2010 г. Все пак, от 2012 г. до 2014 показателят регистрира ръст.
- Единственият показател, който показва **постоянен и стабилен ръст**, е стойността на **дълготрайните материални активи** вероятно поради подкрепата от ЕС за сектора.
- **Печалбата** в сектора също **нараства**, като за разглеждания период тя е нараснала почти **три пъти** – от 660 000 лв. – 2010 г. на 1 912 000 през 2014 г.

Растениевъдство: Културите, отглеждани на територията на МИГ „Радомир-Земен", са пшеница, рапица, ечемик, ръж, слънчоглед, овес, кориандър, царевица, трайни насаждения - череши, орехи, вишни, ябълки, сини сливи, култивирана шипка и лешници. Най-голям дял заемат зърнените култури – 96 706 дка – пшеница и есенен ечемик. Техническите култури са на второ място. Ягоди, пресни зеленчуци и цветя - 2 305 дка., трайни насаждения - 1050 дка.

Животновъдство: Отглежданите животни на територията са говеда, овце, кози, свине, еднокопитни, птици, пчелни семейства. Общият брой животновъдни обекти е 2 808 броя, от които 48% са птицевъдните обекти в задните дворове, говедовъдни обекти са 13%, овцевъдните - 16%, козевъдните - 8%, свиневъдните - 9%. Перспектива има биопроизводството на територията на МИГ „Радомир-Земен". Съчетаването на земеделието и туризма също е възможност, която може да създаде работни места и да генерира приходи.

Горско стопанство също е важен ресурс за територията. Планинския и полу-планински район, предполага наличието на горски ресурси, които могат да се използват за дърводобив, развитие на ловен туризъм, отдих и спорт. Около 20 – 22% от горския фонд се залесява, но горите се използват основно за дърводобив, за огрев и целулоза.

Промишлеността заема най-голям дял от икономиката на територията на МИГ „Радомир-Земен". Поради факта, че дейностите от сектор **„Добивна промишленост"** се извършват от ограничен брой предприятия, данните за тях са конфиденциални според Закона за статистиката, което не дава възможност за извършване на анализ на тенденциите. Трябва да се отбележи, че добивната промишленост също заема значителен дял.

Преработващата промишленост на територията осигурява 47 % от работните места в община Радомир за 2014 г. и генерира съответно 44 % от нетните приходи от продажби в района. Предвид липсата на данни за община Земен поради конфиденциалност може да се счете, че тези проценти реално са по-високи.

- Произведената продукция и приходите от дейността в сектора бележат ръст през целия период, като през 2014 произведената продукция е нарастнала спрямо 2010 г. с 28 %;
- Нетните приходи от продажби: ръст през 2014 спрямо 2010 г. от 24%;
- Печалбата е с постоянен ръст, като ръстът 2014 спрямо 2010 г. е 41 %;
- Разходите за възнаграждения също нарастват, ръстът за 2014 спрямо 2010 г. е 36 %;
- Единствената **ясно изразена негативна тенденция**, е **стойността на дълготрайните материални активи** – с постоянно намаление, за 2014 спрямо 2010 тя е намаляла с 67 %.

На територията на МИГ „Радомир – Земен" функционират предприятия в сферата на тежкото машиностроене, химическата промишленост, леката промишленост и други.

Услуги и търговия **-** Секторът на услугите е добре развит в икономиката на територията на МИГ „Радомир – Земен". Най-много нефинансови предприятия са насочили своята дейност към този сектор - 70% от всички предприятия на територията, като секторът осигурява заетостта на 35% от всички заети лица и създава 43 % от нетните приходи от продажби. Най-голям дял се наблюдават в икономическите дейности „търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети" (49). Налице е намаление на заетите – от 1223 през 2010 г. на 1197 през 2014 г.

Повечето предприятия са микро, като броят на заетите надвишава значително наетите лица, т.е. – повечето са работещи собственици. Географското разпределение на предприятия е в съответствие и с населението– около 90% са в община Радомир. През периода 2010–2014 г. секторът на търговията и услугите се развива сравнително стабилно.

Туризъм - възможности за развитие. Многообразните ресурси, с които разполага МИГ-територията - паметници на културата, археологията и архитектурата, природни резервати и забележителности, музеи, храмове, са предпоставка за създаването на специализиран туристически продукт, който да отговаря на търсенето и съвременните изисквания на потребителите. **В богатия културен календар на двете общини са заложени събития и инициативи с международно, национално, регионално и местно значение**. Те са средство за привличане на туристически поток и създаване на комплексен туристически продукт. В основата за създаване на качествен туристически продукт е опазването и съхраняването на наличните природни и културни забележителности, поддържането на инфраструктурата, активната информационно-рекламна дейност, развитието и повишаване на качеството на предлаганите туристически услуги. Достъпът е улеснен от стратегическото местоположение, транспортните мрежи и големите градове – София, Перник и Кюстендил.

Туристическа инфраструктура.Местата за настаняване на туристи са ограничени - два хотела, две туристически хижи, три къщи за гости. Общият брой легла е 201, разпределени в 79 стаи. Обектите за настаняване са с категория 1 - 2 звезди или два еделвайса.

3.2. Идентифицирани групи от заинтересовани лица на територията на МИГ:

За целите на разработване на СВОМР беше направено проучване и анализ за идентифициране на заинтересованите страни от разработване и реализация на СВОМР на територията на МИГ „Радомир-Земен”, и за определяне на техните потребности. **Идентифицираните групи заинтересовани страни със силно позитивно/негативно отношение към политиката и високо ниво на сила/власт, които трябва да бъдат включени в процесите на взимане на решения по разработване и реализация** на Стратегията за водено от общностите местно развитие на МИГ „Радомир-Земен”, са:

Публичен сектор: 1. Местна власт (община и кметства)

Стопански сектор: 1. Земеделски производители, 2. МСП от тематичните области на ИСИС, 3. МСП от секторите, изведени като приоритетни съгласно НСНМСП 2014-2020, 4. Микропредприя от всички сектори извън селско стопанство

Нестопански сектор: 1. Сдружения в сферата на местното развитие и гражданското общество; 2. Сдружения в сферата на спорта; 3. Народни читалища; 4. Граждани от територията на МИГ „Радомир-Земен”; 5. Представители на малцинствени общности и уязвими групи (юридически и физически лица)

3.3. Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите:

Резултатите от SWOT-анализа позволяват **точно формулиране на приоритетите и целите за развитие на територията на МИГ – Радомир - Земен**, както и периодична оценка на мястото й в рамките на региона. При извършването на настоящия SWOT-анализ са взети предвид и **възможностите за въздействие върху територията и местните общности чрез разработваната СВОМР**. **SWOT** анализът беше фокусиран върху онези силни и слаби страни, върху които СВОМР – при ограничения времеви и финансов ресурс, може да въздейства, както и възможностите и заплахите, които биха оказали влияние върху нейното успешно изпълнение и постигане на целите й. Резултатите от SWOT-анализа позволяват да се планират и реализират конкретни мерки за коригиране на състоянието. Сред елементите на анализа има **взаимовръзки, които разкриват потенциала за развитие**, а също и такива,

които показват **ограниченията (лимитиращите фактори), проблемите**, които предстои да бъдат преодолени и потребностите, които могат да бъдат задоволени чрез планиране на съответни мерки. За да могат да се открояят **лостовете за развитие, ограниченията, проблемите и рисковете** за социално-икономическото развитие на територията на МИГ – Радомир - Земен, е изготвен анализ за всяка изследвана сфера.

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
Географски и природоклиматични характеристики	
- Благоприятно географско положение, близост до основни пътни артерии; - Богато био-разнообразие; - Отлични агроклиматични условия за развитие на модерно земеделие.	- Някои животнински видове от територията са в неблагоприятно и застрашено състояние.
Икономика	
- Добре развита промишленост в приоритетни отрасли– мехатроника, индустрия за здравословен живот, технологични производства; - Достъпни цени на недвижимите имоти и земеделска земя; - Наличие на свободен сграден фонд и терени, подходящи за инвестиции.	- Разпръснати и малки земеделски стопанства с ниска ефективност; - Недостатъчно инвестиции и амортизирана материална база на промишлеността; - Намалена конкурентоспособност на МСП и микропредприятията; - Сравнително ниско ниво на инвестициите на територията.
Човешки ресурси	
- Голям дял на населението е със средно и по-високо образование; - Изградена система от социални услуги; - Намаляване на равнището на безработица; - Съхранени културни традиции и институции, богат културен календар, съобразен с традиционните прояви и празници на местната общност.	- Липса съответствие между квалификацията на работната сила и изискванията и потребностите на пазара на труда и бизнеса; - Висок дял на безработните млади хора; - Мигриране на младото население, нарушена възрастова структура и трайно застаряване; - Небалансирано разпределение на здравните услуги на територията.
Инфраструктура и условия за живот	
- Инвестиции в публичната инфраструктура през последните години; - Наличие на културно-исторически, природни и други забележителности; - Добър административен капацитет и усвояване на средствата от ЕС.	- Все още ниско качество и условия на живот; - Няма достатъчно паркове и зони за отдих; - Недостатъчна /амортизирана туристическа инфраструктура; - Неефективно използване на наличните дадености за развитие на устойчив туризъм.
ВЪЗМОЖНОСТИ	**ЗАПЛАХИ**
Географски и природоклиматични характеристики	
- Потенциал за развитие на различни сектори на икономиката поради близостта до столицата.	-
Икономика	
- Възможности за развитие на иновативни и конкурентоспособни предприятия; - Възможности за развитие на конкурентно	- Ограничено ниво на иновациите и технологичното развитие; - Ниска конкурентоспособност на МСП и

селско стопанство чрез модернизация, високодобивни сортове и био земеделие; - Възможности за развитие на туризъм чрез инвестиции в туристически пакети.	микропредприятията; - Липса на достатъчно места за настаняване на туристи.
Човешки ресурси	
- Използване възможностите на ЕСИФ за инвестиции в човешките ресурси на територията – чрез ОПРЧР 2014-2020.	- Влошаване на възрастовата структура на работната сила поради застаряване; - Ограничени възможности на младите хора за работа и професионална реализация; - Миграция на високо квалифицираната работна сила поради недостатъчно предлагане на качествени и добре платени работни места.
Инфраструктура и условия заживот	
- Ефективно използване на средствата от ЕС за подобряване на инфраструктурата; - Предпоставки за развитие на туризъм.	- Влошаване състоянието на общинската пътна мрежа поради липса на финансови средства за подържането и.
SWOT анализът показва оценка на последствията за територията и нейното население от идентифицираните фактори. Анализът осигурява основа за приоритизиране на най-важните въпроси и действия и за разпределяне на ресурсите.	
3.4. Потребности на уязвимите и малцинствени групи, при наличие на такива:	
Уязвими групи на територията на МИГ „Радомир-Земен” идентифицирани в анализа и проучването са възрастни хора в пенсионна възраст, особено тези в малките населени места. Основните потребности на тази група са свързани с достъпа им до социални и здравни услуги, както и от възможности за социализация и общуване. Специфични потребности на тази група хора могат да бъдат удовлетворени чрез въвеждане на нови и допълнителни услуги – здрави, социални и други, предназначени за застаряващото население на територията.	

4. Цели на стратегията:
(не повече от 10 страници)

4.1. Цели на стратегията и приоритети за развитие на територията:

ВИЗИЯ/СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ: Конкурентноспособна икономика, устойчива заетост, достойни доходи и добри условия на живот на територията на МИГ – Радомир - Земен

- Стратегическа цел 1. ИКОНОМИКА: Развитие на конкурентноспособна, иновативна, с висока добавена стойност, генерираща доходи и заетост икономика на територията на МИГ – Радомир - Земен
- Стратегическа цел 2. РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ: Повишаване на икономическата активност на населението и осигуряване на качествена заетост и социално включване
- Стратегическа цел 3. УСЛОВИЯ НА ЖИВОТ: Подобряване качеството на живот чрез устойчиво и ефективно използване и съхраняване на местните ресурси

4.2. Специфични цели:

Стратегическа цел 1. ИКОНОМИКА: Развитие на конкурентноспособна, иновативна, с висока добавена стойност, генерираща доходи и заетост икономика на територията на МИГ – Радомир – Земен:

Специфични цели:

- 1.1.Повишаване конкурентоспособността и иновативността на МСП
- 1.2. Подкрепа за създаване и развитие на микропредприятия извън аграрния сектор
- 1.3. Подкрепа за развитие на ефективно и конкурентноспособно селско стопанство и преработка на земеделски продукти

Стратегическа цел 2. РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ: Повишаване на икономическата активност на населението и осигуряване на качествена заетост и социално включване:

Специфични цели:

- 2.1. Постигане на по-добро съответствие между квалификацията на работната сила и изискванията и потребностите на пазара на труда и бизнеса
- 2.2. Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване
- 2.3. Подобряване на условията на труд и осигуряване на устойчива заетост
- 2.4. Осигуряване на достъп до качествено образование в малките населени места и в трудно достъпните райони

Стратегическа цел 3. УСЛОВИЯ НА ЖИВОТ: Подобряване качеството на живот чрез устойчиво и ефективно използване и съхраняване на местните ресурси:

Специфични цели:

- 3.1. Подобряване на качеството на живот на територията на МИГ – Радомир – Земен
- 3.2. Устойчиво и ефективно използване и съхраняване на местните ресурси

4.3. Връзка между стратегията за ВОМР с характеристиките на конкретната територия, разработени въз основа на местните потребности и потенциал, в съответствие с политиките на национално, регионално и местно ниво, включително и с политиките по десегрегация и деинституционализация:

Стратегията за ВОМР на МИГ – Радомир - Земен и нейните стратегически и специфични цели, и съответните мерки за постигането им са изведени на базата на идентифицираните потенциали и потребности за развитие на територията, както и на базата на проучването на конкретните потребности на идентифицираните сектори и групи заинтересовани страни. Предвид ограничения времеви хоризонт и финансов ресурс е са дефинирани и подбрани**цели и мерки**, които биха имали най-траен и устойчив резултат за територията.

СВОМР на МИГ – Радомир – Земен е в съответствие с и ще допринесе за постигане на целите на различни политики на национално, регионално и местно ниво, с оглед допринасяне чрез СВОМР за тяхното постигане. Всички специфични цели на СВОМР в своята съвкупност и интрегритет допринасят за постигането на:

Следните цели на ПРОГРАМАТА ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ 2014 – 2020: Цел 1: Повишаване конкурентоспособността и балансирано развитие на селското и горското стопанство и преработващата промишленост, и **Цел 3:**Социално-икономическо развитие на селските райони, осигуряващо нови работни места, намаляване на бедността, социално включване и по-добро качество на живот

ОП „Иновации и конкурентоспособност“ 2014 – 2020: Приоритетна ос 1 "Технологично развитие и иновации" – Инвестиционен приоритет „Технологично развитие и иновации“ Специфична цел: „Повишаване на иновационната дейност на предприятията“, и Приоритетна ос 2 „Предприемачество и капацитет за растеж на МСП“, Инвестиционен приоритет „Капацитет за растеж на МСП”, Специфична цел: Повишаване на производителността и експортния потенциал на българските МСП.

ОП „РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ“ за периода 2014-2020 г.:

Приоритетна ос 1: „Подобряване достъпа до заетост и качеството на работните места“,

- **ИП 1**: „Достъп до заетост за търсещите работа и неактивните лица, включително трайно безработни и лица, отдалечени от пазара на труда, а също и чрез местни инициативи за заетост, и подкрепа за мобилността на работната сила” от Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ за периода 2014-2020 година
- **ИП 3**: „Устойчиво интегриране на пазара на труда на младите хора, в частност тези, които не са ангажирани с трудова дейност, образование или обучение, включително младите хора, изложени на риск от социално изключване, и младите хора от маргинализирани общности, включително чрез прилагане на гаранция за младежта“ (с финансиране от ЕСФ)
- **ИП 6:** „Подобряване на равния достъп до възможностите за учене през целия живот за всички възрастови групи във формален, неформален и неофициален вид, осъвременяване на познанията, уменията и компетенциите на работната ръка, както и насърчаване на гъвкави процеси на учене, включително чрез професионална ориентация и валидиране на придобитите компетенции”
- **ИП**7: „Приспособяване на работниците, предприятията и предприемачите към промените”

Приоритетна ос 2 „Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване”

- ИП 3: Повишаване на достъпа до услуги, които са на достъпна цена, устойчиви и висококачествени, включително здравни и социални услуги от общ интерес.

Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020 - Специфична цел на Приоритетна ос 3 “Образователна среда за активно социално приобщаване” по отношение на подхода за използването на инструментите на ВОМР в рамките на ОП НОИР е „Повишаване броя на успешно интегрираните чрез образователната система деца и ученици от маргинализирани общности, включително роми“.

СВОМР на МИГ – Радомир - Земен ще допринесе за постигане на следните тематични цели на **СТРАТЕГИЯ ЕВРОПА 2020**:

- Насърчаване на устойчивата и качествена заетост и подкрепа за мобилността на работната сила (тематична цел 8);
- Насърчаване на социалното приобщаване и намаляване на бедността (тематична цел 9)
- Подобряване на качеството на образование и повишаване квалификацията на населението (тематична цел 10).

Дърво на проблемите, потребностите и потенциалите и на целите

ВИЗИЯ/СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ: Конкурентноспособна икономика, устойчива заетост, достойни доходи и добри условия на живот на територията на МИГ – Радомир - Земен

ИКОНОМИКА

+ Потенциал	- Проблеми
+ Благоприятно географско положение + Отлични агроклиматични условия за земеделие + Добре развита промишленост + Достъпни цени на недвиж. имоти и наличие на сгради и терени	- Разпръснати, малки, неефективни земед. стопанства - Амортизирана матер.база на индустрията - Намалена конкурентоспособност на микро- и МСП - Ниско ниво на инвестиции, иновациите и технологичното развитие

Стратегическа цел 1. Развитие на конкурентноспособна, иновативна, с висока добавена стойност, генерираща доходи и заетост икономика

Специфични цели

1.1. Повишаване конкурентоспособността и иновативността на МСП	1.2. Подкрепа за създаване и развитие на микропредприятия извън аграрния сектор
	1.3. Подкрепа за развитие на ефективно и конкурентноспособно селско стопанство и преработка на земеделски продукти

ОПИК | ПРСР

ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ

+ Потенциал	- Проблеми
+ Голям дял население със средно и по-високо образование + Изградена система соц.услуги + Намалена безработица + Съхранени културни традиции и институции, богат културен календар	- Застаряване на населението, миграция на младите и висококв.кадри - Несъответствие между квалификацията на раб. сила и потребностите на бизнеса - Висока млад. безработица - Населението на територията в отдал. нас. места трудно получава соц. и здр.услуги

Стратегическа цел 2. Повишаване на икономическата активност на населението и осигуряване на качествена заетост и социално включване

Специфични цели

2.1. Постигане на по-добро съответствие между квалификацията на работната сила и потребностите на пазара на труда	2.4. Осигуряване на достъп до качест. образование в малките населени места и в трудно достъпните райони
2.2. Намаляване на бедността и насърчаване на соц.включване	
2.3. Подобряване на условията на труд и осигуряване на устойчива заетост	

ОП РЧР | ОПНОИР

УСЛОВИЯ НА ЖИВОТ

+Потенциал	Проблеми
+ Реализирани инвестиции в публична инфраструктура + Наличие на културно-исторически, природни, археологически забележителности + Добър адм.капацитет и усвояване на средствата от ЕС	- Все още ниско качество и условия на живот; - Няма достатъчно паркове и зони за отдих; - недостатъчна / амортизирана туристическа инфраструктура - Недостатъчно оползотворяване на местните ресурси за развитие на туризъм

Стратегическа цел 3. Подобряване качеството на живот чрез устойчиво и ефективно използване и съхраняване на местните ресурси

Специфични цели

3.1. Подобряване на качеството на живот на територията на МИГ – Радомир – Земен	3.2. Устойчиво и ефективно използване и съхраняване на местните ресурси

ПРСР2014-2020 | Собствени

Политиките на десегрегация и деинституционализация са отразени хоризонтално в Стратегията за ВОМР на МИГ „Радомир – Земен" и за тяхното изпълнение ще се допринесе чрез предвидения равнопоставен достъп до подпомагане на инвестициите на територията, чрез предвидените мерки за създаване на устойчива заетост, социална интеграция и за подобряване на публичната инфраструктура.

4.4. Описание на иновативните характеристики на стратегията:

Няколко характеристики на разработената Стратегия за водено от общностите местно развитие на МИГ „Радомир – Земен" представят нейната иновативност:

1. Първата иновативна характеристика е прилагането на **многофондово финансиране на** Стратегия за ВОМР на МИГ „Радомир – Земен", тъй като това е ***иновативен*** по своята същност **териториален и интегриран подход за местно развитие, насочен към удовлетворяване потребностите на местната общност и решаване на идентифицираните в социално-икономическия анализ проблеми на групите заинтересовани страни.** Чрез прилагане на ***многофондово финансиране*** на Стратегията за ВОМР с инструментариума на Подхода ВОМР се осигуряват нови методи и механизми за определяне и водене на целенасочена и интегрирана местна политика за съхраняване на спецификата на територията и преодоляване на наличните разнопосочни проблеми.

2. При разработване на Стратегията е приложена **иновативност на подходите за удовлетворяване на идентифицираните потребности** от целенасочено и интегрирано оползотворяване на местното наследство и идентичност **чрез включване на мярка** извън ПРСР и Регламент 1305. Мерките, включени в ПРСР 2014-2020 и в Регламент 1205, не дават възможност за удовлетворяване на тези потребности. За целта беше разработена собствена мярка: **Мярка 19.5. Съхраняване, развитие, валоризация и маркетинг на местното наследство и идентичност,** чрез което се предоставя възможност за нова за територията форма на използване на природните и културно-исторически ресурси: подкрепа за развитие на нови съвременни форми за съхраняване и популяризиране на местните културно-исторически и природни ресурси и местната идентичност.

3. Директна подкепа за иновативността на бизнеса се осигурява чрез включването в СВОМР на мярка, финансирана от ОПИК 2014-2020 по Приоритетна ос 1 „Технологично развитие и иновации" – **мярка 1.1.1. (ОПИК) Повишаване на иновационната дейност на предприятията от територията на МИГ – Радомир – Земен**, насочена към постигане на специфична цел „Повишаване на иновационната дейност на предприятията". Чрез мярката се предвижда инвестиционна подкрепа, консултантски и помощни услуги за разработване и внедряване на иновации в предприятията на територията на МИГ „Радомир – Земен".

4. Четвъртият аспект на иновативните характеристики на Стратегията е включването на интегриран подход към иновациите чрез определяне на **критерии за оценка на проекти**, предвидени в СВОМР, насърчаващи и подпомагащи иновациите като въвеждане на нови продукти (стока или услуга), нов производствен процес, нов метод на територията на МИГ. По-конкретно, в критериите за оценка на проектите по мерки 2.1.6., 2.1.7., 2.2.3, 4.1., 4.2, 6.4.1., е предвиден критерий, който цели даване на приоритет на проектите с иновативен за територията характер.

4.5. Йерархията на целите - включително цели за крайните продукти или резултатите:

Формулираните приоритети и цели са взаимообвързани помежду си и комбинирани така, че в своята съвкупност да постигнат желаната промяна на територията на „МИГ – Радомир - Земен", която се изразява и в определени цели за крайни продукти и резултати.

За постигането на общата стратегическа цел на СВОМР: **Конкурентноспособна икономика, устойчива заетост, достойни доходи и добри условия на живот на територията на МИГ – Радомир - Земен** са планирани въздействия в следните стратегически и специфични цели и мерките за тяхното постигане:

За ефективно оползотворяване на идентифицираните потенциали за развитие и за преодоляване на съществуващите слаби страни в икономическия сектор са планирани въздействия за постигане на **Стратегическа цел 1. ИКОНОМИКА: Развитие на конкурентноспособна, иновативна, с висока добавена стойност, генерираща доходи и заетост икономика на територията на МИГ – Радомир – Земен**. Планирана е подкрепа за инвестиции в три основни направления – подкрепа за малките и средните предприятия, за микропредприятията извън аграрния сектор и подкрепа за производството и преработката на селскостопанска продукция:

Специфични цели:

- **1.1.Повишаване конкурентоспособността и иновативността на МСП** чрез подкрепа на минимум 7 предприятия от територията:
    - Мярка 1.1.1. (ОПИК) Повишаване на иновационната дейност на предприятията от територията на МИГ – Радомир – Земен
        - Очаквани резултати: Осигурена подкрепа за въвеждане на иновации в предприятия от територията на МИГ – Радомир – Земен и в резултат - повишаване на иновационната им дейност, и създаване на дългосрочни конкурентни предимства в съответните области на ИСИС. Очакваните резултати са насърчаване на иновационната активност на най-малко 2 МСП, разработването и внедряването на иновации на територията чрез предоставена публична подкрепа в размер. По този начин ще се допринесе за преодоляване на ограниченото ниво на иновациите и технологичното развитие.
    - Мярка 1.1.2. (ОПИК) Повишаване на производителността и експортния потенциал на МСП от територията на МИГ – Радомир - Земен
        - Очаквани резултати: • Подобрена конкурентоспособност на подкрепените не по-малко от 5 малки и средни предприятия - по-висока производителност чрез внедрени технологии за подобряване на производствения процес, намаляване на производствените разходи и оптимизиране на производствената верига, съответно повишаване на добавената стойност и активно включване във всички етапи на веригата за добавяне на стойност. Тези инвестиции ще спомогнат за технологично обновление на МСП от територията – слаба страна, идентифицирана в SWOT анализа.
- **1.2. Подкрепа за създаване и развитие на микропредприятия извън аграрния сектор посредством подпомагане на 5 микропредприя**
    - Чрез **Мярка 6.4.1. „Инвестиционна подкрепа за неземеделски дейности”** се дава възможност на потенциални бенефициенти от територията на „МИГ – Радомир – Земен“ да осъществят своите инвестиционни намерения в неземеделски дейности от икономиката за създаване или модернизиране на микропредприятия от територията на МИГ – основно разкриване на дребни производства, в сферата на услугите и преработващата промишленост с цел осигуряване на трудова заетост и развитие на икономиката.
        - Очаквани резултати: подкрепени минимум 5 микропредприятия от територията, създадени 4 нови работни места, внедряване на иновативни и

щадящи околната среда технологии, подобряване на съществуващата материална база.

- **<u>1.3. Подкрепа за развитие на ефективно и конкурентноспособно селско стопанство и преработка на земеделски продукти</u>** чрез осигуряване на инвестиционна подкрепа за 6 земеделски производители и предприятия:
    - Чрез Мярка **4.1. „Инвестиции в земеделски стопанства"** ще се насърчава развитието на местните земеделски стопанства.
        - Очакваните резултати са подкрепени и модернизирани минимум 4 земеделски стопанства, създадени 4 работни места, което ще допринесе за подобряване на ефективността на селското стопанство на територията.
    - Чрез планираната **Мярка 4.2."Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти"** ще се даде възможност за развитието на преработката на земеделски продукти и ще бъде постигната по-висока добавена стойност на произвежданата продукция.
        - Очаквани резултати: инвестиционна подкрепа за минимум 2 предприятия, създаване на поне 2 нови работни места, внедряване на нови и щадящи околната среда технологии, подобряване на съществуващата материална база на 2 предприятия. По този начин ще се осигури повишаване на добавената стойност на аграрния сектор и хранително-вкусовата индустрия.

С оглед подобряване качеството на работната сила и за осигуряване на достоен живот чрез качествена заетост и качествени социални услуги е планирана **Стратегическа цел 2. РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ: Повишаване на икономическата активност на населението и осигуряване на качествена заетост и социално включване** и следните специфични цели към нея:

- **<u>2.1. Постигане на по-добро съответствие между квалификацията на работната сила и изискванията и потребностите на пазара на труда и бизнеса</u>**
    - Мярка **2.1.1.3. (ОП РЧР) Подкрепа за заетост и квалификация на безработни и неактивни лица от всички възрастови групи**
        - Очаквани резултати: минимум 1 финансиран проект, 45 безработни и неактивни лица с придобита квалификация и 25 от тях – започнали работа. По този начин изпълнението на СВОМР ще допринесе за преодоляване на основни проблеми на територията – висок дял на безработните млади хора, на продължително безработните и тези над 54 г., както и несъответствието на професионалната квалификация и знанията на свободната работна сила с потребностите на работодателите.
    - **Мярка 2.1.6. (ОПРЧР) Повишаване квалификацията и постигане на адекватни на изискванията на бизнеса знания и умения на заетите лица от всички възрастови групи**
        - Очаквани резултати: минимум 1 финансиран проект, 100 заети лица с повишена квалификация, знания и умения. По този начин ще се допринесе за преодоляване на липсата на съответствие между квалификацията на работната сила и изискванията и потребностите на пазара на труда и бизнеса.
- **<u>2.2. Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване</u>**
    - **Мярка 2.2.3. (ОПРЧР) По-добра грижа за хора с увреждания и хора над 65 г. в**

невъзможност за самообслужване

- Очаквани резултати: реализиран минимум 1 проект, подобрено социално включване и здравеопазване за 60 души - хора с увреждания и хора над 65 г. в невъзможност за самообслужване.

- **2.3. Подобряване на условията на труд и осигуряване на устойчива заетост**
  - **Мярка 2.1.7. (ОПРЧР) Приспособяване на работниците, предприятията и предприемачите към промените**
    - Очаквани резултати: осигурена подкрепа за минимум 2 предприятия, в които са въведени нови процеси за безопасни и здравословни условия на труд и нови системи, практики и инструменти за развитие на човешките ресурси и организация на труда. Очаква се над 100 заети лица от подкрепените предприятия да останат в заетост и около 60 от тях да бъдат в по-добро положение на пазара на труда.
- **2.4. Осигуряване на достъп до качествено образование в малките населени места и в трудно достъпните райони**
  - **Мярка 2.4.1. (ОПНОИР) Осигуряване на достъп до качествено образование в малките населени места и в трудно достъпните райони**
    - Очаквани резултати: над 60 деца, ученици и младежи от маргинализирани общности (вкл.роми), включени в мерки за образователна интеграция и реинтеграция и около 30 от тях – интегрирани в образователната система

Материалната база за осигуряване на по-добро качество на живот се обуславя в голяма степен от местната инфраструктура и в стратегията за това е планирана **Стратегическа цел 3. УСЛОВИЯ НА ЖИВОТ: Подобряване качеството на живот чрез устойчиво и ефективно използване и съхраняване на местните ресурси, с интервенции в три направления – подобряване на местна публична инфраструктура и съхраняване и оползотворяване на местното наследство:**

- **3.1. Подобряване на качеството на живот на територията на МИГ – Радомир – Земен**
  - **Мярка 7.2. „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура“**
    - Очаквани резултати: подкрепени минимум 3 проекта за инвестиции в малка по мащаби инфраструктура на територията на МИГ – Радомир – Земен. Крайният търсен резултат е подобряване на условията за живот и намаляване на обезлюдяването на населените места.
  - **Мярка 7.5. „Инвестиции за публично ползване в инфраструктура за отдих, туристическа инфраструктура“**
    - Очаквани резултати: подкрепени минимум 2 проекта, насочени към изграждане на туристическа инфраструктура, подобряване на организирания достъп до културно-исторически и природни места и създаване на условия за развиване на селски и други форми на алтернативен туризъм.
  - **Мярка 7.6. „Проучвания и инвестиции, свързани с поддържане, възстановяване и подобряване на културното и природно наследство на селата"**

- Очаквани резултати: осигурена подкрепа минимум за 1 проект, насочен към възстановяване, реставрация, ремонт и/или реконструкция на сгради с религиозно значение.

- **3.2. Устойчиво и ефективно използване и съхраняване на местните ресурси**
  - За постигането на тази цел е планирана „собствена“ **мярка 19.5. Съхраняване, развитие, валоризация и маркетинг на местното наследство и идентичност**, доколкото в рамките на ПРСР и в обхвата на мерките от Регламент (ЕС) № 1305/2013 няма подходяща мярка за задоволяване на потребностите от развитие на териториална идентичност и маркетинг на територията на МИГ – Радомир - Земен.
    - Очакваните резултати са осигурена подкрепа за минимум 3 дейности/събития, насочени към развитие на нови съвременни форми за опазване и популяризиране на местните културно-исторически и природни ресурси.

Йерархията на целите е представена графично на фигура 2. на следващата страница.

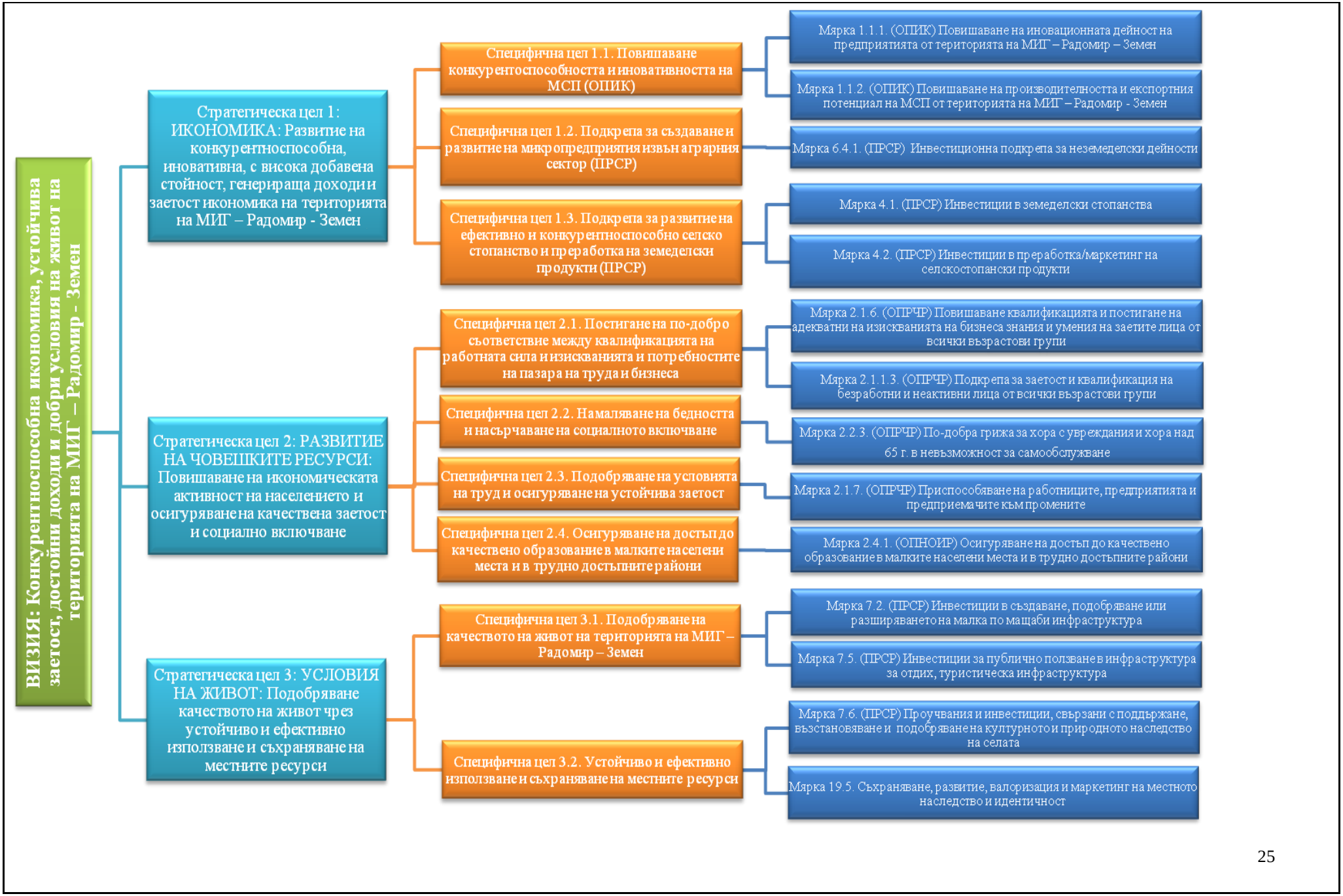
ВИЗИЯ: Конкурентноспособна икономика, устойчива заетост, достойни доходи и добри условия на живот на територията на МИГ – Радомир - Земен
Стратегическа цел 1: ИКОНОМИКА: Развитие на конкурентноспособна, иновативна, с висока добавена стойност, генерираща доходи и заетост икономика на територията на МИГ – Радомир - Земен
Специфична цел 1.1. Повишаване конкурентоспособността и иновативността на МСП (ОПИК)
Мярка 1.1.1. (ОПИК) Повишаване на иновационната дейност на предприятията от територията на МИГ – Радомир – Земен
Мярка 1.1.2. (ОПИК) Повишаване на производителността и експортния потенциал на МСП от територията на МИГ – Радомир - Земен
Специфична цел 1.2. Подкрепа за създаване и развитие на микропредприятия извън аграрния сектор (ПРСР)
Мярка 6.4.1. (ПРСР) Инвестиционна подкрепа за неземеделски дейности
Специфична цел 1.3. Подкрепа за развитие на ефективно и конкурентноспособно селско стопанство и преработка на земеделски продукти (ПРСР)
Мярка 4.1. (ПРСР) Инвестиции в земеделски стопанства
Мярка 4.2. (ПРСР) Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти
Стратегическа цел 2: РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ: Повишаване на икономическата активност на населението и осигуряване на качествена заетост и социално включване
Специфична цел 2.1. Постигане на по-добро съответствие между квалификацията на работната сила и изискванията и потребностите на пазара на труда и бизнеса
Мярка 2.1.6. (ОПРЧР) Повишаване квалификацията и постигане на адекватни на изискванията на бизнеса знания и умения на заетите лица от всички възрастови групи
Мярка 2.1.1.3. (ОПРЧР) Подкрепа за заетост и квалификация на безработни и неактивни лица от всички възрастови групи
Специфична цел 2.2. Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване
Мярка 2.2.3. (ОПРЧР) По-добра грижа за хора с увреждания и хора над 65 г. в невъзможност за самообслужване
Специфична цел 2.3. Подобряване на условията на труд и осигуряване на устойчива заетост
Мярка 2.1.7. (ОПРЧР) Приспособяване на работниците, предприятията и предприемачите към промените
Специфична цел 2.4. Осигуряване на достъп до качествено образование в малките населени места и в трудно достъпните райони
Мярка 2.4.1. (ОПНОИР) Осигуряване на достъп до качествено образование в малките населени места и в трудно достъпните райони
Стратегическа цел 3: УСЛОВИЯ НА ЖИВОТ: Подобряване качеството на живот чрез устойчиво и ефективно използване и съхраняване на местните ресурси
Специфична цел 3.1. Подобряване на качеството на живот на територията на МИГ – Радомир – Земен
Мярка 7.2. (ПРСР) Инвестиции в създаване, подобряване или разширяването на малка по мащаби инфраструктура
Мярка 7.5. (ПРСР) Инвестиции за публично ползване в инфраструктура за отдих, туристическа инфраструктура
Специфична цел 3.2. Устойчиво и ефективно използване и съхраняване на местните ресурси
Мярка 7.6. (ПРСР) Проучвания и инвестиции, свързани с поддържане, възстановяване и подобряване на културното и природното наследство на селата
Мярка 19.5. Съхраняване, развитие, валоризация и маркетинг на местното наследство и идентичност

5. Описание на мерките:

(не повече от 4 страници за всяка мярка)

Мерки и дейности за всеки един от фондовете поотделно:

ПРСР (ЕЗФРСР)	

ОБЩИ УСЛОВИЯ И ИЗИСКВАНИЯ КЪМ МЕРКИТЕ, ФИНАНСИРАНИ ОТ ЕЗФРСР

Допустими кандидати/получатели на финансова помощ

Кандидатът/получателят на финансова помощ има постоянен адрес - за физическите лица, и седалище и адрес на управление - за еднолични търговци и юридическите лица, на територията на действие на МИГ и осъществява дейностите по проект на територията на действие на МИГ.

Не е допустим получател на финансова помощ клон на юридическо лице или на едноличен търговец, ако юридическото лице или едноличният търговец, открил клона, не отговаря на изискванията за седалище и изпълнение на дейностите на територията на МИГ.

Не е допустим кандидат/получател на помощ и/или негов законен или упълномощен представител, който не отговаря на условията, определени в точки 1-18 от раздел „Допустими кандидати“ от НАСОКИ ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ НА УСЛОВИЯТА ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ И УСЛОВИЯТА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОДОБРЕНИТЕ СТРАТЕГИИ ЗА ВОДЕНО ОТ ОБЩНОСТИТЕ МЕСТНО РАЗВИТИЕ за прием 2017 г., с изкл. на т. 1 за физически лица и общини, а именно:

1. не е обявен в несъстоятелност или е в производство по несъстоятелност, или е в процедура по ликвидация, или е сключил извънсъдебно споразумение с кредиторите си по смисъла на чл. 740 от Търговския закон, или е преустановил дейността си;

2. няма задължения за данъци и задължителни осигурителни вноски по смисъла на чл. 162, ал. 2, т. 1 от Данъчно-осигурителния процесуален кодекс и лихвите по тях към държавата или към община, или аналогични задължения, освен ако е допуснато разсрочване, отсрочване или обезпечение на задълженията или задължението е по акт, който не е влязъл в сила. Видът и размерът на задълженията следва да са установени с влязъл в сила акт на компетентен орган;

3. не е лишен от правото да упражнява определена професия или дейност, установено с влязъл в сила акт на компетентен орган, съгласно законодателството на държавата, в която е извършено нарушението;

4. не е предоставил документ с невярно съдържание или не е представил изискваща се информация, свързана с удостоверяване липсата на основания за отказ за финансиране, критериите за подбор или изпълнението на договор, установени с влязъл в сила акт на компетентен орган, съгласно законодателството на държавата, в която е извършено нарушението;

5. не е сключил споразумение с други лица с цел нарушаване на конкуренцията, когато нарушението е установено с влязъл в сила акт на компетентен орган, съгласно законодателството на държавата, в която е извършено нарушението;

6. не е нарушил правата на интелектуалната собственост, когато нарушението е установено с влязъл в сила акт на компетентен орган, съгласно законодателството на държавата, в която е извършено нарушението;

7. не е опитал, когато нарушението е установено с влязъл в сила акт на компетентен орган, съгласно законодателството на държавата, в която е извършено нарушението:

а) да повлияе на лице с правомощие за вземане на решения или контрол от УО на някой

от Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ), включен в стратегията за ВОМР, и/или от Държавен фонд „Земеделие“ (ДФЗ), свързано с одобрението за получаване на финансова помощ, чрез предоставяне на невярна или заблуждаваща информация;

б) да получи информация от лице с правомощие за вземане на решения или контрол от УО на някой от ЕСИФ, включен в стратегията за ВОМР, и/или от ДФЗ, която може да му даде неоснователно предимство, свързано с одобрението за получаване на финансова помощ;

8. не е установено с влязло в сила наказателно постановление или съдебно решение, че е нарушил чл. 118, 128, 245 и 301 - 305 от Кодекса на труда или аналогични задължения, установени с акт на компетентен орган, съгласно законодателството на държавата, в която кандидатът или участникът е установен;

9. не е доказано, че е виновен за неизпълнение на договор за предоставяне на финансова помощ от ЕСИФ, договор за обществена поръчка, на договор за концесия за строителство или за услуга, довело до предсрочното му прекратяване, изплащане на обезщетения или други подобни санкции, което е било разкрито, с изключение на случаите, когато неизпълнението засяга по-малко от 50 на сто от стойността или обема на договора;

10. не са констатирани при проверка, одит или разследване, проведено от разпоредител с бюджет, Европейската служба за борба с измамите или Европейската сметна палата, значителни недостатъци при спазването на основните задължения по изпълнение на договор за предоставяне на финансова помощ от ЕСИФ, на договор за обществена поръчка, на договор за концесия за строителство или за услуга, което е довело до предсрочното им прекратяване, изплащане на обезщетения или други подобни санкции;

11. не е извършил нередност, която е установена с влязъл в сила акт на компетентните органи, съгласно законодателството на държавата, в която е извършена нередността;

12. няма изискуеми и ликвидни задължения към ДФЗ;

13. не е включен в системата за ранно откриване на отстраняване по чл. 108 от Регламент (ЕС, Евратом) № 966/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 г. относно финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза и за отмяна на Регламент (ЕО, Евратом) № 1605/2002 на Съвета (обн., ОВ, L 298/1 от 26 октомври 2012 г.), наричан по-нататък „Регламент (ЕС, Евратом) № 966/2012“;

14. не е свързано лице по смисъла на § 1, т. 1 от допълнителните разпоредби на Закона за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси с лице на ръководна длъжност в УО на някоя от програмите, отговорни за управление на ЕСИФ, включен в стратегията за ВОМР или в ДФЗ;

15. не е лице, което е на трудово или служебно правоотношение в ДФЗ или УО на някоя от програмите, отговорни за управление на ЕСИФ, включен в стратегията за ВОМР до една година от прекратяване на правоотношението;

16. не е осъден с влязла в сила присъда, освен ако е реабилитиран, за:

а) участие в организирана престъпна група по чл. 321 и 321а от Наказателния кодекс;

б) подкуп по чл. 301 - 307 от Наказателния кодекс;

в) престъпление против финансовата, данъчната или осигурителната система, включително изпиране на пари, по чл. 253 - 260 от Наказателния кодекс;

г) престъпление против стопанството по чл. 219 - 252 от Наказателния кодекс;

д) престъпление против собствеността по чл. 194 - 217 от Наказателния кодекс;

е) престъпление по чл. 108а от Наказателния кодекс;

ж) престъпление по чл. 159а - 159г от Наказателния кодекс;

з) престъпление по чл. 172 от Наказателния кодекс;

и) престъпление по чл. 192а от Наказателния кодекс;

й) престъпление по чл. 352 - 353е от Наказателния кодекс;

к) престъпление, аналогично на тези по букви „а“ до „й“, в друга държава членка или трета страна;

17. не е лице, което не е изпълнило разпореждане на Европейската комисия за възстановяване на предоставена неправомерна и несъвместима държавна помощ;

18 не е лице, което лично или в качеството си на собственик, управител или контролиращ друго лице, предоставя или е предоставяло консултантски услуги на същата МИГ свързани с разработването и прилагането на Стратегия за ВОМР;

Допустими разходи за проекти към стратегиите за ВОМР са:

1. инвестиционни разходи по чл. 45 от Регламент (ЕС) № 1305/2013;
2. други допустими разходи, свързани с изпълнението на операции по Регламент (ЕС) № 1305/2013 и приоритетите на стратегията за ВОМР;
3. определени в Постановление № 189 на Министерския съвет от 2016 г. за определяне на национални правила за допустимост на разходите по програмите, съфинансирани от Европейските структурни и инвестиционни фондове, за програмен период 2014 - 2020 г. (обн., ДВ, бр. 61 от 2016 г.), наричано по-нататък „ПМС № 189“.
4. определени като допустими разходи в указанията за общите изисквания към стратегиите, които ще се финансират по съответните програми, изготвени в съответствие с § 3 на Постановление № 161.

За да отговарят на условията за помощ от ЕЗФРСР инвестиционните операции се предхождат от преценка относно необходимостта от оценка на очакваното въздействие върху околната среда и когато е необходимо от оценка на очакваното въздействие върху околната среда.

Не са допустими за финансиране разходи:

1. определени като недопустими в ПМС № 189;
2. за инвестиция или дейност, получила финансиране от друг ЕСИФ.
3. за придобиването на товарни автомобили за сухопътен транспорт съгласно чл. 3, т. 2 и 3 от Регламент 1407 /2013 на Комисията от 18 декември 2013 г. относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта de minimis (ОВ, L 352/1 от 24 декември 2013 г.).
4. определени като недопустими в указанията по § 3 от заключителните разпоредби на ПМС № 161 за общите изисквания към стратегиите, които ще се финансират по съответните програми.

От стратегията за ВОМР **не са допустими** за финансиране от ЕЗФРСР и разходи:

1. за лихви по дългове;
2. за закупуването на незастроени и застроени земи на пазарна стойност над 10 на сто от общите допустими разходи за съответната операция;
3. за данък върху добавената стойност освен невъзстановимия;
4. за обикновена подмяна и поддръжка;
5. за лихви и комисиони, печалба на лизинговата компания, разходи по лихви за рефинансиране, оперативни и застрахователни разходи по лизингов договор;
6. за лизинг освен финансов лизинг, при който получателят на помощта става собственик на съответния актив не по-късно от датата на подаване на заявка за междинно или окончателно плащане за същия актив;
7. за режийни разходи;
8. за застраховки;
9. за закупуване на оборудване втора употреба;

10. извършени преди 1 януари 2014 г.;
11. за принос в натура;
12. за инвестиции в селското стопанство - закупуване на права за производство и плащане, закупуване на животни, закупуване на едногодишни растения и тяхното засаждане;
13. за инвестиция, за която е установено, че ще оказва отрицателно въздействие върху околната среда;
14. извършени преди подаването на заявлението за предоставяне на финансова помощ, независимо дали всички свързани плащания са извършени, с изключение на разходите за предпроектни проучвания, такси, възнаграждение на архитекти, инженери и консултантски услуги, извършени след 1 януари 2014 г.;
15. за строително-монтажни работи и за създаване на трайни насаждения, извършени преди посещение на място от МИГ;
16. надвишаващи определените по реда на чл. 41 от ПМС № 189 референтните разходи;
17. определени в мерките от ПРСР 2014 - 2020 г., извън посочените в т. 1 - 15.
Няма да се предоставя финансова помощ за закупуване на превозно средство по проект, финансиран изцяло или частично от ЕЗФРСР. Изключение от това правило се прави по отношение на специализирани транспортни, включително превозни средства за целите на инвестицията, когато са допустими за финансиране съгласно наредбите по прилагане на съответните мерки/подмерки на ПРСР 2014 – 2020 г.
Няма да се предоставя финансова помощ за изграждане и обновяване на места за настаняване с повече от 20 помещения за настаняване и стойност на финансовата помощ над 50 000 лева с включен ДДС по проект, финансиран изцяло или частично от ЕЗФРСР.

Приложим режим на минимални/държавни помощи (ако е приложимо):

За мярка от стратегия за ВОМР, включена в ПРСР 2014 - 2020 г., се прилагат условията за държавна помощ за съответната мярка в ПРСР 2014 - 2020 г.
За мярка от стратегия за ВОМР, финансирана изцяло или частично от ЕЗФРСР, която не е включена в ПРСР 2014 - 2020 г., се прилагат правилата за държавна помощ, определени в Регламент (ЕС) № 1407/2013 на Комисията от 18 декември 2013 г. относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта de minimis (ОВ, L 352/1 от 24 декември 2013 г.). При изпълнение на проект, финансиран изцяло или частично от ЕЗФРСР, включващ само нестопански дейности и изпълняван от лице, регистрирано по реда на Закона за юридическите лица с нестопанска цел или по Закона за народните читалища, не се прилагат чл. 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

Мярка 4.1 Подкрепа за инвестиции в земеделски стопанства	**<u>Цели</u>:** Подкрепа за развитие на ефективно и конкурентноспособно селско стопанство и преработка на земеделски продукти **(Специфична цел 1.3. от СВОМР).**Подобряване ефективността на земеделските стопанства в конкурентни за територията отрасли и развитие на селско стопанство с висока добавена стойност. **<u>Обхват на дейностите</u>:** Допустими са само дейности на територията на МИГ-Радомир - Земен, които водят до подобряване на цялостната дейност на земеделското стопанство чрез: 1. внедряване на нови продукти, процеси и технологии и обновяване на наличните производствени материални и/или нематериални активи; или 2.насърчаване на сътрудничеството с производителите и преработвателите на земеделски продукти; или 4. повишаване на енергийната ефективност в земеделските стопанства; и/или 5.подобряване условията на труд, подобряване на хигиенните, ветеринарните, фитосанитарните, екологичните и други условия на производство; или 6. подобряване качеството на произвежданите земеделски продукти; или 7. осигуряване на възможностите за производство на биологични земеделски продукти. **<u>Допустими кандидати</u>** - земеделски стопани, отговарящи на следните условия: 1. да са регистрирани като земеделски стопани съгласно чл. 7, ал. 1 от Закона за подпомагане на земеделските производители; 2. за физическите лица – да са с постоянен адрес на територията на МИГ „Радомир - Земен“, за юридическите лица – да са със седалище на територията на МИГ „Радомир - Земен“ 3. минималният стандартен производствен обем на земеделското им стопанство е не по-малко от левовата равностойност на 8000 евро; 4. ако са юридически лица, трябва да са: а) получили за предходната или текущата финансова година приход от земеделски дейности или участие и подпомагане по схемата за единно плащане на площ, включително приход от получена публична финансова помощ, директно свързана с извършването на тези дейности, или приход от преработка на земеделска продукция или услуги, директно свързани със земеделски дейности, или получена публична финансова помощ; б) регистрирани по Търговския закон, Закона за кооперациите, Закона за вероизповеданията или създадени по Закона за Селскостопанската академия. в) признати групи производители и признати организации на производители на земеделски продукти или такива, одобрени за финансова помощ по мярка 9 „Учредяване на групи и организации на производители“ от ПРСР 2014 – 2020 г. **<u>Допустими разходи:</u>**. 1. строителство или обновяване на сгради и на друга недвижима собственост, използвана за земеделското производство, включително такава, използвана за опазване компонентите на околната среда; 2. закупуване, включително чрез финансов лизинг, и/или инсталиране на нови машини, съоръжения и оборудване, необходими за подобряване на земеделския производствен процес, включително за опазване компонентите на околната среда, получаване на топлинна и/или електроенергия, необходими за земеделските

дейности на стопанството и подобряване на енергийната ефективност, съхранение и подготовка за продажба на земеделска продукция;

3. създаване и/или презасаждане на трайни насаждения, включително трайни насаждения от десертни лозя, медоносни дървесни видове за производство на мед, други бързо растящи храсти и дървесни видове, използвани за биоенергия;

4. разходи за достигане съответствие с ново въведените стандарти на ЕС, описани в таблицата по-долу::

Списък на стандартите на ЕС, за постигането на които се предоставя финансова помощ

Стандарт	**Право на ЕС**	**Национално законодателство**	**Дата, от която стандартът е задължи - телен**	**Дата на гратисния период**	**Вид на инвестицията**
Преходен период за въвеждане на стандарти за качеството на сурово мляко	Анекс VI от Договора за присъединяване на Р България към Общността; Регламент (ЕО) № 853/2004	Наредба № 4 от 2008 г . за специфичните изисквания при производството, съхранението и транспортирането на сурово краве мляко и изискванията за търговия и пускане на пазара на мляко и млечни продукти	31.12.2015	31.12.2016	1. Закупуване/изграждане придобиване, подобряване на сгради използвани за производството/съхранение на сурово мляко/млечни продукти на ниво стопанство, вкл. такива за опазване на околната среда. 2. Закупуване/инсталиране на нова техника/оборудване за подобрение производството/съхранението на сурово мляко и млечни продукти, вкл. такива за опазване компонентите на околната среда.

5. закупуване на: съоръжения, прикачен инвентар за пчеларство и съответно оборудване, необходимо за производството на мед и други пчелни продукти, както и за развъждането на пчели-майки, включително чрез финансов лизинг;

6. разходи за достигане на съответствие със съществуващи стандарти на ЕС – за млади земеделски стопани, получаващи финансова помощ по подмярка 6;

7. закупуване на земя, необходима за изпълнение на проекта във връзка с изграждане и/или модернизиране на сгради, помещения и други недвижими материални активи, предназначени за земеделските производствени дейности и/или за създаване и/или презасаждане на трайни насаждения на територията на МИГ – Радомир - Земен;

8. закупуване, включително чрез финансов лизинг, на специализирани земеделски транспортни средства, като например: камиони, цистерни за събиране на мляко, хладилни превозни средства за транспортиране на продукция, превозни средства за транспортиране на живи животни и птици;

9. разходи за достигане на съответствие с международно признати стандарти, свързани с въвеждане на системи за управление на качеството в земеделските стопанства, въвеждане на добри производствени практики, подготовка за

	сертификация; 10. закупуване на софтуер, включително чрез финансов лизинг; 11. за ноу-хау, придобиване на патенти права и лицензи, за регистрация на търговски марки и процеси, необходими за изготвяне и изпълнение на проекта; 12. разходи, свързани с проекта, в т.ч. разходи за предпроектни проучвания, такси, хонорари за архитекти, инженери и консултанти, консултации за екологична и икономическа устойчивост на проекти, проучвания за техническа осъществимост на проекта, извършени както в процеса на подготовка на проекта преди подаване на заявлението за подпомагане, така и по време на неговото изпълнение, които не могат да надхвърлят 12 на сто от общия размер на допустимите разходи по проект, включени в т. 1 – 12. Допустимите разходи за консултантски услуги, свързани с подготовката и управлението на проекта не могат да превишават: 1. едно на сто от допустимите разходи – за проекти с инвестиции само за земеделска техника и/или разходи по т. 10 – 12; 2. пет на сто от допустимите разходи по т. 1 – 12 – за проекти с включени инвестиции за създаване на трайни насаждения и/или строително-монтажни дейности и/или оборудване и/или машини; Разходите за закупуване на земя не могат да надхвърлят 10 на сто от общия размер на допустимите разходи по т. 1 – 6 и т. 9 – 12. Разходите по т. 12 са допустими, ако са извършени не по-рано от 1 януари 2014 г.Дейностите и разходите по проекта, с изключение на разходите по т. 12 са допустими, ако са извършени след подаване на заявлението за подпомагане. **Финансови параметри** **Бюджет на мярката в СВОМР:** левовата равностойност на 200 000 евро • **Минимален** размер на **общите допустими разходи за проект** е левовата равностойност на **5 000 евро** (9779 лева) • **Максимален** размер на **общите допустими разходи за проект** е левовата равностойност на **160 000 евро** (312928 лева) • **Максималният размер на безвъзмездната финансова помощ** на проект по Стратегията за водено от общностите местно развитие на МИГ „Радомир - Земен“ не може да надвишава левовата равностойност на **50 000 евро (97790 лева).** **Интензитет на финансовата помощ:** Финансовата помощ е в размер **до 50 на** сто от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи. Финансовата помощ се увеличава с 10 на сто за: 1. проекти, представени от млади земеделски стопани; 2. интегрирани проекти; 3. проекти за колективни инвестиции, представени от юридически лица, включващи от над 6 земеделски стопани 4. за инвестиции, изцяло свързани с изпълнявани от кандидата ангажименти по мярка 11 „Биологично земеделие“ от ПРСР 2014 – 2020 г. или сходни ангажименти по мярка 214 „Агроекологични плащания“, направление „Биологично земеделие“ от ПРСР 2007 – 2013 г. и за кандидати, които са заявили подпомагане по мярка 11 „Биологично земеделие“ от ПРСР 2014 – 2020 г. към датата на кандидатстване и към момента на подаване на заявка за плащане са одобрени и изпълняват

ангажимент по мярка 11 „Биологично земеделие“ от ПРСР 2014 – 2020 г.
Максимално комбинирано подпомагане – 60 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи. Допустими са авансови плащания в размер до 50% от одобрената финансова помощ.

Подборът на проекти се извършва по реда на Наредба № 22 от 14.12.2015 и Постановление № 161 на Министерския съвет от 2016 г.

Критерии за избор на проекти	**Точки**
1. Иновативност - въвеждане на нови за територията практика, и/или услуга и/или продукт в предприятието • над 30 % от допустимите инвестиционни разходи попроекта са свързани с иновации в предприятието – 15 точки • над 50 % от допустимите инвестиционни разходи по проекта са свързни с иновации в предприятието – 20 точки	**20**
2. Дейностите по проекта са в областта на зеленчукопроизводството и/или трайните насаждения и/или животновъдството – сектори говедовъдство, овцевъдство, пчеларство • над 30 % от инвестициите са в посочените сектори – 10 т. • над 50 % от инвестициите са в посочените сектори - 15 т. • над 75 % - от инвестициите са в посочените сектор - 20 т.	**20**
3. Дейностите по проекта са в областта на биологичното производство - растениевъдство и/или животновъдството • над 50 % от инвестициите са в посочените сектори - 5 т. • над 75 % - от инвестициите са в посочените сектори - 10 т.	**10**
4. Кандидатът е млад фермер, който е физическо лице или едноличен търговец на възраст от 18 навършени до 40 не навършени години, към датата на кандидатстване.	**10**
5. Проектът създава нови работни места • От 1 до 3 работни места – 5 точки • над 3 работни места – 10 точки	**10**
6. Минимум 10 % от допустимите инвестиционни разходи са за подобряване на енергийната ефективност на предприятието	**10**
7. Кандидатът не е получавал подкрепа от Общността з подобна инвестиция	**10**
8. Проектът включва дейности с позитивен принос към околната среда • над 30 % - от инвестициите са насочени към дейности, опазващи околната среда - 3 т. • над 50 % от инвестициите са насочени към дейности, опазващи околната среда - 5 т.	**5**

	9. Проектът предвижда използването на местни доставчици на стоки и/или услуги	**5**
	ОБЩО	**100**

Мярка 4.2 „Инвестиции в преработка/ маркетинг на селскостопански продукти“	**<u>Цел</u>: Подкрепа за развитие на ефективно и конкурентноспособно селско стопанство и преработка на земеделски продукти(Специфична цел 1.3. от СВОМР).** Модернизиране технологичната база и внедряване на иновации в специфични за територията предприятия от ХВП. Създаване на възможности за добавяне на стойност към земеделската продукция. **<u>Обхват на дейностите</u>:** Допустими са само дейности на територията на МИГ Радомир - Земен и са за: 1. внедряване на нови и/или модернизиране на наличните мощности и подобряване на използването им, и/или 2. внедряване на нови продукти, процеси и технологии, и/или 3. намаляване на себестойността на произвежданата продукция, и/или 4. постигане на съответствие с ново въведени стандарти на ЕС, и/или 5. подобряване на сътрудничеството с производителите на суровини, и/или 6. опазване на околната среда, включително намаляване на вредните емисии и отпадъци, и/или 7. подобряване на енергийната ефективност в предприятията, и/или 8. подобряване на безопасността и хигиенните условия на производство и труд, и/или 9. подобряване на качеството и безопасността на храните и тяхната проследяемост, и/или 10.подобряване на възможностите за производство на биологични храни чрез преработка на първични земеделски биологични продукти **<u>Допустими кандидати</u>** 1. земеделски стопани; 2. признати групи или организации на производители или такива, одобрени за финансова помощ по мярка 9 „Учредяване на групи и организации на производители” от ПРСР 2014 - 2020 г.; 3. еднолични търговци и юридически лица, различни от кандидатите по т. 1 и 2; Кандидатите по т. 2и 3 трябва да са регистрирани по Търговския закон или Закона за кооперациите. Допустими са само кандидати със седалище за ЮЛ и постоянен адрес за физическите лица на територията на МИГ „Радомир - Земен“. **<u>Допустими разходи:</u>** 1. изграждане, придобиване и модернизиране на сгради и други недвижими активи, свързани с производството и/или маркетинга, включително такива, използвани за опазване компонентите на околната среда; 2. закупуване, включително чрез финансов лизинг, и/или инсталиране на нови машини, съоръжения и оборудване, необходими за подобряване на производствения процес по преработка и маркетинга, в т.ч. за: а) преработка, пакетиране, включително охлаждане, замразяване, сушене, съхраняване и др. на суровините или продукцията; б) производство на нови продукти, въвеждане на нови технологии и процеси; в) опазване компонентите на околната среда; г) производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствените нужди на предприятието, включително чрез преработка на растителна и животинска първична и вторична биомаса;

д) подобряване на енергийната ефективност и за подобряване и контрол на качеството и безопасността на суровините и храните;

3. закупуване на земя, необходима за изпълнение на проекта във връзка с изграждане и/или модернизиране на сгради, помещения и други недвижими материални активи, предназначени за производствени дейности на територията на МИГ Радомир - Земен;

4. закупуване, включително чрез финансов лизинг, на специализирани транспортни средства, включително хладилни такива, за превоз на суровините или готовата продукция, използвани и произвеждани от предприятието;

5. изграждане/модернизиране, включително оборудване на лаборатории, които са собственост на кандидата, разположени са на територията на предприятието и са пряко свързани с нуждите на производствения процес, включително чрез финансов лизинг;

6. материални инвестиции за постигане на съответствие с новоприети стандарти на Съюза, включително чрез финансов лизинг :

Новоприети стандарти на ЕС

Стандарт	**Законодателство на ЕС**	**Национално законодателство**	**Дата, от която стандартът е задължителен**	**Дата на гратисния период**	**Вид на инвестиция**
Минимални стандарти за защита и хуманно отношение към животните и намаляване до минимум на страданията им по време на клане	Директива 93/119/ЕС/22.12.1993 за защита на животните при клане; Регламент/ ЕО/ № 853/2004/ чл. 10, §/3, Приложение III, Глава II/	Наредба № 4 от 2014 г. за специфичните изисквания към производството на суровини и храни от животински произход в кланични пунктове, тяхното транспортиране и пускане на пазара	25.07.2014 г.	25.07.2015 г.; 25.07.2016 - за млади земеделски стопани	Закупуване/прие ане, изграждан модернизиране сгради и недвижими а необходими въвеждане минимални стандарти за з и ху отношение животните намаляване минимум страданията и време на клане Закупуване инсталиране на машини оборудване/инв нти за въвежд минимални стандарти за з и ху отношение животните намаляване минимум страданията и време на клане

7. разходи за достигане на съответствие с международно признати стандарти за системи за управление, разходи за въвеждане на добри производствени практики, системи за управление на качеството и подготовка за сертификация в

	предприятията само когато тези разходи са част от общ проект на кандидата; 8. закупуване на софтуер, включително чрез финансов лизинг; 9. за ноу-хау, придобиване на патентни права и лицензи, за регистрация на търговски марки и процеси, необходими за изготвяне и изпълнение на проекта; 10. разходи, свързани с проекта, в т.ч. разходи за предпроектни проучвания, такси, хонорари за архитекти, инженери и консултанти, консултации за икономическа устойчивост на проекти, извършени както в процеса на подготовка на проекта преди подаване на заявлението за подпомагане, така и по време на неговото изпълнение, които не могат да надхвърлят 12 на сто от общия размер на допустимите разходи по проект, включени в т. 1 - 9. Допустимите разходи по т. 10 не може да превишават следните стойности: 1. за консултантски услуги, свързани с подготовката и управлението на проекта, като част от разходите по т. 10 не могат да превишават 5 на сто от допустимите разходи по т. 1 - 9, но не повече от левовата равностойност на 5 000 евро; 2. разходите за изготвяне на технически и работен проект в случаите на строително-монтажни дейности, като част от разходите т. 10 не могат да превишават 2,25 на сто от допустимите разходи по т. 1 - 9; 3.разходите за изготвяне на технологичен проект, когато не е включен в разходите по т. 2, като част от разходите по т. 10 не могат да превишават 2,25 на сто от допустимите разходи по т. 1 - 9; 4. разходите за строителен надзор като част от разходите по т. 10 не могат да превишават едно на сто от допустимите разходи по т. 1 - 9; 5. разходите за пред проектни проучвания, правни услуги и хонорари за архитекти и инженери, извън тези по т. 1, 2, 3 и 4, като част от разходите по т. 10 не могат да превишават 1,5 на сто от допустимите разходи по т. 1 - 9. Разходите за закупуване на земя по т. 3 и 4 не могат да надхвърлят 10 на сто от общия размер на допустимите разходи по т. 1 и 2 и т. 5 - 9. Разходите по т. 10 са допустими, ако са извършени не по-рано от 1 януари 2014 г., независимо дали всички свързани с тях плащания са направени. Дейностите и разходите по проекта, с изключение на разходите по т. 10, са допустими, ако са извършени след подаване на заявлението за подпомагане, независимо дали всички свързани с тях плащания са направени. Разходите за закупуване на земя са допустими за финансиране до размера на данъчната им оценка, валидна към датата на подаване на заявлението за подпомагане. В случай че към датата на придобиването данъчната оценка е с по-ниска стойност, допустими за финансиране са разходи до този размер. Закупуването чрез финансов лизинг на активите е допустимо, при условие че ползвателят на помощта стане собственик на съответния актив не по-късно от датата на подаване на заявката за междинно или окончателно плащане за същия актив. **<u>Финансови параметри</u>** **<u>Бюджет на мярката в СВОМР:</u>** левовата равностойност на 100 000 евро • **Минимален размер** на общите допустими разходи за проект е левовата равностойност на **10 000 евро** (19 558 лева) • **Максимален размер** на общите допустими разходи за проект е левовата равностойност на **160 000 евро** (312928 лева) Максималният размер на безвъзмездната финансова помощ на проект по

Стратегията за водено от общностите местно развитие на МИГ „Радомир - Земен“не може да надвишава левовата равностойност на **70 000 евро** (136906 лева).

Интензитет на финансовата помощ

Финансовата помощ за одобрени проекти е в размер **до 50 на сто** от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи за проекти, представени от микро-, малки или средни предприятия, а за проекти, представени от големи предприятия, финансовата помощ е в размер **до 40 на сто** от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи.

Допустими са авансови плащания в размер до 50 % от одобрената финансова помощ.

Подборът на проекти се извършва по реда на Наредба № 22 от 14.12.2015 и Постановление № 161 на Министерския съвет от 2016 г.

Критерии за избор на проекти	**точки**
1. Предприятието е класифицирано като микро, съгласно препоръка на ЕС 2003/361/ЕС	**20**
2. Иновативност - въвеждане на нови за територията практика, и/или услуга и/или продукт в предприятието • над 30 % от допустимите инвестиционни разходи по проекта са свързани с иновации в предприятието – 15 т. • над 50 % от допустимите инвестиционни разходи по проекта са свързани с иновации в предприятието – 20 т.	**20**
3. Проекти, насърчаващи интеграцията на земеделските стопани Предприятието на кандидата предвижда в бизнес плана преработката на минимум 65 % собствени или на члеовете на групата/организация на производители или на предприятието суровини (земеделски продукти)	**10**
4. Проектът създава нови работни места - до 3 работни места – 5 точки - над 3 работни места – 10 точки	**10**
5. Минимум 10 % от допустимите инвестиционни разходи са за подобряване на енергийната ефективност на предприятието	**10**
6. Проектът включва реработка и производство на биологични продукти	**10**
7. Кандидатът не е получавал подкрепа от Общността за подобна инвестиция	**5**
8. Проектът включва дейности с позитивен принос към околната среда - над 30 % - от инвестициите са насочени към дейности, опазващи околната среда - 3 т. - над 50 % от инвестициите са насочени към дейности, опазващи околната среда - 5 т.	**5**
9. Проектът предвижда използването на местни доставчици на стоки и/или услуги	**5**

	10. Проектът предлага уникални производства или услуги, които са знакови за идентичността на територията	**5**
	ОБЩО	**100**

Мярка 6.4.1 „Инвестиционна подкрепа за неземеделски дейности “

<u>Цел</u>:Подкрепа за създаване и развитие на микропредприятия извън аграрния сектор(Специфична цел 1.2.от СВОМР). Постигане на устойчиво икономическо развитие и създаване на нови работни места и намаляване на бедността чрез разнообразяване на местната икономика с производства с висока добавена стойност и иновативност.

<u>Обхват на дейностите</u>: Допустими са само дейности на територията на МИГ за:

- Развитие на туризъм (изграждане, обновяване на туристически обекти, предлагащи туристически услуги).
- Производство или продажба на продукти, които не са включени в Приложение 1 от Договора за функциониране на Европейския съюз (независимо от вложените продукти и материали);
- Развитие на услуги във всички сектори
- Производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствено потребление;
- Развитие на занаяти и други неземеделски дейности.

<u>Допустими кандидати</u> - Земеделски стопани или микропредприятия, регистрирани като еднолични търговци или юридически лица по Търговския закон, Закона за кооперациите или Закона за вероизповеданията, както и физически лица, регистрирани по Закона за занаятите.

Стопанството на кандидати, земеделски стопани, трябва да има стандартен производствен обем над 8 000 евро.

Допустими са **само** кандидати със седалище за ЮЛ и постоянен адрес за физическите лица на територията на МИГ Радомир - Земен.

<u>Допустими разходи</u>

1. Изграждане, придобиване или подобрения на недвижимо имущество;
2. Закупуване, включително чрез лизинг на нови машини и оборудване до пазарната стойност на активите;
3. Общи разходи, свързани с разходите за точка „1“ и „2“, например хонорари на архитекти, инженери и консултанти, хонорари, свързани с консултации относно екологичната и икономическата устойчивост, включително проучвания за техническа осъществимост;

Разходите по т.“3“ не могат да надхвърлят 12 % от сумата на разходите по т. „1“, „2“ и „4“.

4.Нематериални инвестиции: придобиване и създаване на компютърен софтуер и придобиване на патенти, лицензи, авторски права и марки.

Не са допустими за подпомагане текущи разходи**.**

Разходите са допустими само ако са извършени след подаване на заявлението за подпомагане, с изключение на общите разходи.

Допустими са авансови плащания в размер до 50 % от одобрената финансова помощ.

Няма да се предоставя финансова помощ за изграждане и обновяване на места за настаняване с повече от 20 помещения за настаняване и стойност на финансовата помощ над 50 000 лева с включен ДДС по проект, финансиран изцяло или частично от ЕЗФРСР.

<u>Финансови параметри</u>

<u>Бюджет на мярката в СВОМР:</u> левовата равностойност на 300 000 евро

- **Минимален размер** на общите допустими разходи за проект е левовата равностойност на **7500 евро** (14668,50 лева)
- **Максимален размер** на общите допустими разходи за проект е левовата равностойност на **200 000 евро** (391 160 лева)
- **Максималният размер на безвъзмездната финансова помощ** на проект по Стратегията за водено от общностите местно развитие на МИГ „Радомир - Земен“ не може да надвишава левовата равностойност на **80 000 евро** (156464 лева).

Интензитет на финансовата помощ

Финансовата помощ не може да надвишава 75 % от общите допустими разходи и при спазване на правилата за „минимална помощ“ при спазване на условията на Регламент (ЕС) № 1407/2013 на Комисията от 18 декември 2013 година относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта de minimis.

Интензитетът на подпомагане на проект за развитие на туризъм (изграждане, обновяване на туристически обекти, предлагащи туристически услуги) не може да надвишава 5 на сто от общите допустими разходи.

Подборът на проекти се извършва по реда на Наредба № 22 от 14.12.2015 и Постановление № 161 на Министерския съвет от 2016 г.

Критерии за избор на проекти:	**Точки**
1. Иновативност - въвеждане на нови за територията практика, и/или услуга и/или продукт в предприятието • над 30 % от допустимите инвестиционни разходи по проекта са свързани с иновации в предприятието – 15 т. • над 50 % от допустимите инвестиционни разходи по проекта са свързани с иновации в предприятието – 20 т.	**20**
2. Проекти за производствени дейност	**10**
3. Проекти в сферата на услугите	**20**
4. Проекти за развитие на ИНТЕГРИРАН селски туризъм	**10**
5. Проекти, представени от физически лица (земеделски производители и/или ЕТ) на възраст до 40 години, включително	**20**
6. Проектът създава нови работни места • до 3 работни места – 5 точки • над 3 работни места – 10 точки	**10**
7. Проектът включва дейности с позитивен принос към околната среда • над 30 % - от инвестициите са насочени към дейности, опазващи околната среда - 3 т. • над 50 % от инвестициите са насочени към дейности, опазващи околната среда – 5 т.	**5**
8. Кандидатът не е получавал подкрепа от Общността за подобна инвестиция	**5**

9. Проектът предлага уникални производства или услуги, които са знакови за идентичността на територията.	**5**
10. Проектът предвижда използването на местни доставчици на стоки и/или услуги	**5**
11. Проекти, подадени от кандидати, притежаващи опит или образование в сектора, за който кандидатстват	**5**
ОБЩО	**115**

Мярка 7.2. „Инвестиции в съз даването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура“	**<u>Цел</u>: Подобряване на качеството на живот на територията на МИГ – Радомир – Земен (Специфична цел 3.1.).** Подобряване на основните услуги за населението и инфраструктурата на територията на МИГ Радомир - Земен. Осигуряване на адекватни условия за живот и заетост – изграждане на съпътстваща спорна, социална, културна и техническа инфраструктура. **<u>Обхват на дейностите</u>:** Допустими са само дейности на територията на МИГ за: 1. Строителство, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи **общински пътища, улици, тротоари**, и съоръженията и принадлежностите към тях; 2. Изграждане и/или обновяване на **площи, за широко обществено ползване,** предназначени за трайно задоволяване на обществени потребности; 3. Изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на **социална инфраструктура** за предоставяне на услуги, които не са част от процеса на деинституционализация на деца или възрастни, включително транспортни средства; 4. Реконструкция и/или ремонт на **общински сгради**, в които се предоставят обществени услуги, с цел подобряване на тяхната **енергийна ефективност**; 5. Изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на **спортна инфраструктура**; 6. Изграждане, реконструкция, ремонт, реставрация, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на **обекти, свързани с културния живот**, вкл. мобилни такива, вкл. и дейности по вертикалната планировка и подобряване на прилежащите пространства; 7. Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общинска **образователна инфраструктура** с местно значение. **Допустими кандидати** **1.** Общините от територията на МИГ Радомир - Земен за всички допустими дейности **2.** Юридически лица с нестопанска цел за дейности, свързани със социалната и спортната инфраструктура и културния живот; **3.** Читалища за дейности, свързани с културния живот; Допустимите кандидати трябва да са със седалище на територията на МИГ Радомир - Земен. **<u>Допустими разходи</u>** 1. за строителство, реконструкция, рехабилитация, изграждане, обновяване, ремонт и/или реставрация на сгради и/или помещения и/или друга недвижима собственост, съгласно допустимите за подпомагане дейности; 2. закупуване на нови транспортни средства, оборудване и обзавеждане до пазарната им стойност, включително чрез финансов лизинг, съгласно допустимите за подпомагане дейности; 3.придобиване на компютърен софтуер, патентни и авторски права, лицензи, регистрация на търговски марки, до пазарната им стойност; 4. разходи, свързани с проекта, в т.ч. разходи за хонорари за архитекти, инженери и консултанти, консултации за икономическа и екологична устойчивост на проекта, извършени както в процеса на подготовка на проекта преди подаване на заявлението за подпомагане, така и по време на неговото изпълнение, които не могат да надхвърлят 12 на сто от общия размер на допустимите разходи по проект, включени в т. 1, 2 и 3.

Допустими са авансови плащания в размер до 50% от публичната помощ, свързана с одобрените допустими разходи. За проекти, по които бенефициентите са възложители по ЗОП, авансовото плащане е допустимо както следва:

• до 12% от стойността на одобрената публична помощ по проекта за общи разходи и при наличие на документи от проведената съгласно изискванията на ЗОП процедура за избор на изпълнител/и;

• разлика до 50% от стойността на одобрената публична помощ по проекта след провеждане на всички процедури и сключване на договор за избор на изпълнител/и по ЗОП.

Разходите за ДДС са допустими в случаите, когато не подлежат на възстановяване в съответствие с националното законодателство в областта на ДДС.

Финансови параметри

Бюджет на мярката в СВОМР: левовата равностойност на 450 000 евро

- **Минимален размер** на допустимите разходи за проект–левовата равностойност на **5000 евро (9 779 лева)**
- **Максимален размер** на допустимите разходи за проект–левовата равностойност на **200 000 евро (391 160 лева)**

Интензитет на финансовата помощ

Финансовата помощ е в размер 100 на сто от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи за проекти, които след извършване на инвестицията не генерират нетни приходи. В случаите, когато размерът на допустимите разходи по инвестициите е в размер до 50 000 евро за един обект, който е с установен потенциал за генериране на приходи се предвижда финансиране в размер на 100 %.

Размерът на финансовата помощ за проекти, които след извършване на инвестицията ще генерират нетни приходи се определя въз основа на анализ „разходи-ползи“.

Максималният общ размер на финансовата помощ за читалища и ЮЛНЦ, получена по мярката за един кандидат за периода на прилагане на Стратегията за ВОМР не може да надвишава левовата равностойност на 100 000 евро.

Подборът на проекти се извършва по реда на Наредба № 22 от 14.12.2015 и Постановление № 161 на Министерския съвет от 2016 г.

Критери за избор на проекти	Точки
1. Брой население, което ще се възползва от подобрените основни услуги и обхвата на териториално въздействие – 50 точки ▪ до 100 души – 5 точки ▪ от 101 до 200 души - 10 точки ▪ от 201 до 500 души – 20 точки ▪ от 501 до 1000 души – 30 точки ▪ от 1001 до 2000 души – 40 точки ▪ над 2000 души – 50 точки	50
2. Проектът предлага нови инициативи за повишаване на ачеството на живот в района	**10**
3. Интервенциите по проекта са за обект от голяма културна и обществена значимост за територията	**10**

	4. Кандидатът не е получавал подкрепа от Общността за същата дейност по други програми	**10**
	5. Дейностите по проектаса за развитие/ предоставяне на услуги и изграждане на достъпна инфраструктура на уязвими групи от населението	**10**
	6. Проектът включва дейности с позитивен принос към околната среда ▪ над 30 % - от инвестициите са насочени към дейности, опазващи околната среда - 3 т. ▪ над 50 % от инвестициите са насочени към дейности, опазващи околната среда - 5 т.	**5**
	7. Проектът ще създаде работни места при изпълнение на допустимите дейности /ще бъде намана местна работна ръка /	**5**
	ОБЩО	**100**

Мярка 7.5. „Инвестиции за публично ползване в инфра структура за отдих, туристическа инфра структура“	**<u>Цел</u>: Подобряване на качеството на живот на територията на МИГ – Радомир – Земен (Специфична цел 3.1.).** **<u>Обхват на дейностите</u>:**Допустими са само дейности на територията на МИГ и са за: 1. Изграждане, реконструкция, ремонт, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на туристически информационни центрове; 2. Изграждане, реконструкция, ремонт, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на посетителски центрове за представяне и експониране на местното природно и културно наследство; 3. Изграждане, реконструкция, ремонт, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на центрове за изкуство и занаяти с туристическа цел; 4. Изграждане, реконструкция, ремонт и закупуване на съоръжения за туристически атракции, които са свързани с местното природно, културно и/или историческо наследство и предоставящи услуги с познавателна или образователна цел; 5. Изграждане, реконструкция, ремонт и закупуване на съоръжения за туристическа инфраструктура (информационни табели и пътепоказатели за туристическите места и маршрути, съоръжения за безопасност, велоалеи и туристически пътеки). **<u>Допустими кандидати</u>** 1. Общините от територията на МИГ; 2. Юридически лица с нестопанска цел със седалище на територията на МИГ. **<u>Допустими разходи</u>** 1. Изграждане, включително отпускането на лизинг, или подобренията на недвижимо имущество; 2. Закупуване или вземането на лизинг на нови машини и оборудване, обзавеждане до пазарната цена на актива; 3. Общи разходи, свързани с изброените по-горе, например хонорари на архитекти, инженери и консултанти, хонорари, свързани с консултации относно екологичната и икономическата устойчивост; 4. Следните нематериални инвестиции: придобиването или развитието на компютърен софтуер и придобиването на патенти, лицензи, авторски права, търговски марки. Разходите по т. „3“ не трябва да надхвърлят 12% от сумата на разходите по т. „1“, „2“ и „4“. Допустими са авансови плащания в размер до 50% от публичната помощ, свързана с одобрените допустими разходи. За проекти, по които бенефициентите са възложители по ЗОП, авансовото плащане е допустимо както следва: • до 12% от стойността на одобрената публична помощ по проекта за общи разходи и при наличие на документи от проведената съгласно изискванията на ЗОП процедура за избор на изпълнител/и; • разлика до 50% от стойността на одобрената публична помощ по проекта след провеждане на всички процедури и сключване на договор за избор на изпълнител/и по ЗОП. Разходите за ДДС са допустими в случаите, когато не подлежат на възстановяване в съответствие с националното законодателство в областта на ДДС.

Финансови параметри

Бюджет на мярката в СВОМР: левовата равностойност на 200 000 евро

- **Минимален размер** на допустимите разходи за проект–левовата равностойност на **5000 евро (9 779 лева)**
- **Максимален размер** на допустимите разходи за проект–левовата равностойност на **150 000 евро (293370 лева).**

Интензитет на финансовата помощ

Финансовата помощ е в размер 100 на сто от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи за проекти, които след извършване на инвестицията не генерират нетни приходи. В случаите, когато размерът на допустимите разходи по инвестициите е в размер до 50 000 евро за един обект, който е с установен потенциал за генериране на приходи се предвижда финансиране в размер на 100 %.

Размерът на финансовата помощ за проекти, които след извършване на инвестицията ще генерират нетни приходи се определя въз основа на анализ „разходи-ползи“.

Максималният общ размер на финансовата помощ получена по мярката за един кандидат за периода на прилагане на Стратегията за ВОМР не може да надвишава левовата равностойност на 100 000 евро за ЮЛНЦ.

Подборът на проекти се извършва по реда на Наредба № 22 от 14.12.2015 и Постановление № 161 на Министерския съвет от 2016 г.

Критерии за избор на проекти	**точки**
1. Брой население, което ще се възползва от подобрените основни услуги и обхвата на териториално въздействие – 50 точки ▪ до 100 души – 5 точки ▪ от 101 до 200 души - 10 точки ▪ от 201 до 500 души – 20 точки ▪ от 501 до 1000 души – 30 точки ▪ от 1001 до 2000 души – 40 точки ▪ над 2000 души – 50 точки	**50**
2. Проекти, осигуряващи интегрирано развитие на туризма на територията на МИГ	**10**
3. Проекти, които отговарят на приоритетите на Общинската програма за развитие на туризма, приета от Общински съвет	**10**
4. Проектът включва дейности с позитивен принос към околната среда - над 30 % - от инвестициите са насочени към дейности, опазващи околната среда - 5 т. - над 50 % от инвестициите са насочени към дейности, опазващи околната среда - 10 т.	**10**

	5. Кандидатът не е получавал подкрепа от Общността за подобна инвестиция / обект	**10**
	6. Проектът ще създаде работни места при изпълнение на допустимите дейности /ще бъде наеманаместна работна ръка/	**10**
	ОБЩО	**100**

Мярка 7.6. „Проучвания и инвестиции, свързани с поддържане, възстановяване и подобряване на културното и природно наследство на селата"	**<u>Цел</u>:** Стратегическа цел 3. УСЛОВИЯ НА ЖИВОТ: Подобряване качеството на живот чрез устойчиво и ефективно използване и съхраняване на местните ресурси; Специфична цел 3.1.Подобряване на качеството на живот на територията на МИГ – Радомир – Земен.Съхранение на духовния и културния живот на населението на територията на МИГ;Подкрепа за дейности, свързани с културната идентичност и традиции на територията на МИГ. **<u>Обхват на дейностите</u>:**Допустими са само дейности на територията на МИГ и са за: • Дейности за възстановяване, реставрация, ремонт и/или реконструкция на сгради с религиозно значение, в това число и дейности по вертикалната планировка и подобряване на прилежащите пространства **<u>Допустими кандидати</u>** Местни поделения на вероизповеданията. ✓ Не се предоставя финансова помощ на кандидати, на които е предоставена финансова помощ по подмярка 7.6 „Проучвания и инвестиции, свързани с поддържане, възстановяване и подобряване на културното и природното наследство на селата“ от ПРСР 2014–2020 г.” **<u>Допустими разходи</u>** 1. Подобренията на недвижимо имущество; 2. Закупуването или вземането на лизинг на нови машини и оборудване, обзавеждане до пазарната цена на актива; 3. Общи разходи, свързани с изброените по-горе, например хонорари на архитекти, инженери и консултанти, хонорари, свързани с консултации относно екологичната и икономическата устойчивост; 4. Нематериални инвестиции: придобиването или развитието на компютърен софтуер и придобиването на патенти, лицензи, авторски права, търговски марки. 5. Разходите по т. 3 не трябва да надхвърлят 12% от сумата на разходите по т. 1, 2 и 4. 6. Допустими са авансови плащания в размер до 50% от публичната помощ, свързана с одобрените допустими разходи. Не се предоставя финансова помощ от стратегията за ВОМР по подмярка 7.6 „Проучвания и инвестиции, свързани с поддържане, възстановяване и подобряване на културното и природното наследство на селата“ от ПРСР 2014 - 2020 г. **на кандидати за получаване на финансова помощ, на които е предоставена финансова помощ по подмярка 7.6** „Проучвания и инвестиции, свързани с поддържане, възстановяване и подобряване на културното и природното наследство на селата“ от ПРСР 2014 - 2020 г. **<u>Финансови параметри</u>** **<u>Бюджет на мярката в СВОМР:</u>** левовата равностойност на 150 000 евро • **Минимален размер** на допустимите разходи за проект–левовата равностойност на **5000 евро (9 779 лева)** • **Максимален размер** на допустимите разходи за проект–левовата равностойност на **100 000 евро (195 580 лева).**

Интензитет на финансовата помощ

За бенефициенти местни поделения на вероизповеданията, в случай, че не е налично генериране на приходи финансовата помощ за дейностите по подмярката е в размер на 100% от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи и 75%, когато се установи потенциал за генериране на приходи.

Размер на финансовата помощ

Максималният размер на общите допустими разходи по проект към СВОМР не може да надхвърля 200 000 евро.

Подборът на проекти се извършва по реда на Наредба № 22 от 14.12.2015 и Постановление № 161 на Министерския съвет от 2016 г.

Критерии за избор на проекти	**точки**
1. Брой население, което ще се възползва от подобрените основни услуги и обхвата на териториално въздействие – 50 точки ▪ до 100 души – 5 точки ▪ от 101 до 200 души - 10 точки ▪ от 201 до 500 души – 20 точки ▪ от 501 до 1000 души – 30 точки ▪ от 1001 до 2000 души – 40 точки ▪ над 2000 души – 50 точки	**50**
2. Обектът на инвестиция по проекта е от голямо значение за територията на МИГ- Радомир – Земен	**30**
3. Кандидатът не е получавал подрепа от Общността за подобна инвестиция / обект	**10**
4. Проектът ще създаде работни места при изпълнение на допустимите дейности /ще бъде наемана местна работна ръка/	**10**
ОБЩО	**100**

Мярка 19.5. Съхраняване, развитие, валоризация и маркетинг на местното наследство и идентичност	**Цел:** Специфична цел 3.2. Устойчиво и ефективно използване и съхраняване на местните ресурси **на Стратегическа цел 3. УСЛОВИЯ НА ЖИВОТ: Подобряване качеството на живот чрез устойчиво и ефективно използване и съхраняване на местните ресурси от СВОМР.** **Устойчиво и ефективно използване и съхраняване на местните ресурси, развитие на териториална идентичност и маркетинг на база на специфичния териториален потенциал** Избраната в стратегията за ВОМР мярка съответства на идентифицираните в проучванията и анализите на територията на МИГ – Радомир – Земен нужди, а именно - от една страна – наличие на историческо и културно материално и нематериално наследство, и от друга –недостатъчно и неефективно използване на наличните природни, културни и исторически дадености и липса на ресурси за това. Чрез включването й се осигурява подкрепа за развитие на нови съвременни форми за опазване и популяризиране на местните културно-исторически и природни ресурси и местната идентичност и тяхното развитие и предаване към следващите поколения; подкрепа за представяне, социализация, валоризация и дигитализация на обектите на културно-историческото и природното наследство. Целта на мярката съответства на **Цел 3** на Регламент 1305/2013 г. на ЕС - постигане на балансирано териториално развитие на икономиките и общностите в селските райони, включително създаването и поддържането на заетост и пряко допринася за постигането на **Приоритетна ОС 6Б** за укрепване на териториалната конкурентоспособност на селските територии, чрез подобряване на качеството на живот и условията за бизнес на **Цел 3** на ПРСР 2014 -2020 г. - Социално-икономическо развитие на селските райони, осигуряващо нови работни места, намаляване на бедността, социално включване и по-добро качество на живот. **Обхват на дейностите:** Допустими са само дейности на територията на МИГ за: 1. Дейности за проучване, идентифициране и съхраняване на типични местни услуги и продукти; 2. Съхраняване, възстановяване и поддържане на обекти с местно значение от културно-историческото наследство на района, свързани с местната памет и териториална идентичност, както и на терените около тях; 3. Маркетингови, промоционални и информационни дейности, свързани със създаването и популяризиране на местен туристически продукт, включително, но не изчерпателно: ▪ подпомагане на провеждането на местни празници, обичаи и традиции; ▪ създаване, съхраняване или обогатяване на сбирки - исторически, етнографски и др.; ▪ провеждане на специални промоционални и информационни кампании за новия туристически продукт; 4. Дейности по съхраняване, идентифициране, възстановяване, дигитализиране и обновяване на природното и културно наследство на територията. **Допустими кандидати** • Общините от територията на МИГ. •Юридически лица с нестопанска цел, със седалище на територията на МИГ, включително МИГ – Радомир - Земен; •Читалища от територията на МИГ;

•Стопански субекти от територията на МИГ, в т.ч. регистрирани ЗП или по ТЗ или Закона за кооперациите.

Допустими разходи

1. Разходи за закупуване на оборудване и обзавеждане във връзка с маркетинг, популяризиране и сертифициране на местното наследство, изделия и храни;
2. Закупуване и реставрация на експонати и оборудване за етнографски, исторически и други експозиции;
3. Разходи за закупуване на материали, консумативи, оборудване, обзавеждане, инвентар и облекла за местните фолклорни състави
4. Разходи, свързани със проучване, съхраняване, идентифициране, възстановяване и обновяване на природното и културно наследство на територията(паметници на културата с местно значение).
5. Разходи за организация и провеждане на различни събития, популяризиращи и утвърждаващи местната териториална идентичност, във връзка с местни обичаи и традиции - провеждане на фестивали, събори, празници, обичаи и други събития, свързани с местното наследство.
6. Разходи за маркетингови и информационни дейности, свързани с популяризиране на местното наследство, фолклор, изделия и храни (проучвания, издаване на брошури, дипляни, публикации, филми, семинари, и др.)
7. Разходи за външни услуги;
   - наем на помещения и апаратура;
   - други разходи за външни услуги, необходими за изпълнението на дейностите по проекта

Финансови параметри

Бюджет на мярката в СВОМР: левовата равностойност на 100 000 евро

- **Минимален размер** на допустимите разходи за проект – левовата равностойност на **1000 евро** (1955,80 лева)
- **Максимален размер** на допустимите разходи за проект – левовата равностойност на **15 000 евро** (29337 лева)

Интензитет на финансовата помощ:

а) до 100 на сто - когато получател е публично лице, читалище или юридическо лице с нестопанска цел и проектът не генерира приход съгласно „Анализ разходи-ползи (финансов анализ), изготвен в съответствие с правилата, заложени в Делегиран регламент (ЕС) № 480/2014 на Комисията от 3 март 2014 г., и насоките на Европейската комисия от декември 2014 г. за изготвяне на Анализ разходи-ползи на инвестиционни проекти;

б) до 70 на сто - когато получател е публично лице и проектът генерира приход съгласно представения „Анализ разходи-ползи (финансов анализ), изготвен в съответствие с правилата, заложени в Делегиран регламент (ЕС) № 480/2014 на Комисията от 3 март 2014 г., и насоките на Европейската комисия от декември 2014 г. за изготвяне на Анализ разходи-ползи на инвестиционни проекти;

в) до 60 на сто - когато получател е частно лице;

г) до 70 на сто - когато получател е частно лице и проектът е в обществена полза.

Подборът на проекти се извършва по реда на Наредба № 22 от 14.12.2015 и Постановление № 161 на Министерския съвет от 2016 г.

Критерии за избор на проекти	**Точки**

1. Кандидатите са Юридически лица с нестопанска или Читалища	**15**
2. Кандидатът е предприятие, регистрирано по ТЗ и Закона за кооперациите, и произвеждащо продукт / предлагащо услуга натериторията на МИГ с използване на местни продукти и суровини	**10**
3. Проектът включва комбинирани дейности по опазване и популяризиране на местни продукти, услугии културно наследство	**15**
4. Проектът предвижда пренасянето на културен опит, знания, умения и традиции между различните поколения	**10**
5. Дейностите по проекта съхраняват и опазват уникалното културно-историческо наследство на територията	**10**
6.Дейностите по проекта мотивират местната общност да участва и инициира съвместни дейности, свързани с опознаването, съживяването и популяризирането на автентични местни традиции, фолклор и зааяти	**10**
7.Дейностите по проекта насърчават съвместно участие на различни групи заинтересовани страни – стопански сектор, социални и граждански групи и културни институции и сигуряват приемственост между поколенията с активното участие на младите хора	**10**
8.Дейностите по проекта пресъздават уникалните местни изделия и културното наследство по иновативен и нетрадиционен начин, отразяващ съвременните методи за анимация в туриза.	**10**
9.Дейностите по проекта включват участие на хора с увреждания и/или малцинствени групи	**5**
10.Кандидатът не е получавал подкепа от Общността за подобна инвестиция	**5**
ОБЩО	**100**

ОПРЧР (ЕСФ)	

ОБЩИ УСЛОВИЯ, ПРИЛОЖИМИ ПО МЕРКИТЕ ОТ СТРАТЕГИЯТА ЗА ВОМР ОТ ОПРЧР (ЕСФ)

Допустими разходи по мерките:

Предвидените разходи да са в съответствие с *разпоредбите на на глава* 5. *раздел 1 от ЗУСЕСИФ.Регламент 130312013 г. Регламент 130412013 г. Регламент 966/2012 г. ЗУСЕСИФ. както иприложимото национално законодателство за Финансовата рамка 2014 -2020 г.*

Съгласно глава 5, раздел 1 от ЗУСЕСИФ, за да бъдат допустими разходите трябва да отговарятедновременно на следните условия:

- да са за дейности, определени и извършени под отговорността на съответния управляващ орган исъгласно критериите за избор на операции, одобрени от съответния комитет за наблюдение;
- да са извършени от допустими по съответния приоритет на програмата бенефициенти или от техните партньори в случаите, когато са допустими съгласно критериите за избор на операции, одобрени от комитета за наблюдение;
- категориите разходи да са включени в договора или в заповедта за предоставяне на финансова подкрепа;
- изборът на изпълнител за реализираните дейности (услуги и/или доставки, и/или строителство) да е извършен в съответствие с действащото национално и с европейското законодателство;
- за тях да е налична адекватна одитна следа, включително да са спазени разпоредбите за наличност на документите по чл. 140 от Регламент (ЕС) *N2 1303/2013* на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 г. за определяне на общо приложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство, и за отмяна на Регламент (ЕО) *N2 1083/2006* на Съвета (ОВ, L 347 от 20.12.2013 г.);
- да са отразени в счетоводната документация на бенефициента, чрез отделни счетоводни аналитични сметки или в отделна счетоводна система;
- да са извършени за съфинансирани продукти и услуги, които са реално доставени, съобразно предварително заложените в договора или в заповедта за предоставяне на финансова подкрепа изисквания;
- в случаите, когато обект на финансиране са мерки и операции, попадащи в обхвата на правилата по държавните помощи, допустимостта на разходите е съобразена и с приложимите към помощта правила;
- да са извършени в съответствие с принципа на доброто финансово управление в съответствие с чл. 30 на Регламент (ЕС, ЕВРАТОМ) *N2 966/2012* на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 г. относно финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза, и за отмяна на Регламент (ЕО, ЕВРАТОМ) *N2 1605/2002* на Съвета (ОВ, L 298 от 26.10.2012 г.).

Недопустими разходи

- разходи, финансирани по друга операция, програма или каквато и да е друга финансова схема, произлизаща от националния бюджет, от бюджета на Общността или от друга донорска програма;

- глоби, финансови санкции и разходи за разрешаване на спорове;
- комисионите и загубите от курсови разлики при обмяна на чужда валута;
- данък върху добавената стойност, освен когато не е възстановим;
- закупуване на дълготрайни материални активи - втора употреба;
- разходите за гаранции, осигурени от банка или от друга финансова институция, с изключение на разходите по финансови инструменти.
- лихви по дългове, с изключение на свързани с безвъзмездна финансова помощ, предоставени под формата на лихвени субсидии или субсидии за гаранционни такси;
- субсидиране на лихва по одобрени схеми за държавни помощи и разноските за финансови
- транзакции;
- разходи за закупуване на инфраструктура, земя и недвижимо имущество;
- разходи за консултантски услуги, свързани с подготовката и/или попълването на документите за кандидатстване за финансова подкрепа.

На основание чл. 57, ал. 2 от ЗУСЕСИФ не са допустими разходи за проекти или дейности, които са физически завършени или изцяло осъществени преди подаването на формуляра за кандидатстване от бенефициента, независимо дали всички свързани плащания са извършени от него.

Режим на минимална помощ

Мерките по Стратегията от ОП РЧР ще се изпълняват в съответствие с правилата за минимална помощ (правилото de minirnis) по смисъла на Регламент (ЕС) .*NQ* 1407/2013 на Комисията от 18 декември 2013 г. относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) към помощта de minimis, публикуван в Официален вестник на ЕС L 352 от 24.12.2013 г.

Размерът на финансовата помощ, която се предоставя за дейност е стойността на действителните разходи, реално извършени, платени и доказани с разходо оправдателни и платежни документи, но не повече от еквивалента на 200 000 евро /за предприятията с дейност в сектора на автомобилните товарни превози – 100 000 евро/ за период от три последователни данъчни години.

По отношение на недопускане на двойно финансиране с мерки от ПРСР и Оперативните програми - ОПРР, ОПНОИР, ОПИК и ОПОС е задължително следването на демаркацията с тези програми, както е описана в раздел 8 на ОП РЧР 2014- 2020 г.

При промяна в установените условия за прилагане на даден инвестиционен приоритет в ОП РЧР, то тези променени условия автоматично се прилагат и за мерките в Стратегията за ВОМР на МИГ.

ОБЩИ ИЗИСКВАНИЯ КЪМ КАНДИДАТИТЕ:

- Да отговарят на изискванията за предоставяне на минимални помощи, в съответствие с приложимото законодателство;
- Да разполагат с финансов капацитет, който се оценява по предоставена от УО на ОП РЧР методика за оценка на финансовия капацитет;
- Когато кандидатът е община и тя кандидатства с партньор/и или партньор по проекта е община, тя трябва да представи Решение на Общинския съвет за подаване на проектно предложение по конкретната процедура и Решение на Общинския съвет за одобряване на споразумение за общинско сътрудничество с партньора за кандидатстването по проекта, съгласно чл. 59 и сл. от ЗМСМА;
- Кандидатите могат да участват в партньорство в зависимост от спецификата на обявената мярка.
-

Мярка 2.1.1.3. (ОПРЧР) Подкрепа за заетост и квалификация на безработни и неактивни лица от всички възрастови групи	**Мярка 2.1.1.3. (ОПРЧР) Подкрепа за заетост и квалификация на безработни и неактивни лица от всички възрастови групи (ОП РЧР, ПО1, ИП 1 и ИП3)** **1. <u>Обща информация за мярката. Съответствие на мярката с приоритетите на програмата, в т.ч. цел на мярката и приноса ѝ към определена специфична цел от ОПРЧР</u>** **<u>Принос на мярката за постигане на целите на ОП РЧР:</u>** Мярката предвижда въздействие по отношение на различни групи безработни и неактивни лица от територията на МИГ – Радомир - Земен – и по този начин ще допринесе за постигане на специфичните цели на **ИП 1** и **ИП 3** на **Приоритетна ос 1:** „Подобряване достъпа до заетост и качеството на работните места“: • **По ИП 1**: „Достъп до заетост за търсещите работа и неактивните лица, включително трайно безработни и лица, отдалечени от пазара на труда, а също и чрез местни инициативи за заетост, и подкрепа за мобилността на работната сила”: o СЦ 1: Увеличаване броя на започналите работа безработни или неактивни лица на възраст от 30 и 54 г. включително; o СЦ 2: Увеличаване броя на започналите работа безработни или неактивни лица с ниско образование на възраст от 30 и 54 г., включително; o СЦ 3: Увеличаване броя на започналите работа безработни или неактивни лица над 54-годишна възраст. • **По ИП 3**: „Устойчиво интегриране на пазара на труда на младите хора, в частност тези, които не са ангажирани с трудова дейност, образование или обучение, включително младите хора, изложени на риск от социално изключване, и младите хора от маргинализирани общности, включително чрез прилагане на гаранция за младежта“ o СЦ 2: Увеличаване броя на безработните младежи извън образование или обучение на възраст до 29 г. (вкл.) с основна или по-ниска образователна степен, които са завършили обучение или са включени в заетост. o СЦ 3: Увеличаване броя на включените в обучение, в заетост или в самостоятелна заетост безработни младежи извън образование или обучение на възраст до 29 г. вкл., които са със завършено средно или висше образование Мярката допринася за постигане на следните **тематични цели** на ***Стратегия Европа 2020***: Насърчаване на устойчивата и качествена заетост и подкрепа за мобилността на работната сила (тематична цел 8) и Подобряване на качеството на образование и повишаване квалификацията на населението (тематична цел 10). **2. <u>Цел на мярката</u>** Цел на мярката - **специфична цел: 2.1. Постигане на по-добро съответствие между квалификацията на работната сила и изискванията и потребностите на пазара на труда и бизнеса**. Мярката ще допринесе за постигане на Стратегическа цел 2. РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ: Повишаване на икономическата активност на населението и осигуряване на качествена заетост и социално включване от СВОМР. **Териториален обхват:** територията на МИГ – Радомир - Земен. **3. <u>Целева група или групи и идентифицираните техни проблеми, които мярката адресира</u>** Мярката има за цел да обхване икономически неактивни и безрабони лица в различните възрастови групи и степени на образование - основните групи лица с проблеми на пазара на:

- Икономически неактивни лица, извън образование и обучение, в т.ч. обезкуражени лица и търсещи работа безработни лица и групи в неравностойно положение на пазара на труда: възрастова група – от 30 до 54 г. вкл. и от 30 до 54 г. вкл., но с ниско образование (под средно), възрастова група над 54 г.

- Икономически неактивни младежи и търсещи работа безработни младежи: на възраст от 15 до 29 г. вкл. с основна или по-ниска образователна степен и със завършено средно или висше образование.

Основните идентифицирани проблеми и потребности на тези целеви групи са описани в Аналитичния доклад от „Проучване и анализ на потенциала за развитие…“, раздел 3. Човешки ресурси, т. 3.1 и т.3.2.2, и в част II. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА МИГ – РАДОМИР – ЗЕМЕН, и са в следните направления:

- **Негативни демографски процеси**, изискващи адекватни и ефективни мерки: Депопулация поради отрицателен естествен и механичен прираст и застаряване на населението. Населението в репродуктивна възраст се насочва към по-големи икономически центрове поради липса на професионална реализация на територията за по-високообразованото население, особено за младите хора. Наложителни са мероприятия за задържане на младото население, респективно за завръщане на територията след завършване на средно и висше образование.

- **Количество и качество на работната сила на територията**. Лицата с ниска образователна степен са с тревожно голям относителен дял (38%) от населението. Необходимо е **осигуряване на възможности за учене през целия живот, за придобиване и повишаване на професионалната квалификация**.

- **Структура на безработните лица.** Най-голям дял заемат безработните лица със средно образование (59%), с основно и по-ниско образование (33%).

- **Групи в неравностойно положение на пазара на труда:** безработните младежи до 29 години, значителен дял на продължително безработните (40,1 %). С увеличаване на възрастта се наблюдава нарастване на продължителността на регистрация - дълготраен проблем при лицата на възраст над 55 г. Причините за задържането на тези безработни по-продължително време в ДБТ са ниската им образователна степен, липсата на квалификация и липсата и/или недостатъчната мотивация за работа. Необходимо е да се предприемат мерки, насочени към придобиване и повишаване на квалификацията и образователната степен в съответствие с потребностите на бизнеса, приоритетно въздействие спрямо безработните младежи и продължително безработните лица.

4. <u>Допустими типове бенефициенти за изпълнение на мярката и защо са избрани тези типове бенефициенти</u>

Община Радомир и община Земен; работодатели; неправителствени организации; обучителни организации, *които имат седалище и адрес на управление на територията на община Радомир - Земен и ще осъществяват дейностите по проекта на същата територия на действие* (*предоставянето на обучения за професионална квалификация да се извършва от лицензирани от НАПОО ЦПО*).

Обучителните и неправителствените организации ще имат възможност да предоставят обучения за придобиване и/или повишаване на професионална квалификация, ключови компетентности на безработните и икономически неактивните лица. Общините и работодателите ще имат възможност да осигурят заетост.

5. **<u>Иновативни подходи при решаването на идентифицираните проблеми на целевите групи, вкл. иновативни за територията подходи</u>**

Чрез интервенциите по мерките, включени в Стратегията за ВОМР по ***Приоритетна ос 1, Инвестиционни приоритети 1 и 3***, се създават допълнителни възможности за прилагане на иновативни местни инициативи и политики за решаване на проблеми на пазара на труда – активиране на безработни лица чрез подобряване на достъпа им до заетост на територията.

6. **<u>Допустими дейности, конкретно необходими за реализация на мярката</u>**

Примерни допустими дейности <u>ОБЩИ за двата ИП по мярката:</u>

- Предоставяне на обучение за повишаване на професионалната квалификация или придобиване на нова;
- Предоставяне на обучение за придобиване и усъвършенстване на ключови компетентности;
- Осигуряване на заетост след предоставяне на обучение;
- Осигуряване на обучение по време на работа (чиракуване) и стажуване;
- Предоставяне на стимули за насърчаване на географската мобилност с цел работа на търсещи работа лица от целевите групи по мярката;
- Предоставяне на стимули на работодатели за наемането на безработни лица от целевите групи по мярката;

Примерни допустими дейности, <u>специфични САМО за ИП 3:</u>

- Дейности за активиране на икономически неактивни младежи, които не са в образование или обучение, за включването им на пазара на труда, в т.ч. информационни кампании и събития, ателиета за търсене на работа и др.;
- Обучения по предприемачество;
- Предоставяне на обучения за придобиване на предприемачески, управленски и бизнес умения;
- Подпомагане разработването на бизнес идеи и насочване към финансиращи програми за стартиращи предприемачи, в т.ч. по ОП РЧР.

7. **<u>Бюджет – интензитет на финансовата помощ; финансови параметри за проектите, допустими разходи</u>**

<u>Бюджет на мярката в СВОМР:</u> 180 000 евро / 352 044,00 лева

<u>Финансови параметри за проектите:</u>

- **Минималният размер** на общите допустими разходи за един проект е левовата равностойност на 50 000 евро (97 790 лева).
- **Максималният размер** на общите допустими разходи за един проект е левовата

равностойност на 180 000 евро (352044,00 лева).

Интензитет на финансовата помощ: Максималният интензитет на помощта е до 100% от общата стойност на допустимите разходи.

Допустими разходи:описани в общите условия за мерките по ОПРЧР по-горе.

8. Критерии за избор на проекти

При избора на проекти към СВОМР по мярката ще се прилагат актуалните критерии за оценка на проектни предложения, одобрени от КН на ОПРЧР. Разпределението и точкуването на критериите за оценка в рамките на всеки от разделите ще бъде определено в процеса на разработване на насоките за кандидатстване към одобрените стратегии, съгласно Указанията на УО на ОП РЧР.

Критерии	Скала на оценка	Максимален брой точки
1. Оперативен капацитет		**10**
1.1 Опит на кандидата и партньора/партньорите в управлението на проекти и/или опит в изпълнение на дейности, като тези включени в проектното предложение[1] през последните 5 години		
1.1 А Опит на кандидата в управлението на проекти и/или опит в изпълнение на дейности, като тези включени в проектното предложение през последните 5 години		
1.1. Б Опит на партньора/партньорите в управлението на проекти и/или опит в изпълнение на дейности, подобни на тези включени в проектното предложение[2] през последните 5 години		
1.2. Опит на законния представител на кандидата (управител, прокурист и др.)/собственика на капитала на организацията в организация, управление/изпълнение на проекти на проекти и/или в дейности като тези, включени в проектното предложение и/или управленски опит.		
2. Съответствие		**15**
2.1 Описание и обосновка на целите на проекта (оценява се връзката между заложените цели и целите на процедурата, нуждите на целевите групи, както и предвидените резултати)		
2.2 Описание на целевите групи по проекта и техните нужди		
3. Методика и организация		**30**
3.1 Съответствие на дейностите с целите и очакваните резултати		
3.2 Яснота на изпълнение на дейностите		
4. Бюджет и ефективност на разходите - Ефективност, ефикасност и икономичност на разходите и структурираност на бюджета		**15**
5. Допълнителни специфични критерии		**30**
5.1. Проектът предвижда минимум 50 % от целевата група да е съставена от безработни младежи до 29 г. вкл. и/или безработни лица на възраст над 54 г.		**20**
5.2. Проектът осигурява възможност за преодоляване на вътрешнотериториални различия: предвижда включване в		**10**

[1] Оценката по т.1.1 се формира като средно аритметична оценка между оценките по т. 1.1 А и т. 1.1 Б. В случай че не е предвидено участието на партньор по проекта, се взима само оценката по т. 1.1 А

[2] В случай че са включени повече от един партньор, оценката се формира като средно аритметична от оценките на всеки партньор.

	обучения и заетост за лица от по-малките населени места и мобилност на работната сила		
	ОБЩ, МАКСИМАЛЕН БРОЙ ТОЧКИ		**100**

9. <u>Режим на минимални помощи:</u> описани в ОБЩИ УСЛОВИЯ за мерките по ОПРЧР по-горе

Мярка 2.1.6. (ОПРЧР) Повишаване квалификацията и постигане на адекватни на изискванията на бизнеса знания и умения на заетите лица от всички възрастови групи	**Мярка 2.1.6. (ОПРЧР) Повишаване квалификацията и постигане на адекватни на изискванията на бизнеса знания и умения на заетите лица от всички възрастови групи (ОП РЧР, ПО1, ИП 6)** **1. <u>Съответствие на мярката с приоритетите на програмата, в т.ч. цел на мярката и приноса й към определена специфична цел от ОПРЧР</u>** **Приоритетна ос 1:** „Подобряване достъпа до заетост и качеството на работните места“, ИП 6 „Подобряване на равния достъп до възможностите за учене през целия живот за всички възрастови групи във формален, неформален и неофициален вид, осъвременяване на познанията, уменията и компетенциите на работната ръка, както и насърчаване на гъвкави процеси на учене, включително чрез професионална ориентация и валидиране на придобитите компетенции“ **<u>Принос на мярката за постигане на целите на ОП РЧР:</u>** Мярката допринася за изпълнение на специфичните цели на ИП 6 от ПО1, а именно: • Увеличаване броя на заетите лица над 54 години с придобита и/или подобрена професионална квалификация и/или ключови компетентности(СЦ 1 на ИП 6); • Увеличаване броя на заетите лица със средно и по-ниско образование, придобили нови знания и умения (СЦ 2 на ИП 6); • Увеличаване броя на заетите лица, работещи в сектори, основаващи се на знанията, високите технологии и ИКТ, екологосъобразната икономика, „белия” сектор и сектора на персоналните услуги, преработвателната промишленост с по-висока добавена стойност на труда, творческия и културния сектори, подобрили своите знания и умения с подкрепата на ОП РЧР (СЦ 3 на ИП6). Мярката е разработена в пълно съответствие със специфичните цели и изисквания на ИП 6 от ПО 1 на ОП РЧР. По линия на ЕСФ, ОП РЧР допринася чрез мярката от СВОМР за постигане на следните тематични цели на **Стратегия Европа 2020**, към които ЕСФ има принос, а именно: Насърчаване на устойчивата и качествена заетост и подкрепа за мобилността на работната сила (тематична цел 8 – в рамките на приоритетна ос 1); Подобряване на качеството на образование и повишаване квалификацията на населението (тематична цел 10 – в рамките на приоритетна ос 1). **2. <u>Цел на мярката:</u>** Цел на мярката - **специфична цел 2.1. Постигане на по-добро съответствие между квалификацията на работната сила и изискванията и потребностите на пазара на труда и бизнеса,** Специфична цел 2.1. на **Стратегическа цел 2.РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ:** Повишаване на икономическата активност нанаселението и осигуряване на качествена заетост и социално включване от СВОМР. **Териториален обхват:** Целевата територия на МИГ **3. <u>Целева група или групи и идентифицираните техни проблеми, които мярката адресира</u>** - **Заети лица, в т.ч. наети и самостоятелно заети лица, на възраст над 54 години(Инвестиционен приоритет 6, Специфична цел 1).** - **Заети лица, в т.ч. наети и самостоятелно заети лица, със средно и по-ниско образование** (Инвестиционен приоритет 6, Специфична цел 2). - **Заети лица, в т.ч. наети и самостоятелно заети лица, заети в посочените сектори: сектори, основаващи се на знанията, високите технологии и ИКТ,**

екологосъобразната икономика, „белия" сектор и сектора на персоналните услуги, преработвателната промишленост с по-висока добавена стойност на труда, творческия и културния сектори (Инвестиционен приоритет 6, Специфична цел 3).

Основните идентифицирани проблеми и потребности на тези целеви групи са описани в Аналитичния доклад от „Проучване и анализ на потенциала за развитие…", раздел 3. Човешки ресурси, т. 3.1 и т.3.2.2, и в част II. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА МИГ – РАДОМИР – ЗЕМЕН и са в следните направления:

- **Депопулация и застаряване на населението.** Населението в репродуктивна възраст се насочва към по-големи икономически центрове поради липса на професионална реализация на територията за по-високообразованото население, особено за младите хора. Наложителни са мероприятия за задържане на младото население, респективно за завръщане на територията след завършване на средно и висше образование.
- **Липса съответствие между квалификацията на работната сила и изискванията и потребностите на пазара на труда и бизнеса.** Необходими са мерки за подобряване професионалната квалификация и компетентностите на заетите лица, осигуряване на качествени работни места, по-добри условия на труд, с особено внимание към осигуряване на перспективи за професионална реализация на младите хора на територията на МИГ – Радомир – Земен.

4. <u>Допустими типове бенефициенти за изпълнение на мярката и защо са избрани тези типове бенефициенти</u>

Работодатели; сдружения от работодатели (клъстери); самостоятелно заети лица; образователни и обучителни организации и институции, структури на социални партньори; неправителствени организации, *които имат седалище и адрес на управление на територията на действие на МИГ Радомир - Земен и ще осъществяват дейностите по проекта на същата територия на действие* (*предоставянето на обучения за професионална квалификация да се извършва само от лицензирани от НАПОО центрове за професионално обучение*).

Работодателите ще имат възможност да осигурят необходими компетентности и квалификации на заетите лица. Обучителни, неправителствени организации и институции и социалните партньори ще имат възможност да предоставят обучения за придобиване и/или повишаване на професионална квалификация, ключови компетентности, съобразно нуждите от обучения на заетите лица.

5. <u>Иновативни подходи при решаването на идентифицираните проблеми на целевите групи, вкл. иновативни за територията подходи</u>

Чрез интервенциите по мерките, включени в Стратегията за ВОМР на МИГ по Приоритетна ос 1, Инвестиционен приоритет 6, се създават *допълнителни възможности на местно ниво за прилагане на иновативни инициативи и политики за решаване на социално-икономическите проблеми на пазара на труда - за повишаване на капацитета и качеството на работната сила, комбинирано с улеснен достъп до форми на учене през целия живот*. До момента на територията на община Радомир - Земен подобна възможност не е съществувала, тоест ***мярката има иновативен за територията на МИГ Радомир - Земен.***

6. <u>Допустими дейности, конкретно необходими за реализация на мярката</u>

Примерни допустими дейности:

- Предоставяне на обучение за повишаване на професионалната квалификация и/ или за придобиване на нова;
- Предоставяне на обучение за придобиване на ключови компетентности;
- Осигуряване на достъп до продължаващо обучение с цел по-добра професионална реализация и повишена професионална подготовка на кадрите;
- Осигуряване на достъп до иновативни форми за учене през целия живот;
- Разработването и внедряване на системи за съобразено с нуждите на работодателите обучение на заети лица, отговарящи на високи стандарти за качество;
- Подкрепа за практики, насочени към адаптиране на знанията и уменията на заетите към реалните нужди на пазара на труда и на ниво предприятие, в т.ч. при въвеждане на нови, „зелени" и по-ресурсно ефективни технологии;
- Въвеждане на обучителни методи и програми, основани на практиката, за повишаване знанията, уменията и компетенциите на заетите съобразно нуждите на пазара на труда;
- Подкрепа за реализация на стратегии за учене през целия живот за работната сила, в сътрудничество със социалните партньори, включително обучения и развиване на умения, надграждане на преносими компетенции, като чужди езици, дигитални компетенции, предприемачество и др.

7. <u>Бюджет – интензитет на финансовата помощ; финансови параметри за проектите, допустими разходи</u>

<u>Финансови параметри за проектите:</u>

<u>Бюджет на мярката в СВОМР:</u> 180 000 евро / 352 044,00 лева

- **Минималният размер** на общите допустими разходи за един проект е левовата равностойност на 50 000 евро (97 790 лева).
- **Максималният размер** на общите допустими разходи за един проект е левовата равностойност на 180 000 евро (352 044,00 лева).

<u>Интензитет на финансовата помощ:</u>Максималният интензитет на помощта е до 100% от общата стойност на допустимите разходи.

<u>Допустими разходи:</u>описани в общите условия за мерките по ОПРЧР по-горе.

8. <u>Критерии за избор на проекти</u>

При избора на проекти към СВОМР по мярката ще се прилагат актуалните критерии за оценка на проектни предложения, одобрени от КН на ОПРЧР. Разпределението и точкуването на критериите за оценка в рамките на всеки от разделите ще бъде определено в процеса на разработване на насоките за кандидатстване към одобрените стратегии, съгласно Указанията на УО на ОП РЧР.

Критерии	Скала на оценка	Максимален брой точки
1. Оперативен капацитет		**10**
1.1 Опит на кандидата и партньора/партньорите в управлението		

	на проекти и/или опит в изпълнение на дейности, като тези включени в проектното предложение[3] през последните 5 години		
	1.2 А Опит на кандидата в управлението на проекти и/или опит в изпълнение на дейности, като тези включени в проектното предложение през последните 5 години		
	1.1. Б Опит на партньора/партньорите в управлението на проекти и/или опит в изпълнение на дейности, подобни на тези включени в проектното предложение[4] през последните 5 години		
	1.2. Опит на законния представител на кандидата (управител, прокурист и др.)/собственика на капитала на организацията в организация, управление/изпълнение на проекти на проекти и/или в дейности като тези, включени в проектното предложение и/или управленски опит.		
	2. Съответствие		**15**
	2.1 Описание и обосновка на целите на проекта (оценява се връзката между заложените цели и целите на процедурата, нуждите на целевите групи, както и предвидените резултати)		
	2.3 Описание на целевите групи по проекта и техните нужди		
	3. Методика и организация		**30**
	3.3 Съответствие на дейностите с целите и очакваните резултати		
	3.4 Яснота на изпълнение на дейностите		
	4. Бюджет и ефективност на разходите - Ефективност, ефикасност и икономичност на разходите и структурираност на бюджета		**15**
	5. Допълнителни специфични критерии		**30**
	5.1. 1. Проектът предвижда минимум 50 % от целевата група да е съставена от заети лица, в т.ч. наети и самостоятелно заети лица от следните групи: 1. на възраст над 54 години, 2. със средно и по-ниско образование - една от групите – 10 точки - и двете групи – 20 точки		**20**
	5.3. Иновативност - въвеждане на нови за територията практики в управлението на човешките ресурси в предприятието		**10**
	ОБЩ, МАКСИМАЛЕН БРОЙ ТОЧКИ		**100**

9. **Режим на минимални помощи: описани в ОБЩИ УСЛОВИЯ за мерките по ОПРЧР по-горе**

[3] Оценката по т.1.1 се формира като средно аритметична оценка между оценките по т. 1.1 А и т. 1.1 Б. В случай че не е предвидено участието на партньор по проекта, се взима само оценката по т. 1.1 А

[4] В случай че са включени повече от един партньор, оценката се формира като средно аритметична от оценките на всеки партньор.

Мярка 2.1.7. (ОПРЧР) Приспособяване на работниците, предприятията и предприемачите към промените	**Мярка 2.1.7. (ОПРЧР) Приспособяване на работниците, предприятията и предприемачите към промените (ОП РЧР, ПО1, ИП7)** **1. <u>Съответствие на мярката с приоритетите на програмата, в т.ч. цел на мярката и приноса ѝ към определена специфична цел от ОПРЧР</u>** **<u>Принос на мярката за постигане на целите на ОП РЧР:</u>** Мярката допринася за изпълнение на **специфичната цел на Инвестиционен приоритет 7 „Приспособяване на работниците, предприятията и предприемачите към промените"** от Приоритетна ос 1: „Подобряване достъпа до заетост и качеството на работните места" и за постигане на трите му специфични цели, а именно: • Увеличаване броя на обхванатите заети в предприятията с въведени нови системи, практики и инструменти за развитие на човешките ресурси и подобряване на организацията и условията на труд. Мярката е разработена в пълно съответствие със специфична цел на ИП 7 от ПО 1 на ОП РЧР, допустимите целеви групи и бенефициенти, като нейното включване в Стратегията за ВОМР, както и обхвата на допустимите дейности, произтичат от идентифицираните потребности и нужди на местната общност в социално-икономическия анализ на територията, извършен въз основа на наличните статистически данни и допълнително проучване на потребностите. По линия на ЕСФ, ОП РЧР допринася чрез мярката от СВОМР за постигане на следните тематични цели на Стратегия Европа 2020: **Насърчаване на устойчивата и качествена заетост и подкрепа за мобилността на работната сила** (тематична цел 8). **2. <u>Цел на мярката</u>** **Цел на мярката – специфична цел 2.3. Подобряване на условията на труд и осигуряване на устойчива заетост (ОП РЧР, ПО1, ИП7)** – Специфична цел 2.3. на Стратегическа цел 2. РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ: Повишаване на икономическата активност на населението и осигуряване на качествена заетост и социално включване от СВОМР. **Териториален обхват:** Целевата територия на МИГ **3. <u>Целева група или групи и идентифицираните техни проблеми, които мярката адресира</u>** **Целеви групи:** - **Заети лица, в т.ч. наети и самостоятелно заети лица;** - **Работодатели.** **Идентифицирани проблеми, които мярката адресира:** Основните идентифицирани проблеми и потребности на тези целеви групи са описани в Аналитичния доклад от „Проучване и анализ на потенциала за развитие…", раздел 3. Човешки ресурси, т. 3.1 и т.3.2.2, и в част II. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА МИГ – РАДОМИР – ЗЕМЕН и са в следните направления: • Констатирани са потребности от подобряване на работната среда в предприятията

на територията на МИГ – Радомир – Земен;

- **Застаряването на населението на територията на МИГ –Радомир – Земен** поражда комплексни негативни тенденции, влияещи върху пазара на труда и неговото функциониране:
    - количеството, качеството и производителността на труда, следователно и върху конкурентоспособността на местния бизнес;
    - слаба адаптивност на работната ръка към промените и пригодността за заетост на по-възрастните работещи;
- От друга страна, реалният бизнес не инвестира достатъчно в човешките ресурси и е слабо нивото на въвеждане на новаторски подходи, гъвкави форми на заетост и прилагане на добри практики, насочени към подобряване на качеството на работната сила;
- Потребност от обучение на управленския персонал в бизнеса на територията с оглед увеличаване на конкурентоспособността на предприятията на фона на необходимото адаптиране към промените.
- Необходими са мерки за осигуряване на качествени работни места и по-добри условия на труд на територията на МИГ – Радомир – Земен.

4. <u>Допустими типове бенефициенти за изпълнение на мярката и защо са избрани тези типове бенефициенти</u>

<u>Допустими типове бенефициенти / получатели:</u> работодатели; сдружения от работодатели (клъстери); обучителни организации; социални партньори; неправителствени организации, *които имат седалище и адрес на управление на територията на действие на МИГ Радомир – Земен и ще осъществяват дейностите по проекта на същата територия на действие.*

Работодателите ще имат възможност да осигурят необходими компетентности и квалификации на заетите лица. Обучителни, неправителствени организации и институции и социалните партньори ще имат възможност да предоставят обучения за придобиване и/или повишаване на професионална квалификация, ключови компетентности, съобразно нуждите от обучения на заетите лица.

5. <u>Иновативни подходи при решаването на идентифицираните проблеми на целевите групи, вкл. иновативни за територията подходи</u>

Чрез интервенциите по настоящата мярка, включена в Стратегията за ВОМР на МИГ Радомир – Земен по Приоритетна ос 1, Инвестиционен приоритет 7, се осигурява възможност за прилагане на ***иновативен за територията подход*** – осигуряване на **подкрепа на бизнеса за приспособяване на работниците, предприятията и предприемачите към промените** на територията, в страната и в международен план. До момента стопанският сектор от територията на община Радомир – Земен не е имал достъп до подобни възможности, тоест ***мярката има иновативен за територията на МИГ Радомир – Земен.***

6. <u>Допустими дейности, конкретно необходими за реализация на мярката</u>

Примерни допустими дейности:

- Предоставяне на обучения на работното място;
- Подкрепа за практики за насърчаване професионалната и географската мобилност на заети лица;
- Подкрепа за практики за въвеждане на гъвкави форми на заетост;
- Подкрепа за практики за усъвършенстване на системите за управление на човешките ресурси в предприятията, с акцент върху практиките за трайно интегриране на младите хора на работното място, по-лесното съвместяване на професионалния, семейния и личния живот, както и удължаване трудовия живот на по-възрастните работници и служители;
- Подкрепа за практики за въвеждане на иновативни, по-производителни и „по-зелени" модели за организация на труда в предприятията; в т.ч. за осигуряване на безопасни и здравословни условия на труда, подобряване професионалния и здравния статус на работниците и служителите, както и за подобряване на социалния климат;
- Подкрепа за практики, насочени към стимулиране на защитата на трудовите, осигурителните и социалните права на работниците и служителите, равнопоставеността и равното третиране на работното място;
- Подкрепа за практики, насочени към развитие на корпоративната социална отговорност;
- Подкрепа на практики, насочени към борба със сивата икономика и недекларираната заетост;
- Предоставяне на обучения за мениджъри на МСП и предприемачи с оглед подобряване на техните управленски и предприемачески умения.

7. <u>Бюджет – интензитет на финансовата помощ; финансови параметри за проектите, допустими разходи</u>

<u>Финансови параметри за проектите:</u>

<u>Бюджет на мярката в СВОМР</u>: 200 000 евро / 391 160,00 лева

Интензитет на финансовата помощ: Максималният интензитет на помощта е до 100% от общата стойност на допустимите разходи.

- **Минималният размер** на общите допустими разходи за един проект е левовата равностойност на 50 000 евро (97 790 лева).
- **Максималният размер** на общите допустими разходи за един проект е левовата равностойност на 200 000 евро (391 160,00 лева).

<u>Допустими разходи:описани в общите условия за мерките по ОПРЧР по-горе.</u>

8. <u>Критерии за избор на проекти</u>

При избора на проекти към СВОМР по мярката ще се прилагат актуалните критерии за оценка на проектни предложения, одобрени от КН на ОПРЧР. Разпределението и точкуването на критериите за оценка в рамките на всеки от разделите ще бъде определено в процеса на разработване на насоките за кандидатстване към одобрените

стратегии, съгласно Указанията на УО на ОП РЧР.

Критерии	Скала на оценка	Максимален брой точки
1. Оперативен капацитет		**10**
1.1 Опит на кандидата и партньора/партньорите в управлението на проекти и/или опит в изпълнение на дейности, като тези включени в проектното предложение[5] през последните 5 години		
1.3 А Опит на кандидата в управлението на проекти и/или опит в изпълнение на дейности, като тези включени в проектното предложение през последните 5 години		
1.1. Б Опит на партньора/партньорите в управлението на проекти и/или опит в изпълнение на дейности, подобни на тези включени в проектното предложение[6] през последните 5 години		
1.2. Опит на законния представител на кандидата (управител, прокурист и др.)/собственика на капитала на организацията в организация, управление/изпълнение на проекти на проекти и/или в дейности като тези, включени в проектното предложение и/или управленски опит.		
2. Съответствие		**15**
2.1 Описание и обосновка на целите на проекта (оценява се връзката между заложените цели и целите на процедурата, нуждите на целевите групи, както и предвидените резултати)		
2.4 Описание на целевите групи по проекта и техните нужди		
3. Методика и организация		**30**
3.5 Съответствие на дейностите с целите и очакваните резултати		
3.6 Яснота на изпълнение на дейностите		
4. Бюджет и ефективност на разходите – Ефективност, ефикасност и икономичност на разходите и структурираност на бюджета		**15**
5. Допълнителни специфични критерии		**30**
5.1. Проектът предвижда въвеждане на иновативни, по-производителни и „по-зелени" модели за организация на труда в предприятията, включително следните дейности: 1. Осигуряване на безопасни и здравословни условия на труда; 2. Подобряване професионалния и здравния статус на работниците и служителите; 3. Подобряване на социалния климат - една от дейностите – 7 точки - две от дейностите – 14 точки - три от дейностите – 20 точки		**20**
5.2. Проектът предвижда мерки / дейности за трайно интегриране на младите хора (до 29 г.) на работното място и / или по-лесното съвместяване на професионалния, семейния и личния живот, както и удължаване трудовия живот на по-възрастните работници и служители		**10**
ОБЩ, МАКСИМАЛЕН БРОЙ ТОЧКИ		**100**

[5] Оценката по т.1.1 се формира като средно аритметична оценка между оценките по т. 1.1 А и т. 1.1 Б. В случай че не е предвидено участието на партньор по проекта, се взима само оценката по т. 1.1 А

[6] В случай че са включени повече от един партньор, оценката се формира като средно аритметична от оценките на всеки партньор.

	9. <u>Режим на минимални помощи</u>: описани в ОБЩИ УСЛОВИЯ за мерките по ОПРЧР по-горе

Мярка 2.2.3. (ОПРЧР) По-добра грижа за хора с увреждания и хора над 65 г. в невъзможност за самообслужване	**Мярка 2.2.3. (ОПРЧР) По-добра грижа за хора с увреждания и хора над 65 г. в невъзможност за самообслужване** (ОП РЧР, ПО2, ИП 3) **1. <u>Съответствие на мярката с приоритетите на програмата, в т.ч. цел на мярката и приноса й към определена специфична цел от ОПРЧР</u>** Мярката допринася за изпълнение на **специфична цел 1** на **Инвестиционен приоритет 3**: Повишаване на достъпа до услуги, които са на достъпна цена, устойчиви и висококачествени, включително здравни и социални услуги от общ интерес на **Приоритетна ос 2 „Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване"** • Специфична цел 1: *Подобряване на достъпа на хора с увреждания и хора над 65 г. в невъзможност за самообслужване до услуги за социално включване и здравеопазване* Настоящата мярка от СВОМР допринася и за постигане на ***следната тематична цел на Стратегия Европа 2020***, към която ЕСФ има принос: **Насърчаване на социалното приобщаване и намаляване на бедността (тематична цел 9 – в рамките на приоритетна ос 2);** Мярката ще допринесе и за постигане на целите на основните стратегически документи: Национална стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване 2020 г., „Националната стратегия за дългосрочна грижа". Мярката ще допринесе и за постигане на целите на **Общинските стратегии за социални услуги на община Радомир и община Земенза периода 2014-2020**. **2. <u>Цел на мярката:</u>** **<u>Цел на мярката</u>** - Специфична цел ***2.2. Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване*** от **Стратегическа цел 2.** РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ: Повишаване на икономическата активност на населението и осигуряване на качествена заетост и социално включване **на СВОМР.** **Териториален обхват:** Целевата територия на МИГ – общините Радомир и Земен. **3. <u>Целева група или групи и идентифицираните техни проблеми, които мярката адресира</u>** **<u>Целеви групи:</u>** • Хора с увреждания; • Хора над 65 г. в невъзможност за самообслужване; • Възрастни в риск. **Идентифицирани проблеми, които мярката адресира:** • Застаряването на населението и обезлюдяването на малките населени места поражда **комплексни негативни тенденции**; • Идентифицираните в анализа уязвими групи на самотните възрастни хора над 65 години и хората с увреждания, които живеят на територията на МИГ - Радомир – Земен (Проучване и анализ на потенциала за развитие и на силните и слабите страни, възможностите и заплахите на територията на община Радомир и община Земен - 3. Развитие на социалната сфера и човешките ресурси, т.3.1. Демографска

характеристика, и 3.5. Социални услуги, и в част II. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА МИГ – РАДОМИР – ЗЕМЕН) се сблъскват с редица проблеми и имат потребности, свързани със здравословни проблеми, невъзможност да организират самостоятелно бита си и ежедневните си дейности, както и липса на социални контакти.

- Особено уязвими са самотните възрастни хора над 65 години и хората с увреждания, самотно живеещи в отдалечените населени места, без достъп до повечето от предлаганите в общинските центрове социални и здравни услуги, и лишени от социални контакти и пълноценен живот. Предвид демографската ситуация и ясно изразената тенденция на застаряване на населението на територията, и обезлюдяването на селата, потребностите от специално насочени индивидуални услуги за възрастните хора и хората с увреждания от малките населени места са ясно изразени.

4. <u>Допустими типове бенефициенти за изпълнение на мярката и защо са избрани тези типове бенефициенти</u>

<u>Допустими типове бенефициенти / получатели:</u>
Неправителствени организации; доставчици на социални услуги; доставчици на здравни услуги; Община Радомир и община Земен; регистрирани поделения на вероизповеданията, *които имат седалище и адрес на управление на територията на действие на МИГ - Радомир - Земен и ще осъществяват дейностите по проекта на същата територия на действие.*
Общините от територията имат богат опит в прилагането и изпълнението на социални услуги в общността. Доставчиците на социални услуги, НПО, доставчиците на здравни услуги ще участват в реализацията на дейности. Обучителните организации ще предоставят услуги по обучения за повишаване на квалификацията на персонала.

5. <u>Иновативни подходи при решаването на идентифицираните проблеми на целевите групи, вкл. иновативни за територията подходи</u>

Чрез интервенциите по настоящата мярка, включена в Стратегията за ВОМР на МИГ Радомир - Земен по Приоритетна ос 2, Инвестиционен приоритет 3, се осигурява възможност за прилагане на ***иновативен за територията подход*** – осигуряване на ***комплексни грижи за хората с увреждания и възрастните хора над 65 г.*** от територията, като нуждите на „отделния човек" са поставени в центъра, в контекста на изведените потребности на местната общност.

6. <u>Допустими дейности, конкретно необходими за реализация на мярката</u>

От бенефициентите по тази мярка се изисква поемане на ангажимент за осигуряване на устойчивост за дейностите и услугите, които ще получат подкрепа в проектните предложения по тази мярка.
Примерни допустими дейности:

- Предоставяне на подкрепящи услуги, в т.ч. интегрирани, включително мобилни, междусекторни услуги в общността или в домашна среда;
- Осигуряване на необходимите ресурси за грижа за възрастните хора и хората с увреждания чрез създаване на мрежа от социални и междусекторни услуги в общността;

- Подобряване достъпа до здравеопазване и промоция на здравето, в т.ч. чрез целеви действия, насочени към уязвими групи – самотно живеещи хора над 65 г. в невъзможност за самообслужване и хора с увреждания;
- Местни социални дейности за социално включване.

7. <u>Бюджет – интензитет на финансовата помощ; финансови параметри за проектите, допустими разходи</u>

<u>Финансови параметри за проектите:</u>

<u>Бюджет на мярката в СВОМР</u>: 200 000 евро / 391 160,00 лева

- **Минималният размер** на общите допустими разходи за един проект е левовата равностойност на 50 000 евро (97 790 лева).
- **Максималният размер** на общите допустими разходи за един проект е левовата равностойност на 200 000 евро (391 160,00 лева).

<u>Интензитет на финансовата помощ:</u>Максималният интензитет на помощта е до 100% от общата стойност на допустимите разходи.

<u>Допустими разходи</u>:описани в общите условия за мерките по ОПРЧР по-горе.

8. <u>Критерии за избор на проекти</u>

При избора на проекти към СВОМР по мярката ще се прилагат актуалните критерии за оценка на проектни предложения, одобрени от КН на ОПРЧР. Разпределението и точкуването на критериите за оценка в рамките на всеки от разделите ще бъде определено в процеса на разработване на насоките за кандидатстване към одобрените стратегии, съгласно Указанията на УО на ОП РЧР.

Критерии	Скала на оценка	Максимален брой точки
1. Оперативен капацитет		**10**
1.1 Опит на <u>кандидата и партньора/партньорите</u> в управлението на проекти и/или <u>опит в изпълнение на дейности, като тези включени в проектното предложение</u>[7] през последните 5 години		
1.4 А Опит на кандидата в управлението на проекти и/или <u>опит в изпълнение на дейности, като тези включени в проектното предложение</u> през последните 5 години		
1.1. Б Опит на партньора/партньорите в управлението на проекти и/или <u>опит в изпълнение на дейности, подобни на тези включени в проектното предложение</u>[8] през последните 5 години		
1.2. Опит на законния представител на кандидата (управител, прокурист и др.)/собственика на капитала на организацията в организация, управление/изпълнение на проекти на проекти и/или в дейности като тези, включени в проектното предложение и/или управленски опит.		
2. Съответствие		**15**
2.1 Описание и обосновка на <u>целите на проекта (оценява се връзката между заложените цели и целите на процедурата, нуждите на целевите групи, както и предвидените резултати)</u>		
2.5 Описание на целевите групи по проекта и техните нужди		
3. Методика и организация		**30**

[7] Оценката по т.1.1 се формира като средно аритметична оценка между оценките по т. 1.1 А и т. 1.1 Б. В случай че не е предвидено участието на партньор по проекта, се взима само оценката по т. 1.1 А

[8] В случай че са включени повече от един партньор, оценката се формира като средно аритметична от оценките на всеки партньор.

3.7 Съответствие на дейностите с целите и очакваните резултати		
3.8 Яснота на изпълнение на дейностите		
4. Бюджет и ефективност на разходите – Ефективност, ефикасност и икономичност на разходите и структурираност на бюджета		**15**
5. Допълнителни специфични критерии		**30**
5.1. Брой представители на целевите групи, които ще се възползват от предвидените за предоставане услуги		**10**
5.2. Брой населени места от територията, обхванати от проекта		**10**
5.3. Иновативност на планираните услуги за територията на МИГ Радомир – Земен		**10**
ОБЩ, МАКСИМАЛЕН БРОЙ ТОЧКИ		**100**

9. **<u>Режим на минимални помощи:</u> описани в ОБЩИ УСЛОВИЯ за мерките по ОПРЧР по-горе**

ОПИК	

ОБЩИ УСЛОВИЯ, ПРИЛОЖИМИ ПО МЕРКИТЕ ОТ СТРАТЕГИЯТА ЗА ВОМР ОТ ОПИК (ЕФРР)

КАТЕГОРИИ РАЗХОДИ

С Постановление № 189 от 28 юли 2016 г. за определяне на национални правила за допустимост на разходите по програмите, съфинансирани от Европейските структурни и инвестиционни фондове, за програмен период 2014 - 2020 г. (ПМС № 189/2016) се определят общите национални правила и детайлните правила за допустимост на разходите по програмите, съфинансирани от Европейските структурни и инвестиционни фондове, за програмен период 2014 - 2020 г. чрез конкретизиране на условия за допустимост и/или недопустимост на определени категории разходи.

Допустими разходи: Допустимите разходи се определят на база на изискванията на Глава 5, Раздел I от Закона за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЗУСЕСИФ), приложимите подзаконови нормативни актове и национално законодателство и разпоредбите на Регламент (ЕС) № 1303/2013 г. за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство, и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1083/2006 на Съвета.

Съгласно чл. 57, ал. 1 от ЗУСЕСИФ разходите се считат за допустими, ако са налице едновременно следните условия:

1. разходите са за дейности, съответстващи на критериите за подбор на операции и се извършват от допустими бенефициенти съгласно съответната програма по чл. 3, ал. 2;
2. разходите попадат във включени в документите по чл. 26, ал. 1 и в одобрения проект категории разходи;
3. разходите са за реално доставени продукти, извършени услуги и строителни дейности;
4. разходите са извършени законосъобразно съгласно приложимото право на Европейския съюз и българското законодателство;
5. разходите са отразени в счетоводната документация на бенефициента чрез отделни счетоводни аналитични сметки или в отделна счетоводна система;
6. за направените разходи е налична одитна следа съгласно минималните изисквания на чл. 25 от Делегиран регламент (ЕС) № 480/2014 на Комисията от 3 март 2014 г. за допълнение на Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство (ОВ, L 138/5 от 13 май 2014 г.) и са спазени изискванията за съхраняване на документите съгласно чл. 140 от Регламент (ЕС) № 1303/2013;
7. разходите са съобразени с приложимите правила за предоставяне на държавни помощи.

Доколкото друго не е предвидено, разходите са допустими, ако са платени в срока за допустимост на разходите за съответния програмен период.

Недопустими разходи

Недопустимите разходи се определят на основа на изискванията на Глава 5, Раздел I от ЗУСЕСИФ, приложимите подзаконови нормативни актове и национално законодателство и разпоредбите на Регламент (ЕС) № 1303/2013 г. за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1083/2006 на Съвета. *На основание на чл. 57, ал. 2 от ЗУСЕСИФ не са допустими разходи за проекти или дейности, които са физически завършени или изцяло осъществени преди подаването на формуляра за кандидатстване от бенефициента, независимо дали всички свързани плащания са извършени от него.*

В рамките на избраните мерки няма да бъдат подкрепяни дейности, финансирани по друг проект, програма или каквато и да е друга финансова схема, произлизаща от националния бюджет, бюджета на Общността или друга донорска програма, като проверката ще се извършва на ниво индивидуален проект.

ОБЩИ УСЛОВИЯ ЗА ДОПУСТИМОСТ НА КАНДИДАТИТЕ

1. Със средства от ОПИК не се допуска финансиране на проекти, изпълнявани от микро предприятия в рамките на селски райони и от предприятия, които не са допустими съгласно координацията на ОПИК с други програми.

2. Кандидатите трябва да са търговци по смисъла на Търговския закон или Закона за кооперациите.

3. Кандидатите трябва да отговарят на изискванията за малко или средно предприятие съгласно Закона за малките и средни предприятия и Приложение 1на Регламент (ЕС) *N2 651/2014.*

4. Не могат да участват в процедурата за подбор на проекти и не могат да получат безвъзмездна финансова помощ кандидати, които попадат в забранителните режими на Регламент (ЕС) *N2* 1407/2013 на Комисията от 18декември 2013 г.

Кандидатът/получателят на финансова помощ има постоянен адрес - за физическите лица, и седалище и адрес на управление - за еднолични търговци и юридическите лица, на територията на действие на МИГ и осъществява дейностите по проект на територията на действие на МИГ.

Не е допустим кандидат/получател на помощ и/или негов законен или упълномощен представител, който не отговаря на условията, определени в Указанията за общите изисквания към стратегиите, които ще се финансират по Оперативна Програма „Иновации и конкурентоспособност“ 2014–2020 при многофондово прилагане на подхода Водено от общностите местно развитие.

РЕЖИМ НА ПОМОЩ „de minimis”

Мерките, включени в СВОМР, които ще се финансират по ОПИК 2014-2020, ще се изпълняват в съответствие с правилата за минимална помощ (режим на помощ de minimis) по смисъла на Регламент (ЕС) № 1407/2013 на Комисията от 18 декември 2013 г. относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта de minimis, публикуван в Официален вестник на ЕС L 352 от 24.12.2013 г.

Максималният размер на помощта по режим de minimis, за която се кандидатства заедно с другите получени минимални помощи, не може да надхвърля левовата равностойност на 200 000 евро и съответно левовата равностойност на 100 000 евро в случай на едно и също предприятие, което осъществява шосейни товарни превози за чужда сметка за период от три бюджетни години.

Размерът на получените минимални помощи се определя като сбор от помощта, за която се кандидатства и получената минимална помощ от:

- предприятието кандидат;
- предприятията, с които предприятието кандидат образува „едно и също предприятие“ по смисъла на чл. 2, пар. 2 на Регламент (ЕС) № 1407/2013;
- всички предприятия, които са се влели, слели с или са придобити от някое от предприятията,

образуващи „едно и също предприятие“ с предприятието кандидат съгласно чл. 3, пар. 8 на Регламент (ЕС) № 1407/2013;

- предприятията, образуващи „едно и също предприятие“ с предприятието кандидат, които са се възползвали от помощ de minimis, получена преди разделяне или отделяне, съгласно чл. 3, пар. 9 от Регламент (ЕС) № 1407/2013.

Мярка 1.1.1. (ОПИК) Повишаване на инова ционната дейност на предпри ятията от територията на МИГ – Радомир – Земен	**Цел на мярката от Стратегията**: Стратегическа цел 1.ИКОНОМИКА: Развитие на конкурентноспособна, иновативна, с висока добавена стойност, генерираща доходи и заетост икономика на територията на МИГ – Радомир – Земен. **Специфична цел 1.1. Повишаване конкурентоспособността и иновативността на МСП.** Насърчаване на въвеждането на иновации в предприятията от територията на МИГ, свързани с тематичните области на ИСИС. **1. <u>Съответствие на дейността с приоритетите на програмата</u>, в т.ч. цел и принос към определена специфична цел на ОПИК 2014-2020** Мярката съответства изцяло на ПРИОРИТЕТ 1. "Технологично развитие и иновации", Инвестиционен приоритет 1.1: "Технологично развитие и иновации" и ще допринася пряко за постигането на Специфична цел 1.1. "Технологично развитие и иновации" ("интелигентенрастеж) от ОПИК 2014 - 2020 и Тематична цел 1 от Регламент (ЕС) N2 1303/2013 г. **2. <u>Съответствие на дейността с идентифицираните проблеми на територията</u>** Направеният анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите на територията на МИГ – Радомир – Земен показва, от една страна **– наличие на няколко фирми с иновационен потенциал в приоритетните сектори на ИСИС**, а от друга - **ограничено ниво на иновациите и технологичното развитие** (раздел II. SWOT анализ от „Проучване и анализ на потенциала за развитие ….“). **3. <u>Специфика по отношение на обхванатата територия</u>** Анализът на територията извежда на преден план наличен капацитет за развитие на няколко предприятия в тематичната област на ИСИС - около 10 малки и средни предприятия от приоритетните сектори на ИСИС, основно в сферата на **мехатрониката** – производство на машини, производство на базови елементи, детайли, възли и оборудване, вграждани като част от мехатронен агрегат или самостоятелно съставляващи такъв агрегат, машиностроене и уредостроене, както и в **индустрия за здравословен живот и биотехнологии** – производство на лечебни и лекарствени форми и средства. (раздел 2. Състояние на местната икономика от „Проучване и анализ на потенциала за развитие …“). **4. <u>Целева група и идентифицирани проблеми, които мярката адресира;</u>** За подкрепа за иновации в предприятията, вкл. разработване и внедряване на нови продукти, процеси и бизнес модели в предприятия **целева група са малки и средни предприятия (МСП), разработващи/внедряващи иновации**, вкл. и съществуващи предприятия, със седалище и осъществяващи дейност на територията на МГИ – Радомир - Земен. Целева група са предприятия, разработващи/внедряващи иновации, вкл. и съществуващи предприятия, изпитващи нужда от въвеждането на специфични мерки за подкрепа на иновационната им дейност за увеличаване на инвестициите в продуктови, процесни, маркетингови и/или организационни иновации. С оглед подпомагане развитието на МСП от територията на МИГ – Радомир – Земен е необходимо осигуряване на подкрепа за инвестиции в повишаване на иновативността и технологичното обновяване на местния бизнес. **5. <u>Допустими типове бенефициенти</u>** **Типове бенефициенти:** *МСП.* **Допустими кандидати** - Допустими са само кандидати, които са юридически лица или еднолични търговци, регистрирани съгласно Търговския закон или Закона за кооперациите и имат седалище на територията на МИГ – Радомир -Земен.

	Кандидатите трябва да имат минимум три приключени финансови години. **<u>Допустими индикативни дейности</u>: подкрепа за иновации в предприятията, вкл. разработване и внедряване на нови продукти, процеси и бизнес модели.** Ще се подкрепят само внедряване или разработване на иновации, попадащи в тематичните области на **Иновационната стратегия за интелигентна специализация** - ИКТ и информатика, мехатроника и чисти технологии, индустрия за здравословен живот и биотехнологии, нови технологии в креативните и рекреативните индустрии. Проектите трябва да внедряват иновация, която е собствена разработка или на база интелектуални права, придобити от трети лица и могат да включват следните дейности: 1. Придобиване на ново оборудване, необходимо за внедряване в производството на иновативния продукт (стока или услуга) или процес; 2. Придобиване на права на интелектуална собственост върху иновациите, които ще бъдат подкрепяни по процедурата; 3. Придобиване/разработване на специализиран софтуер, необходим за внедряването на иновативния продукт (стока или услуга) или процес. 4. Консултантски и помощни услуги в подкрепа на иновациите - Консултиране, подпомагане и обучение в областта на трансфера на знания; в областта на придобиването, защитата и експлоатацията на нематериални активи; в областта на използването на стандарти и на правилата, които ги уреждат. **6. <u>Иновативни подходи при решаването на идентифицираните проблеми на целевите групи</u>**, вкл. **<u>иновативни за територията подходи</u>** Иновативните подходи могат да бъдат формулирани в две основни направления: *Първо*, налице е **иновативност на подхода за територията**, доколкото досега на територията на МИГ – Радомир – Земен не е прилагано **многофондово финансиране на местното развитие,** включително и икономическо. Чрез разработването и прилагането на СВОМР с финансиране от няколко ЕСИФ, вкл. чрез ОПИК, ще се осъществи подкрепа за бизнеса, основана на конкретните потребности на територията. *На второ място*, чрез **стимулиране на инвестициите** (публични и частни) в НИРД и чрез увеличаване на инвестициите в продуктови, процесни, маркетингови и/или организационни иновации ще се постигне засилването на **иновационната дейност на предприятията**, което ще допринесе за повишаване на иновациите. **7. <u>Бюджет – интензитет на финансовата помощ; финансови параметри на проектите</u>** **<u>Бюджет</u> на мярката в СВОМР:** 200 000 евро / 391160,00 лв **<u>Финансови параметри</u>** • **Минимален размер** на допустимите разходи **за проект** – **50 000 лева** • **Максимален размер** на допустимите разходи **за проект** – **391 160** лева • **Минималният размер на безвъзмездната финансова помощ** (**БФП**) за проект към СВОМР е не по-малко от 30 000 лв. **<u>Интензитет на финансовата помощ</u>** - до 90 % от общата стойност на допустимите разходи, в съответствие с правилата за минимална помощ (правилото de minimis) по смисъла на Регламент (ЕС) *№1407/2013* на Комисията от 18 декември 2013 г. относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта de minimis, публикуван в Официален вестник на ЕС L 352 от 24.12.2013 г. 8. **<u>Категории разходи</u>**

Общите условия и изисквания по отношение на категориите разходи са описани по-горе в ОБЩИ УСЛОВИЯ, ПРИЛОЖИМИ ПО МЕРКИТЕ ОТ СТРАТЕГИЯТА ЗА ВОМР ОТ ОПИК (ЕФРР).

Допустими разходи за мярката

- Разходи за придобиване на машини, съоръжения и оборудване, представляващи дълготрайни материални активи, необходими за изпълнението на дейностите по проекта;
- Разходи за придобиване на дълготрайни нематериални активи (вкл. разходи за разработване на софтуер), необходими за изпълнението на дейностите по проекта;
- Разходи за консултантски и помощни услуги в подкрепа на иновациите.

9. **Режим на помощ „de minimis"**

Режим на помощ „de minimis" - условия и изисквания, са описани по-горе в Общи условия, приложими по мерките от стратегията за ВОМР от ОПИК (ЕФРР).

10. **Очакван принос**

Очакваният принос от прилагането на тази мярка на територията на МИГ – Радомир – Земен е в следните направления:

- Осигурена подкрепа за въвеждане на иновации в предприятия от територията на МИГ – Радомир – Земен и в резултат - повишаване на иновационната им дейност, и създаване на дългосрочни конкурентни предимства в съответните области на ИСИС.
- Повишаване на иновационния капацитет и конкурентоспособност на подкрепените предприятия.
- Увеличаване на инвестициите в продуктови, процесни, маркетингови и/или организационни иновации на територията.

10. **Критерии за оценка на проектите, в т.ч. специфични критерии**

КРИТЕРИИ ЗА ИЗБОР НА ПРОЕКТИ - Подборът на проекти към стратегии за местно развитие при прилагане на ВОМР се определя в Закона за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове и в нормативния акт по чл. 28, ал. 1, т. 2 на Закона за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове.

1. В случай на разработване на продуктова и/или производствена иновация

Критерии	Брой точки
I. Иновативност и пазарна приложимост на разработваната иновация	**20**
1. Новост на разработваната иновация	
2. Пазарна приложимост и жизнеспособност на разработваната иновация	
II. Иновативен капацитет на екипа на кандидата и степен на техническа готовност	**20**
1. Опит на екипа на кандидата в изпълнението на сходни дейности	2
2. Образователно-квалификационно ниво на екипа на кандидата	2
3. Придобити права по интелектуална собственост от кандидата, управителя и/или съдружниците	8
4. Начин на разработване на иновацията (от кандидата и/или чрез използване на външни услуги)	4
5. Степен на техническа готовност за разработване на иновацията	4
III. Приоритизиране на проекти	**10**
1. Регионална специализация съгласно ИСИС	5
2. Подкрепа за еко-иновации[9]	5

[9] Еко-иновациите се определят като всяка форма на иновация, в резултат на която е налице, или е насочена към значителен и видим напредък към целта за устойчиво развитие чрез намаляване на въздействието върху околната среда, повишаване на устойчивостта към натиска върху околната среда или постигане на по-ефективно и отговорно използване на природните ресурси.

IV. Реалистичност на разходите и плана за действие по проекта	**10**
1. Реалистичност на разходите по проекта	2
2. Реалистичност на плана за действие по проекта	2
3.Проектното предложение осигурява устойчивост на резултатите и ефект от изпълнението на проекта, вкл. към стратегията за местно развитие	6
V. Допълнителни специфични критерии към СМР, определени от МИГ/МИРГ	**40**
1. Съответствие с хоризонталните политики на ЕС (вкл. пряко/непряко положително въздействие върху околната среда, енергийна ефективност, равни възможности, социално включване, заетост, информационно общество)	30
2. Преодоляване на вътрешно териториалните различия	10
Максимален брой точки	**100**

2. В случай на внедряване на продуктова и/или производствена иновация

Критерии	Брой точки
I. Иновативност и пазарна приложимост на подкрепяната иновация	**15**
1. Степен на защита на подкрепяната по проекта иновация	3
2. Новост на подкрепяната иновация	5
3. Пазарна приложимост и жизнеспособност на иновацията	5
4. Подкрепяната по проекта иновация е резултат от съвместна дейност между кандидата и научна организация или собствена за кандидата дейност	2
II. Иновативен капацитет и финансова стабилност на кандидата	**15**
1. Опит на кандидата в изпълнението на дейности, сходни с дейностите, за които се кандидатства (съгласно Справката за иновационна дейност на предприятието през последните три финансови години, подавана към НСИ)	2
2. Предприятия, занимаващи се с научно-изследователска и развойна дейност (НИРД) – средно за последните три финансови години	5
3. Претеглен марж на печалбата за последните три финансови години	2
4. Претеглена брутна добавена стойност за последните три финансови години	3
5. Претеглен коефициент на рентабилност на активите за последните три финансови години	3
III. Конкурентоспособност на предприятието в резултат на изпълнението на проекта (прогнозни данни)	**12**
1. Вътрешна норма на възвръщаемост (IRR)	3
2. Дисконтиран срок за откупуване на инвестициите (DPP)	3
3. Нарастване на производителността на предприятието вследствие на изпълнението на проекта	3
4. Нарастване на нетните приходи от продажби/Обща стойност на проекта	3
IV. Приоритизиране на проекти	**8**
1. Регионална специализация съгласно ИСИС	4
2. Подкрепа за еко-иновации	4
V. Реалистичност на разходите по проекта	**10**
1. Реалистичност на разходите по проекта	2
2. Реалистичност на плана за действие по проекта	2
3.Проектното предложение осигурява устойчивост на резултатите и ефект от изпълнението на проекта, вкл. към стратегията за местно развитие	6
VI. Допълнителни специфични критерии към СМР определени от МИГ/МИРГ	**40**
1. Проектът създава нови работни места до 2 работни места - 5 точки от 2 до 5 работни места - 10 точки над 5 работни места – 20 точки	30
2. Преодоляване на вътрешно териториалните различия	10
Максимален брой точки	**100**

Мярка 1.1.2. (ОПИК) Повишаване на производителността и експортния потенциал на МСП от територията на МИГ – Радомир - Земен	**Цел на мярката: Стратегическа цел 1.** ИКОНОМИКА: Развитие на конкурентноспособна, иновативна, с висока добавена стойност, генерираща доходи и заетост икономика на територията на МИГ – Радомир – Земен. **Специфична цел 1.1. Повишаване конкурентоспособността и иновативността на МСП.** Мярката има за цел да се осигури инвестиционна подкрепа за повишаване на производителността и експортния потенциал на МСП от територията на МИГ – Радомир – Земен, чрез подобряване на производствените процеси в МСП и инвестиции в дълготрайни материални и нематериални активи, въвеждане на водещи технологични решения, разширяване на производството, чрез добавяне на нови характеристики или подобряване на съществуващите продукти и услуги. **1. <u>Съответствие на дейността с приоритетите на програмата, в т.ч. цел и принос към определена специфична цел на ОПИК 2014-2020</u>** Мярката съответства изцяло на Приоритетна ОС 2, ИП 2.2. и пряко допринася за изпълнението на Специфична цел 2.2. "Капацитет за растеж на МСП" от ОПИК 2014 - 2020 г. и Тематична цел 3 на Регламент (ЕС) №*1303/2013* г. **<u>2. Съответствие на дейността с идентифицираните проблеми на територията</u>** Промишлеността на територията на МИГ – Радомир – Земен е важен структуроопределящ отрасъл, осигуряващ основната заетост и работят предприятия от сектори, изведени като приоритетни съгласно Националната стратегия за насърчаване на малките и средните предприятия 2014-2020, по-конкретно няколко фирми от **високотехнологични и средно високотехнологични промишлени производства** на химични продукти, лекарствени вещества и продукти, машини и оборудване, с общо и специално предназначение, както и от **нискотехнологични и средно нискотехнологични** промишлени производства на облекло, на изделия от каучук и пластмаси, на основни метали, на метални изделия, без машини и оборудване, на мебели. Основните проблеми пред тези предприятия са свързани с потребности от подкрепа за инвестиции в повишаване на производителността. **3. <u>Специфика по отношение на обхванатата територия</u>** През последните години МСП от промишлеността на територията се развиват добре – с ръсто на произведената продукция и приходите, но в същото време стойността на **дълготрайните им материални активи намалява значително** поради физическата и морална амортизация на оборудването. С оглед подпомагане развитието на МСП от територията на МИГ – Радомир – Земен е необходимо осигуряване на подкрепа за инвестиции в повишаване на производителността и експортния потенциал и за технологичното обновяване на малките и средни предприятия от територията. **4. <u>Целева група и идентифицирани проблеми, които мярката адресира</u>** **Целева група** са МСП според НСНМСП, със седалище и осъществяващи дейност на територията на МИГ – Радомир – Земен. **5. <u>Допустими типове бенефициенти</u>** **Допустими кандидати - Малки и средни предприятия със седалище на територията на МИГ – Радомир – Земен, и които имат минимум три приключени финансови години**. Да развиват своята основна икономическа дейност в една от определените в НСНМСП групи сектори на икономическа дейност. Кандидатите за подпомагане трябва да са с код наосновна икономическа дейност по КИД - 2008 в една от посочените групи сектори наикономическа дейност съгласно тяхната технологична интензивност, като следва:

- **Високотехнологични и средно високотехнологични промишлени производства**: C20; C21; C26; C27; C28; C29; C30.
- **Интензивни на знание услуги**: 158; 159; 160; 161; 162; 163; M72
- **Нискотехнологични и средно нискотехнологични промишлени производства**: CI0; Cll; Cl3; C14; C15; C16; C17; C18; C19; C22; C23; C24; C25; C31; C32; C33.

На територията на МИГ – Радомир – Земен работят 42 МСП, които осигуряват 63% от заетостта и генерират 78 % от произведената продукция. В същото време, МСП разполагат само с **38% от дълготрайните материални активи на територията. Очертава се и тенденция на намаляване стойността на ДМА на предприятията от промишлеността.**

Индикативни допустими дейности:

- общи производствени инвестиции за подобряване на производствения капацитет за растеж чрез ефективното и ефикасно използване на факторите на производство и чрез изграждането на възможности за възприемане и адаптиране на европейски и международни знания и технологии;
- подкрепа за специализирани услуги за МСП за развитие и укрепване на управленския капацитет;
- подкрепа за растеж на предприятия чрез подобряване на качеството и насърчаване на използването на ИКТ и услуги;

Дейностите са допустими само ако представляват инвестиции в материални и нематериални активи, свързани със създаването на нов стопански обект или разширяването на капацитета на съществуващ стопански обект.

6. Иновативни подходи при решаването на идентифицираните проблеми на целевите групи, вкл. иновативни за територията подходи

Иновативните подходи могат да бъдат формулирани в две основни направления: *Първо*, налице е **иновативност на подхода за територията**, доколкото досега на територията на МИГ – Радомир – Земен не е прилагано **многофондово финансиране на местното развитие,** включително и икономическото. Чрез разработването и прилагането на СВОМР с финансиране от няколко ЕСИФ, вкл. чрез ОПИК, ще се осъществи подкрепа за бизнеса, основана на конкретните потребности на територията. *На второ място*, при реализацията на Стратегията МИГ ще дава приоритет на проектни предложения, предвиждащи развитие на нови технологии, нови продукти, нови процеси или нови услуги, които допринасят за устойчиво развитие на територията.

7. Бюджет – интензитет на финансовата помощ; финансови параметри на проектите

Бюджет на мярката в СВОМР: 800 000 евро / 1 564 640,00 лв.

Финансови параметри

- **Минимален размер** на допустимите разходи **за проект** – **50 000 лева**
- **Максимален размер** на допустимите разходи **за проект** – **391 160** лева
- **Минималният размер на безвъзмездната финансова помощ (БФП)** за проект към СВОМР е не по-малко от 30 000 лв.

Интензитет на финансовата помощ - до 90 % от общата стойност на допустимите разходи, в съответствие с правилата за минимална помощ (правилото de minimis) по смисъла на Регламент (ЕС) *№1407/2013* на Комисията от 18 декември 2013 г. относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта de minimis, публикуван в Официален вестник на ЕС L 352 от

24.12.2013 г..

8. **Категории разходи**

Общите условия и изисквания по отношение на категориите разходи са описани по-горе в ОБЩИ УСЛОВИЯ, ПРИЛОЖИМИ ПО МЕРКИТЕ ОТ СТРАТЕГИЯТА ЗА ВОМР ОТ ОПИК (ЕФРР).

Допустими разходи по мярката:

- Разходи за придобиване на машини, съоръжения и оборудване,представляващи дълготрайни материални активи, необходими за изпълнението надейностите по проекта;
- Разходи за придобиване на дълготрайни нематериални активи, необходими за изпълнението на дейностите по проекта.

9. **Режим на помощ „de minimis"**

Режим на помощ „de minimis" - условия и изисквания, са описани по-горе в Общи условия, приложими по мерките от стратегията за ВОМР от ОПИК (ЕФРР).

10. **Очакван принос**

Очакваният принос от прилагането на тази мярка на територията на МИГ – Радомир – Земен е в следните направления:

- Подобрена конкурентоспособност на подкрепените малки и средни предприятия - по-висока производителност чрез внедрени технологии за подобряване на производствения процес, намаляване на производствените разходи и оптимизиране на производствената верига, съответно повишаване на добавената стойност и активно включване във всички етапи на веригата за добавяне на стойност.
- Подкрепените МСП от територията ще повишат капацитета си за работа на външни пазари чрез подобряване, поддържане и гарантиране на качеството на реализираните продукти и осигуряване на обективни гаранти за качество.
- Подобряване на капацитета на МСП за правене на конкурентен и устойчив на динамично развиващите се пазари бизнес, чрез повишаване и подобряване на използването на ИКТ и оптимизиране на процесите за управление на бизнеса.

10. Критерии за оценка на проектите, в т.ч. специфични критерии

КРИТЕРИИ ЗА ИЗБОР НА ПРОЕКТИ - Подборът на проекти към стратегии за местно развитие при прилагане на ВОМР се определя в Закона за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове и в нормативния акт по чл. 28, ал. 1, т. 2 на Закона за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове.

В случай на дейности по Приоритетна ос 2 "Предприемачество и капацитет за растеж на МСП", Инвестиционен приоритет 2.2. „Капацитет за растеж на МСП"

Критерии	Брой точки
I. Икономическа и финансова стабилност на кандидата преди изпълнение на проекта	**19**
1. Коефициент на рентабилност на печалбата преди лихви, данъци и амортизации – EBITDA за три финансови години	3
2. Производителност на кандидата за три финансови години	5
3. Приходи от износ за три финансови години	3
4. Съпоставимост между средната стойност на EBITDA за три финансови години на кандидата и стойността на заявените общи допустими разходи по проекта	5
5. Коефициент на задлъжнялост спрямо последната финансова година	3
II. Капацитет на кандидата в инвестиционни проекти и управление	**6**
1. Инвестиционна дейност на кандидата за последните три финансови години	3

2. Внедрени машини/стандарти/системи за управление	3
III. Ефект от изпълнението на проекта[10]	**10**
1. Вътрешна норма на възвръщаемост[11] (N, N+1, N+2, N+3)	2
2. Нарастване на производителността (N+1, N+2, N+3)	3
3. Изменение на средните генерирани приходи от износ вследствие на инвестицията по проекта (N+1, N+2, N+3)	2
4. Повишаване на ефективността на производствените разходи (N+1, N+2, N+3)	3
IV. Приоритизиране на проекти	**15**
1. Тематично приоритизиране в областите на ИСИС	3
2. Инвестиции за опазване на околната среда, вкл. такива, които допринасят за смекчаване на последиците от изменението на климата[12] и приспособяване към тях	4
3. Устойчиво развитие	8
V. Бюджет и ефективност на разходите	**10**
1. Реалистичност на разходите по проекта	2
2. Реалистичност на плана за действие по проекта	2
3.Проектното предложение осигурява устойчивост на резултатите и ефект от изпълнението на проекта, вкл. към стратегията за местно развитие	6
VI. Допълнителни специфични критерии към СМР определени от МИГ/МИРГ	**40[13]**
1. Проектът създава нови работни места до 2 работни места - 5 точки от 2 до 5 работни места - 10 точки над 5 работни места – 20 точки	30
2. Преодоляване на вътрешно териториалните различия	10
Максимален брой точки	**100**

[10] При изчисляване на показателите по този раздел следва да се има предвид последната приключила година, N, N+1, N+2 и N+3 са прогнозни години, при които N е годината на приключване изпълнението на договора/проекта.

[11] Вътрешна норма на възвръщаемост се изчислява чрез стандартна функция на Excel (fn IRR).

[12] Съгласно Насоки за интеграция на политиката по околна среда и политиката по изменение на климата в Европейските структурни и инвестиционни фондове – фаза Изпълнение на Споразумението за партньорство и програмите в периода 2014 – 2020 г.

[13] МИГ определя специфичните критерии за приоритизиране на проектите в изпълнение на заложените цели и приоритети така, че да не надвишават 40% от общия брой точки.

ОПНОИР	

ОБЩИ УСЛОВИЯ, ПРИЛОЖИМИ ПО МЕРКИТЕ ОТ СТРАТЕГИЯТА ЗА ВОМР ОТ ОПНОИР

КАТЕГОРИИ РАЗХОДИ

1. Допустими разходи

Предвидените разходи са в съответствие с разпоредбите на Регламент 1303/2013, Регламент 1304/2013, Регламент 966/2012, ЗУСЕСИФ, ПМС № 189/2016 г., ПМС 161/2016 г., ПМС 162/2016 г.

Допустимите разходи се определят на база на изискванията на Глава 5, Раздел I от ЗУСЕСИФ, приложимите подзаконови нормативни актове и национално законодателство и разпоредбите на Регламент (ЕС) № 1303/2013 г. за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство, и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1083/2006 на Съвета.

Съгласно чл. 57, ал. 1 от ЗУСЕСИФ разходите се считат за допустими, ако са налице едновременно следните условия:

1. Разходите са за дейности, съответстващи на критериите за подбор на операции и се извършват от допустими бенефициенти съгласно съответната програма по чл. 3, ал. 2 от ЗУСЕСИФ;
2. Разходите попадат във включени в документите по чл. 26, ал. 1 от ЗУСЕСИФ и в одобрения проект категории разходи;
3. Разходите са за реално доставени продукти, извършени услуги;
4. Разходите са извършени законосъобразно съгласно приложимото право на Европейския съюз и българското законодателство;
5. Разходите са отразени в счетоводната документация на бенефициента чрез отделни счетоводни аналитични сметки или в отделна счетоводна система;
6. За направените разходи е налична одитна следа съгласно минималните изисквания на чл. 25 от Делегиран регламент (ЕС) № 480/2014 на Комисията от 3 март 2014 г. за допълнение на Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство (ОВ, L 138/5 от 13 май 2014 г.) и са спазени изискванията за съхраняване на документите съгласно чл. 140 от Регламент (ЕС) № 1303/2013;
7. Разходите са съобразени с приложимите правила за предоставяне на държавни помощи, ако е приложимо.

Доколкото друго не е предвидено, разходите са допустими, ако са платени в срока за допустимост на разходите за съответния програмен период. **ВАЖНО! С цел постигане на интеграционен ефект от проектните дейности, са допустими разходи за деца и техните родители/настойници, които не са представители на маргинализираните групи**

2. Недопустими разходи:

- разходи, финансирани по други операции, програма или каквато и да е друга финансова схема, произлизаща от националния бюджет, от бюджета на Общността или от друга

донорска програма за едни и същи дейности;

- глоби, финансови санкции и разходи за разрешаване на спорове;
- комисионите и загубите от курсови разлики при обмяна на чужда валута;
- разходи за възстановим ДДС;
- закупуване на дълготрайни материални активи – нови и втора употреба;
- разходите за гаранции, осигурени от банка или от друга финансова институция;
- лихви по дългове, с изключение на свързаните с безвъзмездна финансова помощ, предоставени под формата на лихвени субсидии или субсидии за гаранционни такси;
- разходи за закупуване на инфраструктура, земя и недвижимо имущество;
- разходи за консултантски услуги, свързани с подготовката и/или попълването на документите за кандидатстване за финансова подкрепа.

На основание на чл. 57, ал. 2 от ЗУСЕСИФ не са допустими разходи за проекти или дейности, които са физически завършени или изцяло осъществени преди подаването на формуляра за кандидатстване от бенефициента, независимо дали всички свързани плащания са извършени от него.

ДЕМАРКАЦИЯ МЕЖДУ ОПЕРАЦИИ В РАМКИТЕ НА ОПНОИР 2014 - 2020 Г., МЕЖДУ ОПНОИР 2014 - 2020 Г. И ОПРЧР И ДР. ПРОГРАМИ ПО ЕСИФ

1. Демаркация с други програми

Демаркацията на ОП НОИР 2014 – 2020 г. с други програми е подробно уредена в Раздел 8. „Координация между фондовете, ЕЗФРСР и ЕФМДР и координация с други инструменти за финансиране, национални и на Съюза, както и с ЕИБ“.

2. Демаркация и **допълняемост** между **ОП НОИР и ОП РЧР:**

А. Демаркация по кандидати с проекти по стратегии за ВОМР

Чрез мерките по ОП НОИР по СВОМР ще се подкрепят кандидати само от сферата на образователната система – детски градини, училища (вкл. професионални училища) и общини. В рамките на СВОМР на МИГ – Радомир – Земен по ОПРЧР ще се подкрепят кандидати като: доставчици на социални и здравни услуги; общини; организации, предоставящи посреднически услуги; обучителни организации извън формалното образование; центрове за информация и професионално ориентиране извън формалното образование; читалища; неправителствени организации (НПО); социални предприятия и кооперации на хора с увреждания; регистрирани поделения на вероизповеданията.

Б. Демаркация по дейности

Мярката от СВОМР на МИГ – Радомир – Земен по ОП НОИР ще подкрепя дейности по проекти на допустими кандидати, осъществявани в рамките на самия образователен процес и съпътстващите допълнителни дейности в образователните институции. В СВОМР на МИГ – Радомир – Земен не е планирана мярка по ОПРЧР, ПО 2 „Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване”, Инвестиционен приоритет 1 „Социално-икономическа интеграция на маргинализирани общности като ромите”, тоест няма евентуални дейности, насочени към една и съща целева група по всяка от Оперативните програми. Независимо от това, демаркацията по дейностите ще бъде извършвана за всеки бенефициент и всеки проект съгласно изискванията на двете програми. При покана за проекти по стратегията за ВОМР се определя кои дейности от коя програма ще се финансират, според допустимите кандидати, партньорството и принципа на проверка за двойно финансиране.

В. Демаркация по място на изпълнение

Дейности на териториите на детските градини и училища, както и на центровете за подкрепа за личностното развитие се финансират само от ОП НОИР. **Дейности на допустимите бенефициенти, осъществявани извън териториалния обхват на детски**

градини, училища и центрове за подкрепа на личностното развитие, задължително следва да са присъщо необходими за постигане на целите на проектите, стратегиите за ВОМР и ОП НОИР и категорично обосновани в проектното предложение. **Допустимите кандидати следва на база анализ да са обосновали и избрали кои дейности и проекти ще се финансират по ОП НОИР и кои по ОП РЧР.** Дейностите, част от образователния процес в детските градини и училищата, в т.ч. превенция на отпадането от училище и др., ще бъдат подкрепяни по линия на ОП НОИР, услуги за подобряване достъпа до заетост, социални и здравни услуги, мерки за преодоляване на негативни стереотипи и развитие на местни общности ще се подкрепят по ОП РЧР, като такива в СВОМР на МИГ – Радомир – Земен не са предвидени.

3. Демаркация с други операции в рамките на ОП НОИР

Демаркация между операциите в рамките на ПО 3 от ОП НОИР:

Разграничително условие за кандидати с проекти по стратегии за ВОМР е, че бенефициенти и партньори, изпълняващи проекти по националните покани за операция BG05M2OP001-3.002 „Образователна интеграция на учениците от етническите малцинства и на учениците, търсещи или получили международна закрила“ на ОП НОИР и операция BG05M2OP001-3.001 „Подкрепа за предучилищното образование и подготовка на деца в неравностойно положение“ при кандидатстване с проекти по настоящата операция следва **да предвидят дейности, които не съвпадат с дейностите по одобрените проекти по горецитираните две операции, или да гарантират, че участниците от целевите групи в проектите са различни, ако проектите се застъпват в периода на изпълнение.** Бенефициенти по операцията, изпълнявана съвместно с МТСП и МРРБ „Интегрирани мерки за подобряване достъпа до образование“, при кандидатстване с проекти по настоящата операция следва да **предвидят дейности, които не съвпадат с дейностите по настоящата операция, или да гарантират, че участниците от целевите групи, в проектите са различни, ако проектите се застъпват в периода на изпълнение.** В проектите по ОП НОИР към СВОМР следва да е посочено какви предходни проекти на бенефициентите/партньорите допълват и надграждат, спазвайки изискванията за демаркация и допълняемост, независимо по какви национални или международни програми или инструменти са реализирани, вкл. по линия на националния бюджет чрез Центъра за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства.

КРИТЕРИИ ЗА ИЗБОР НА ПРОЕКТИ

Процедурата за подбор на проекти към стратегия за ВОМР се осъществява от МИГ, съгласувано с УО на ОП НОИР и утвърдени условия за кандидатстване и др. документи съгласно чл. 42 от ПМС № 161/2016 г. Подборът на проекти към СВОМР е в съответствие с указанията на УО на ОП НОИР, изготвени за прием на проекти съгласно чл.37 от ПМС № 161/2016 г.

Методология за техническа и финансова оценка на проектно предложение по процедура за подбор на проекти от МИГ при прилагане на мерки от ОП НОИР в стратегия за ВОМР

Раздел	Брой точки
1. ФИНАНСОВ, ТЕХНИЧЕСКИ И АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ	МАКСИМУМ 20
1.1.Опит на **кандидата и партньорите** в управлението на проекти и/или в сферата на заложените дейности	Максимум 5
Реализирани **повече от един проект**, сходни по тип и обхват с настоящето проектно предложение, осъществени в партньорство, с видими и устойчиви резултати	5
Поне един осъществен проект, сходен по тип и обхват с настоящето проектно предложение	3
Поне 1 година **опит** в изпълнението на дейности, подобни на тези, включени в настоящето проектно предложение	1
1.2. Опит на **екипа за управление** на проекта/ *Поотделно се оценява опитът на всеки един от членовете на предложения екип като сборът от отделните оценки се дели на броя на членовете на предложения екип.*	Максимум 5
Екипът за управление на проекти има повече от 3 години опит в сходни проекти и дейности	5
Екипът за управление на проекти има повече от 1 година опит в сходни проекти и дейности	3

Екипът за управление на проекти има по-малко от 1 година опит в сходни проекти и дейности	1
1.3. **Финансови възможности** за реализиране на проекта	Максимум 10
Кандидатът и партньорите разполагат с добри финансови възможности на база годишни финансови отчети за последните две години на стойност равна или по-висока от исканото финансиране и/или са изпълнявали проекти с бюджет от 100 000 до 200 000 евро	10
Кандидатът и партньорите разполагат с добри финансови възможности на база годишни финансови отчети за последните две години на стойност равна или по-висока от исканото финансиране и/или са изпълнявали проекти с бюджет от 20 000 до 100 000 евро	6
Кандидатът и партньорите разполагат с добри финансови възможности на база годишни финансови отчети за последните две години на стойност равна или по-висока от исканото финансиране и/или са изпълнявали проекти с бюджет до 15 000 евро	2
2. ОПИСАНИЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ И ОРГАНИЗАЦИЯ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО	МАКСИМУМ 40
2.1.Съответствие и принос на проектното предложение към ОП НОИР	Максимум 10
2.1.1. Проектното предложение напълно съответства на целите на конкретната операция на ОП НОИР и допринася за постигането им	10
2.1.2. Проектното предложение частично съответства на целите на конкретната операция на ОП НОИР и частично допринася за постигането им	6
2.1.3. Проектното предложение слабо съответства на целите на конкретната операция на ОП НОИР и приноса му за постигането им не е достатъчно добре обоснован	2
2.2. Съответствие и принос към стратегия за ВОМР и други общински документи	Максимум 5
2.2.1. Проектното предложение напълно съответства и допринася за изпълнение на Стратегията ВОМР и други общински, стратегически документи (ако са приложени такива)	5
2.2.2 Проектното предложение частично съответства и частично допринася за изпълнение на Стратегията ВОМР и други общински, стратегически документи (ако са приложени такива)	3
2.2.3. Проектното предложение слабо съответства на целите на конкретната операция на Стратегията ВОМР и други общински, стратегически документи (ако са приложени такива) и приноса му за постигането им не е достатъчно добре обоснован	1
2.3. Иновативност и добри практики	Максимум 5
2.3.1. Проектното предложение има ярко изразен иновативен характер и/или утвърждава добри практики	5
2.3.2. Проектното предложение частично има иновативен характер и/или по-слабо прилага добри практики	3
2.3.3. Проектното предложение има слабо изразен иновативен характер и/или слабо прилага добри практики	1
2.4. Описание на дейностите	Максимум 10
1.Заложените дейности допринасят към задоволяване на потребности на обосноваите целеви групи 2.Заложените дейности допринасят за постигане на индикаторите за изпълнение и резултат на операцията, а където е приложимо и към специфични за територията на МИГ допълнителни индикатори 3.Заложените дейности имат иновативен характер и/или надграждащ/мултиплициращ ефект в обхвата на МИГ/МИРГ 4. Заложените дейности отговарят на капацитета на кандидата и партньорите 5. Описанието на дейностите ясно разграничава проекта от сходни по характер проекти, финансирани по ОП РЧР (например: бенефициентът ще работи с родителите в рамките на детската градина/училище като включва само такива дейности/теми, по които същите родители не са обхванати от ОП РЧР); предвидени са източници за информация, доказващи разграничението (присъствени списъци, декларации и др.)	10
Три от горните критерии са изпълнени	6
Един от горните критерии е изпълнен	2
2.5.План за действие	Максимум 5
1.Планът за действие има времеви график, който отчита време за подготовка на дейности (вкл. процедури за избор на изпълнител) 2.Планът за действие е балансиран и реалистичен съобразно спецификата на дейностите (напр. учебна година, ваканции, др.) и продължителността на проекта 3.Планът за действие отразява логическата връзка на целите и дейностите на проекта 4.Планът за действие отразява предвидимите рискове при изпълнението на проекта (напр. евентуални закъснения при процедури по ЗОП, при проверка за недопускане на финансиране на икономически дейности, проверки за двойно финансиране и за режим на държавни помощ)	5
Два от горните критерии са изпълнени	3

Един от горните критерии е изпълнен	1
2.6. Целеви групи	Максимум 5
1. Целевите групи отговарят на разработената от МОН методика (система от критерии) за определяне на децата и учениците, за които съществува риск от образователно изключване и на които следва да се осигури допълнителна помощ за преодоляване на този риск 2.Целевите групи имат числови стойности 3.Целевите групи попадат в обхвата на операцията и работата на избраните партньори	5
Два от горните критерии са изпълнени	3
Един от горните критерии е изпълнен	1
3.УСТОЙЧИВОСТ	МАКСИМУМ 10
3.1.Мултиплициращ ефект	Максимум 5
1.Проектът предлага възможност за мултиплициране и добавяне на стойност към съществуващи дейности и услуги 2. Проектът предлага механизъм за мултиплициране – сред други групи, територии, бенефициенти/партньори 3.Предвидените дейности за информираност и публичност допринасят за мултиплициращ ефект от проекта	5
Два от горните критерии са изпълнени	3
Един от горните критерии е изпълнен	1
3.2.Резултати	Максимум 5
1.Финансова устойчивост след приключване на проекта 2.Институционална устойчивост след приключване на проекта 3.Устойчивост на въздействието върху целевите групи след приключване на проекта	5
Два от горните критерии са изпълнени	3
Един от горните критерии е изпълнен	1
4. БЮДЖЕТ	МАКСИМУМ 30
4.1. Логическа обвързаност, целесъобразност и ефикасност на разходите	Максимум 10
4.1.1. Налице е **пълна** логическа обвързаност на разходите с дейностите и насоченост към постигане на резултатите	10
4.1.2. Налице е **частична** логическа обвързаност на разходите с дейностите и насоченост към постигане на резултатите	6
4.1.3. Налице е **слаба** логическа обвързаност на разходите с дейностите и насоченост към постигане на резултатите	2
4.2. Разходите са реалистични и съобразени с пазарните цени	Максимум 10
4.2.1. Планираните разходи са съобразени с количеството, качеството и своевременното изпълнение на дейностите за постигане на резултатите по пазарни цени	10
4.2.2. Планираните разходи са съобразени с дейностите и резултатите без да отразяват динамиката в пазарните цени	6
4.2.3. Планираните разходи са съобразени с пазарните цени, без да отразяват количеството и качеството на заложените дейности и резултати	2
4.3. Разходите спазват принципите за ефективност	Максимум 10
4.3.1. Заложените разходи са планирани за постигане на оптимален ефект на единица разход спрямо заложените цели	10
4.3.2. Заложените разходи са планирани за постигане на добър ефект на единица разходи спрямо заложените цели	6
4.3.3. Заложените разходи са планирани за постигане на задоволителен ефект на единица разходи спрямо заложените цели	2
ОБЩ МАКСИМАЛЕН БРОЙ ТОЧКИ	**100**

Мярка 2.4.1. (ОПНОИР) Осигуряване на достъп до качествено образование в малките населени места и в трудно достъпните райони	1. **Съответствие на мярката с приоритета на ОП НОИР, в т.ч. цел на мярката и принос към определена специфична цел на ОП НОИР** **Цел**: Мярката ще допринесе за постигане на специфична цел 2.4. Осигуряване на достъп до качествено образование в малките населени места и в трудно достъпните райони на Стратегическа цел 2. РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ: Повишаване на икономическата активност нанаселението и осигуряване на качествена заетост и социално включване на СВОМР. Така планирана, мярката допринася за постигане на **Специфична цел „Повишаване броя на успешно интегрираните чрез образователната система деца и ученици от маргинализирани общности, включително роми“** на приоритетна ос 3 “Образователна среда за активно социално приобщаване”, Инвестиционен приоритет 9ii - Социално-икономическа интеграция на маргинализирани общности като ромите. Специфични цели на мярката са: а) повишаване на качеството на предучилищното и училищното образование, вкл. професионалното образование, в малките населени места; б) подобряване на достъпа до предучилищното и училищното образование, вкл. професионалното образование, в малките населени места; в) намаляване броя на необхванатите от образователната система, на отпадащите от училище и на преждевременно напусналите училище. **2. Съответствие на мярката с идентифицираните проблеми на територията и специфика по отношение на обхванатата територия** В направеното Проучване и анализ на потенциала за развитие и на силните и слабите страни, възможностите и заплахите на територията на общините Радомир и Земен, във връзка с разработване на Стратегия за водено от общностите местно развитие, раздел 3. Развитие на социалната сфера и човешките ресурси, точка 3.4. Образование **са идентифицирани следните проблеми и специфика** на територията: Броят на отпадналите ученици от образователната система на територията на двете общини – Радомир и Земен – е сравнително нисък. В същото време, **по информация от общинските администрации децата, застрашени от отпадане от образование, са предимно от маргинализирани групи на населението** – роми, деца с безработни родители, деца от отдалечени села, което генерира **риск от образователно изключване**. С оглед **минимизиране и предотвратяване на този риск е необходимо предприемане на адекватни мерки и осигуряване на подкрепа.** **3. Целева група и идентифицирани проблеми, които мярката адресира** **Допустими целеви групи:** • Деца и ученици от маргинализирани групи, включително роми; • Родители/настойници от маргинализираните групи, включително роми С цел постигане на интеграционен ефект от проектните дейности, са допустими разходи за деца и техните родители/настойници, които не са представители на маргинализираните групи. **4. Допустими типове бенефициенти съгласно нуждите и анализите на територията** Допустимите получатели/партньори следва да имат седалище и адрес на управление на територията на действие на МИГ и да реализират проектите си на същата територия. Партньорството е задължително за допустимите бенефициенти.

	Допустимите получатели са: Общини; Детски градини; Училища; **Допустими партньори**: Общини; Детски градини; Училища; Юридически лица с нестопанска цел в обществена полза, съгласно ЗЮЛНЦ, регистрирани и действащи на територията на МИГ най-малко 12 месеца преди крайния срок за подаване от МИГ на СВОМР. ЮЛНЦ могат да изразходват средства само за дейности, които имат нестопански характер. **5. <u>Допустими дейности за реализиране на мярката, насочени към решаване на идентифицираните нужди и за постигане на целите на стратегията на МИГ</u>** 1. **Дейности за подобряване на достъпа и повишаване на обхвата на децата от маргинализирани групи в системата на предучилищното образование** (детски градини и училища, в които има подготвителни групи): привличане и включване на допълнителни педагогически специалисти и помощник-учители за работа с деца от тези групи; допълнително обучение по български език за децата, за които българският език не е майчин; взаимодействие с родители; допълнителна работа на педагогическите специалисти с деца от маргинализирани групи (вкл. работа през летните месеци); подобряване на материално-битовите условия в образователните институции, включително съвременно ИКТ оборудване и електронни образователни продукти; осигуряване на транспорт и хранене, когато това не се финансира от държавния или общинския бюджет; други дейности, включени в общински програми със сходен характер. 2. **Дейности за подобряване на достъпа и повишаване на мотивацията на ученици от маргинализирани групи за включване в системата на професионалното образование**: осигуряване на ученическо общежитие (където е възможно); осигуряване на хранене в професионалните гимназии; осигуряване на транспорт от местоживеене до професионално училище и обратно; закупуването на учебници, учебни пособия и материали; допълнително обучение за ученици с образователни затруднения; подобряване на материално-битовите условия в професионалните гимназии и ученическите общежития, в които са настанени деца учащи в професионални гимназии, включително закупуване на съвременна ИКТ и оборудване за провеждане на практическо обучение; допълнителна работа на педагогическите специалисти с ученици от маргинализирани групи (включително през лятото); провеждане на информационни кампании за включване в системата на професионалното образование сред родителите и децата от маргинализираните групи. 3. **Дейности за подобряване на достъпа до училищно образование и намаляване на процента на учениците от маргинализирани групи, преждевременно напуснали системата**: допълнително обучение за преодоляване на образователни трудности; привличане и включване на допълнителни педагогически специалисти и помощник-учители за работа с ученици от тези групи; взаимодействие с родители; допълнителна работа на педагогическите специалисти с ученици от маргинализираните групи (вкл. за обхващането им в системата на образованието и за предотвратяване на преждевременното им напускане); хранене в училищата, закупуване на учебни материали и пособия; подобряване на материално-битовите условия в училищата, включително закупуване на ИКТ; други дейности, включени в общински програми със сходен характер. 4. **Насърчаване общуването и съвместните изяви между деца/ученици от**

	маргинализирани и не маргинализирани групи, обучаващи се в различни образователни институции на територията на населеното място чрез допълнителни образователни услуги (вкл. през летните месеци). **Допустимите бенефициенти по ОП НОИР кандидатстват само с едно проектно предложение по ИП „Социално-икономическо интегриране на маргинализираните общности като например ромите" към стратегия за ВОМР.** **6. <u>Иновативни подходи при решаването на идентифицираните проблеми на целевите групи, включително иновативни за територията подходи</u>** Чрез интервенциите по настоящата мярка, включена в Стратегията за ВОМР на МИГ Радомир - Земен по ОПНОИР се осигурява възможност за прилагане на ***иновативен за територията подход*** – осигуряване на ***възможности за осигуряване на достъп до качествено образование в малките населени места и за интегриране чрез образователната система на деца и ученици от маргинализирани общности*** от територията. **<u>7. Бюджет на мярката, финансови параметри на проектите, интензитет на финансовата помощ</u>** **<u>Бюджет</u>**: общ бюджет на мярката в СВОМР: 500 000 евро, 977915 лв. **<u>Финансови параметри</u>**: • Минимален размер на общите допустими разходи за един проект: 50 000 лева • Максимален размер на общите допустими разходи за един проект: 391 166 лв. Ще се прилагат правилата **за минимална помощ (правилото de minimis)** по смисъла на Регламент (ЕС) № 1407/2013 на Комисията от 18.12.2013 г. За минимална помощ ще се счита **целият размер на средствата** от отпусната БФП. **<u>Интензитетът на помощта</u> е 100% -** не се изисква съфинансиране от страна на бенефициентите с проекти по мярката. **8. <u>Категории допустими разходи</u>** *Допустимите и недопустимите разходи са описани по-горе в Общи условия, приложими по мерките от СВОМР от ОПНОИР и са съгласно изискванията и указанията на Приложение № 12 Указания за стратегии по подхода ВОМР на УО на ОП НОИР 2014-2020.* **I. Разходи за персонал/участници в изпълнение на дейностите** 1. Разходи за възнаграждения и осигурителните и здравноосигурителните вноски за сметка на осигурителя съгласно националното законодателство. 2. Разходи за командировки, съгласно Наредбата за командировките в страната. **II. Разходи за материали** 1. Разходи за канцеларски материали и офис консумативи; 2. Разходи за дидактически материали; 3. Разходи за оборудване и обзавеждане (активи на стойност под прага на същественост); 4. Разходи за гориво. **III. Разходи за услуги** 1. Разходи за организиран транспорт при изпълнение на дейностите по проекта, където е приложимо. 2. Режийни разходи за помещенията, в които ще се изпълняват дейности по проекта; 3. Разходи за изграждане на образователна ИКТ среда в училищата и детските градини; 4. Разходи за застраховки за лицата от допустимите целеви групи; 5. Разходи за хранене в детските градини и училищата; 6. Разходи за информация и комуникация. **IV. Разходи за провеждане и участие в мероприятия**

1. Разходи за организиране и провеждане на мероприятия за лицата от целевите групи. 2. Разходи за участие в мероприятия на лицата от целевите групи.

V. Непреки разходи

1. Разходи за възнаграждения на екипа за организация и управление на проекта, включително осигурителните и здравно-осигурителните вноски за сметка на осигурителя съгласно националното законодателство; 2. Разходи за командировки на екипа за организация и управление на проекта, съгласно Наредбата за командировките в страната; 3. Разходи за канцеларски материали и офис консумативи; 4. Режийни разходи при ползване на офис за администриране на проекта (разходи за електрически ток, студена вода, отопление и др.); 5. Разходи за наем на офис за администриране на проекта.

За всяка процедура за подбор на проекти МИГ – Радомир – Земен ще залага съответните проверки с оглед изпълнение на изискванията по отношение на допустимите/недопустимите за финансиране категории разходи. Разходите трябва да съответстват на избраните мерки и целите на стратегията по подхода ВОМР при спазване на посочените по-горе изисквания.

9. Индикатори – описани в т. 9.2. Индикатори по мерки по-долу

10. Период за реализиране на стратегията и продължителност на проектите

Период за прилагане на СВОМР: 2017 – 2023 г.

Продължителността на проектите, финансирани по СВОМР от ОП НОИР, е **не повече от три години за всеки отделен проект**.

11. Критерии за избор на проекти – задължителни съгласно ОП НОИР и специфични за територията, разработени от МИГ в стратегията

Задължително при избора на проекти по мерки от ОП НОИР МИГ – Радомир – Земен ще прилага **Методология за техническа и финансова оценка на проектно предложение по процедура за подбор на проекти от МИГ при прилагане на мерки от ОП НОИР в стратегия за ВОМР**, описана по-горе в *Общи условия, приложими по мерките от СВОМР от ОПНОИР*. При избора на проекти МИГ – Радомир – Земен ще прилага и допълнителни спечифични критерии, които отразяват местната идентичност и избрани приоритети.

Специфични критерии за мярка 2.4.1. (ОПНОИР) от СВОМР на МИГ – Радомир –Земен

Раздел	Брой точки
Специфични критерии на МИГ – Радомир –Земен	Максимум 20
1. Проектът допълва и/ или надгражда други сходни проекти, реализирани на територията по ОПНОИР, друга ОП или донорска програма, при спазване на правилата за демаркация	Максимум 10
2. Брой представители на целевите групи, които ще се възползват от предвидените за предоставяне услуги	Максимум 10

12. Демаркация между операции в рамките на ОПНОИР 2014 - 2020 г., между ОПНОИР 2014 - 2020 г. и ОПРЧР и др. програми по ЕСИФ

МИГ – Радомир – Земен ще спазва указанията на УО на НОИР по отношение на демаркация и допълняемост между операции в рамките на ОПНОИР 2014 - 2020 г., между ОПНОИР 2014 - 2020 г. и ОПРЧР и др. програми по ЕСИФ. *Правилата за демаркация са описани по-горе в Общи условия, приложими по мерките от СВОМР от ОПНОИР и са съгласно изискванията и указанията на Приложение № 12 Указания за стратегии по подхода ВОМР на УО на ОП НОИР 2014-2020.*

ПМДР (ЕФМДР)	Не се планират мерки

6. Финансов план:

6.1. Индикативно разпределение на средствата по програми/фондове и по мерки:

(не повече от 2 страници)

Код на мярката	*Име на мярката*	*Общо за периода на стратегията*	
		лева	*%*
	Мерки, финансирани от ПРСР 2014 - 2020 г. (ЕЗФРСР)	**2738120,00**	**37,23%**
4.1.	Подкрепа за инвестиции в земеделски стопанства	391160,00	5,32%
4.2.	Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти	195580,00	2,66%
6.4.1.	Инвестиционна подкрепа за неземеделски дейности	586740,00	7,98%
7.2.	Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура	880110,00	11,97%
7.5.	Инвестиции за публично ползване в инфраструктура за отдих, туристическа инфраструктура	391160,00	5,32%
7.6.	Проучвания и инвестиции, свързани с поддържане, възстановяване и подобряване на културното и природно наследство на селата	293370,00	3,99%
	Мерки, които не са част от ПРСР 2014 - 2020 г. , но са включени в Регламент (ЕС) № 1305/2013 (финансирани от ЕЗФРСР)	0	0
	Н/П	0	0
	Мерки, извън обхвата на мерките от Регламент (ЕС) № 1305/2013, но съответстващи на целите на регламента (финансирани от ЕЗФРСР)	**195580,00**	**2,66%**
19.5.	Съхраняване, развитие, валоризация и маркетинг на местното наследство и идентичност	195580,00	2,66%
	Мерки, финансирани от ОПОС (ЕФРР)		**0,00%**
	Н/П		0,00%
	Мерки, финансирани от ОПНОИР (ЕСФ)	**977915,00**	**13,30%**
2.4.1.	Осигуряване на достъп до качествено образование в малките населени места и в трудно достъпните райони	977915,00	13,30%
	Мерки, финансирани от ОПРЧР (ЕСФ)	**1 486 408,00**	**20,21%**
2.1.1.3.	Подкрепа за заетост и квалификация на безработни и неактивни лица от всички възрастови групи	352044,00	4,79%
2.1.6.	Повишаване квалификацията и постигане на адекватни на изискванията на бизнеса знания и умения на заетите лица от всички възрастови групи	352044,00	4,79%
2.1.7.	Приспособяване на работниците, предприятията и предприемачите към промените	391160,00	5,32%
2.2.3.	По-добра грижа за хора с увреждания и хора над 65 г. в невъзможност за самообслужване	391160,00	5,32%

	Мерки, финансирани от ОПИК (ЕФРР)	**1955800,00**	**26,60%**
1.1.1.	Повишаване на иновационната дейност на предприятията от територията на МИГ – Радомир – Земен	391 160,00	5,32%
1.1.2.	Повишаване на производителността и експортния потенциал на МСП от територията на МИГ – Радомир - Земен	1 564 640,00	21,28%
	Мерки, финансирани от ПМДР (ЕФМДР)		0,00%
	Н/П		
	ОБЩО ЗА ПРОЕКТИ КЪМ СТРАТЕГИЯТА ЗА ВОМР:	**7 353 823,00**	**100 %**

6.2. Финансова обосновка на бюджета и разпределението на средствата по програми и по мерки:

(не повече от 2 страници)

За постигане целите на СВОМР на МИГ „Радомир – Земен" е предвидено многофондово финансиране чрез различни ЕСИФ и оперативни програми:

- **Програма за развитие на селските райони 2014-2020 (ЕЗФРСР)** – включени са 6 мерки от програмата с общ бюджет 1 500 000 евро, **37,23% от общия бюджет на СВОМР**, които ще допринесат за постигане на две от Стратегическите цели:
  - За Стратегическа цел 1. ИКОНОМИКА: Развитие на конкурентноспособна, иновативна, с висока добавена стойност, генерираща доходи и заетост икономика на територията на МИГ – Радомир – Земен – мерки 4.1, 4.2, 6.4.1;
  - Стратегическа цел 3. УСЛОВИЯ НА ЖИВОТ: Подобряване качеството на живот чрез устойчиво и ефективно използване и съхраняване на местните ресурси, специфична цел 3.1. Подобряване на качеството на живот на територията на МИГ – Радомир – Земен: мерки 7.2, 7.5 и 7.6.
- Планирана е и мярка, **извън обхвата на мерките от Регламент (ЕС) № 1305/2013, съответстваща на целите на регламента (финансирани от ЕЗФРСР) -** 19.5. Съхраняване, развитие, валоризация и маркетинг на местното наследство и идентичност, която ще допринесе за **постигане на специфична цел** 3.2. Устойчиво и ефективно използване и съхраняване на местните ресурси от Стратегическа цел 3. УСЛОВИЯ НА ЖИВОТ.
- **Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси" 2014-2020 (ЕСФ)**– планирани са 4 мерки с общ бюджет 1 486 408 лева (760 000 евро), **20,21% от общия бюджет на СВОМР,** насочени към Приоритетна ос 1: „Подобряване достъпа до заетост и качеството на работните места" – ИП 1, 3, 6, 7 – бюджет 560000 евро, и Приоритетна ос 2 „Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване", ИП 3 – бюджет 200 000 евро.
- **Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност" 2014-2020 (ЕФРР)** – включени са две мерки, с общ бюджет 1 955 800 лева, **26,60%от общия бюджет на СВОМР**, Приоритетна ос 1 "Технологично развитие и иновации" – Инвестиционен приоритет „Технологично развитие и иновации" Специфична цел: „Повишаване на иновационната дейност на предприятията" – бюджет 200 000 евро, и Приоритетна ос 2 „Предприемачество и капацитет за растеж на МСП", Инвестиционен приоритет „Капацитет за растеж на МСП", Специфична цел: Повишаване на производителността и експортния потенциал на българските МСП – бюджет 800 000 евро.
- **Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж"** 2014-2020 - Специфична цел на Приоритетна ос 3 "Образователна среда за активно социално приобщаване" по отношение на подхода за използването на инструментите на ВОМР в рамките на ОП НОИР е „Повишаване броя на успешно интегрираните чрез образователната система деца и ученици от маргинализирани общности, включително роми" една мярка с общ бюджет 500 000 евро, 977 915 лева, **13,30%от общия бюджет на СВОМР.**

Разпределението на бюджета по мерките, включени в Стратегията за ВОМР е съобразено с основните цели, приоритети и специфични цели, свързани с развитието на територията, както и с потребностите, с инвестиционните намерения, проектната готовност и финансовите възможности от страна на потенциалните бенефициенти, идентифицирани в хода на извършените проучвания, анализи, работни и консултативни срещи и обществени обсъждания.

Стратегически цели от СВОМР на МИГ – Радомир – Земен	ЕЗФРСР евро	ОПРЧР евро	ОПИК евро	ОПНОИР евро	Общо
Стратегическа цел 1.Икономика: Развитие на конкурентноспособна, иновативна, с висока добавена стойност, генерираща доходи и заетост икономика на територията на МИГ – Радомир - Земен	600 000		1 000 000		**1 600 000**
Стратегическа цел 2. Развитие на човешките ресурси: Повишаване на икон.активност на населението и осигуряване на качествена заетост и социално включване		760 000		500 000	**1 260 000**
Стратегическа цел 3.Условия на живот: Подобряване качеството на живот чрез устойчиво и ефективно използване и съхраняване на местните ресурси	900 000				**900 000**
Общо по ЕСИФ	**1 500 000**	**760 000**	**1 000 000**	**500 000**	**3 760 000**

Определянето на ресурса за всяка отделна мярка, финансирана от различните ЕСИФ 2014-2020 е основано и на установените потребности и представени проектни идеи на представителите на стопанския, нестопанския и публичния сектор (Идентифициране и анализ на заинтересованите страни от разработване и изпълнение на СВОМР на територията на МИГ и за установяване на техните потребности – раздели III и IV).

Инструментите на многофондовото финансиране на СВОМР са използвани в оптимална комбинация за постигане на стратегическите цели на развитие.

Мерки, насочени към **икономиката** на територията – 42,6% от бюджета на СВОМР:

- От ПРСР: мерки 4.1. Подкрепа за инвестиции в земеделски стопанства, 4.2. Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти, 6.4.1. Инвестиционна подкрепа за неземеделски дейности
- От ОПИК: мерки 1.1.1. Повишаване на иновационната дейност на предприятията от територията на МИГ – Радомир – Земен, 1.1.2. Повишаване на производителността и експортния потенциал на МСП от територията на МИГ – Радомир – Земен.

Мерки, насочени към **човешките ресурси** на територията – 33,5% от бюджета на СВОМР:

- От ОПРЧР: мерки 2.1.6. Повишаване квалификацията и постигане на адекватни на изискванията на бизнеса знания и умения на заетите лица от всички възрастови групи, 2.1.1.3. Подкрепа за заетост и квалификация на безработни и неактивни лица от всички възрастови групи, 2.2.3. По-добра грижа за хора с увреждания и хора над 65 г. в невъзможност за самообслужване, 2.1.7. Приспособяване на работниците, предприятията и предприемачите към промените
- От ОПНОИР: Мярка 2.4.1.Осигуряване на достъп до качествено образование в малките населени места и в трудно достъпните райони

Мерки, насочени към **подобряване на условията на живот** – 23,9 % от бюджета на СВОМР:

- От ПРСР: Мерки 7.2.Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура, 7.5.Инвестиции за публично

ползване в инфраструктура за отдих, туристическа инфраструктура, 7.6. Проучвания и инвестиции, свързани с поддържане,възстановяване и подобряване на културното и природно наследство на селата".

7. План за действие, показващ как целите са превърнати в действия:

(не повече от 4 страници)

Планът за действие за изпълнение на Стратегията за ВОМР на МИГ „Радомир– Земен“ се базира на формулираните приоритети, цели, предизвикателства, мерките и очакваните резултати, посочени в Стратегията за Водено от общностите местно развитие (2014-2020 г.). Предвидените дейности са разпределени по мерки, следващи структурата на Стратегията с предвиден срок за изпълнение на дейностите по всяка мярка. Предложеният график е индикативен, като осъществяването на приемите по мерките от Стратегията за ВОМР се очаква да стартира в средата на 2018 г. Планирано е мерките по ПРСР да стартират първи – в началото на третото тримесечие на 2018 г. с оглед осигуряване на достатъчно време за реализация на проектите, особено тези със строително-монтажни работи. Индикативният срок за обявяване на приеми по мерките от ОПИК, ОПРЧР и ОПНОИР е през есента на 2018 г. С оглед по-ефективно и навременно договаряне и изпълнение на проектите са предвидени и резервни приеми по всички мерки – в случай, че след първите приеми има останал неусвоен бюджет, през 2019 г. или най-късно края на м. януари 2020 г. предвид крайния срок за договориране – 30.06.2020 г.

Всеки от приемите ще бъде предшестван и съпроводен от информационни кампании – срещи, обучения и консултации, включително онлайн, с цел запознаване бенефициентите с условията и реда за кандидатстване. Една от важните задачи на МИГ е да консултира потенциалните бенефициенти при разработване на проектите по време на приемите. Екипът на МИГ също така ще оказва помощ при изпълнение на договорите за одобрените проекти, включително и при подготовка и подаване на заявки за плащане.

Повишаването на информираността и знанията и уменията, както и популяризиране на дейността на МИГ е друга важна задача и дейност, като ще се планират и провеждат ежегодно обучения за разработване, изпълнение и управление на проекти по различните мерки, и ще се подготвят и разпространяват различни информационни материали.

Планът за действие е представен в таблицата на следващите страници.

Специфична цел	Мярка/и	Срок за изпълнение	Финансов ресурс	Отговорни институции
Стратегическа цел 1: ИКОНОМИКА: Развитие на конкурентноспособна, иновативна, с висока добавена стойност, генерираща доходи и заетост икономика на територията на МИГ – Радомир - Земен				
Специфична цел 1.1. Повишаване конкурентоспособността и иновативността на МСП (ОПИК) – Максимум 1 000 000 евро	Мярка 1.1.1. (ОПИК) Повишаване на иновационната дейност на предприятията от територията на МИГ „Радомир – Земен”	1-ви прием 2018 Резервен прием 2019 г.	200 000 евро	МИГ УО на ОПИК Бенефициенти
	Мярка 1.1.2. (ОПИК) Повишаване на производителността и експортния потенциал на МСП от територията на МИГ – „Радомир – Земен”	1-ви прием 2018 г. Резервен прием 2019 г.	800 000 евро	МИГ УО на ОПИК Бенефициенти
Специфична цел 1.2. Подкрепа за създаване и развитие на микропредприятия извън аграрния сектор (ПРСР)	Мярка 6.4.1. (ПРСР) Инвестициионна подкрепа за неземеделски дейности	1-ви прием 2018 г. Резервен прием 2019 г.	300 000 евро	МИГ УО на ПРСР Бенефициенти
Специфична цел 1.3. Подкрепа за развитие на ефективно и конкурентноспособно селско стопанство и преработка на земеделски продукти (ПРСР)	Мярка 4.1. (ПРСР) Инвестиции в земеделски стопанства	1-ви прием 2018 г. Резервен прием 2019 г.	200 000 евро	МИГ УО на ПРСР Бенефициенти
	Мярка 4.2. (ПРСР) Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти	1-ви прием 2018 г. Резервен прием 2019 г.	100 000 евро	МИГ УО на ПРСР Бенефициенти

Стратегическа цел 2: РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ: Повишаване на икономическата активност на населението и осигуряване на качествена заетост и социално включване				
Специфична цел 2.1. Постигане на по-добро съответствие между квалификацията на работната сила и изискванията и потребностите на пазара на труда и бизнеса	Мярка 2.1.6. (ОПРЧР) Повишаване квалификацията и постигане на адекватни на изискванията на бизнеса знания и умения на заетите лица от всички възрастови групи	1-ви прием 2018 г. Резервен прием 2019 г.	180 000 евро	МИГ УО на ОПРЧР Бенефициенти
	Мярка 2.1.1.3. (ОПРЧР) Подкрепа за заетост и квалификация на безработни и неактивни лица от всички възрастови групи	1-ви прием 2018 г. Резервен прием 2019 г.	180 000 евро	МИГ УО на ОПРЧР Бенефициенти
Специфична цел 2.2. Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване	Мярка 2.2.3. (ОПРЧР) По-добра грижа за хора с увреждания и хора над 65 г. в невъзможност за самообслужване	1-ви прием 2018 г. Резервен прием 2019 г.	200 000 евро	МИГ УО на ОПРЧР Бенефициенти
Специфична цел 2.3. Подобряване на условията на труд и осигуряване на устойчива заетост	Мярка 2.1.7. (ОПРЧР) Приспособяване на работниците, предприятията и предприемачите към промените	1-ви прием 2018 г. Резервен прием 2019 г.	200 000 евро	МИГ УО на ОПРЧР Бенефициенти
Специфична цел 2.4. Осигуряване на достъп до качествено образование в малките населени места и в трудно достъпните райони	Мярка 2.4.1. (ОПНОИР) Осигуряване на достъп до качествено образование в малките населени места и в трудно достъпните райони	1-ви прием 2018 г. Резервен прием 2019 г.	500 000 евро	МИГ УО на ОПНОИР Бенефициенти

Стратегическа цел 3: УСЛОВИЯ НА ЖИВОТ: Подобряване качеството на живот чрез устойчиво и ефективно използване и съхраняване на местните ресурси				
Специфична цел 3.1. Подобряване на качеството на живот на територията на МИГ – Радомир – Земен	Мярка 7.2. (ПРСР) Инвестиции в създаване, подобряване или разширяването на малка по мащаби инфраструктура	1-ви прием 2018 г. Резервен прием 2019 г.	450 000 евро	МИГ УО на ПРСР Бенефициенти
	Мярка 7.5. (ПРСР) Инвестиции за публично ползване в инфраструктура за отдих, туристическа инфраструктура	1-ви прием 2018 г. Резервен прием 2019 г.	200 000 евро	МИГ УО на ПРСР Бенефициенти
Специфична цел 3.2. Устойчиво и ефективно използване и съхраняване на местните ресурси	Мярка 7.6. (ПРСР) Проучвания и инвестиции, свързани с поддържане, възстановяване и подобряване на културното и природно наследство на селата	1-ви прием 2018 г. Резервен прием 2019 г.	150 000 евро	МИГ УО на ПРСР Бенефициенти
	Мярка 19.5. Съхраняване, развитие, валоризация и маркетинг на местното наследство и идентичност	1-ви прием 2018 г. Резервен прием 2019 г.	100 000 евро	МИГ УО на ПРСР Бенефициенти

8. Описание на уредбата за управлението и мониторинга на стратегията, която показва капацитета на местната инициативна група да изпълни стратегията, и описание на специфичната уредба относно оценката:

(не повече от 12 страници)

8.1. Организационна структура на МИГ:

- *организационна структура/схема.*	

8.2. Управление на МИГ:

- *органи за управление и контрол;*	Органите за управление на МИГ –Радомир - Земен са формирани съгласно ЗЮЛНЦ на две йерархични нива – върховен колективен орган (*Общо събрание*) и колективен управителен орган (*Управителен съвет*). И за двата органа е спазено е изискването на чл.32 т.2 буква „б” от Регламент (ЕС)1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 г., като на ниво вземане на решения нито публичните органи, нито която и да било от групите, представляващи конкретните заинтересовани страни, не представлява повече от 49 % от правата на глас. *Общото събрание* се състои от ??? члена, от които двама са представители на публичния сектор (община Радомир и община Земен), 21 члена са представители на стопанския сектор и 21 члена са представители на нестопанския сектор. Съотношението между така изброените сектори е 4,6% : 47,7 % : 47,7 %. В териториален аспект в Общото събрание са включени членове от 26

	населени места на територията на МИГ, с което са представени 52 % от общия брой населени места. В Общото събрание на МИГ – Радомир – Земен членуват представители на следните общо 9 групи заинтересови страни от територията: Местна власт, Земеделски производители, МСП от секторите, изведени като приоритетни съгласно НСНМСП 2014-2020, Микропредприя от всички сектори извън селско стопанство, Сдружения в сферата на местното развитие и гражданското общество, Сдружения в сферата на спорта, Народни читалища, Граждани от територията, Представител на малцинствени общности. По този начин във върховния колективен орган на сдружението са представени 90 % (9 от общо 10 групи) от идентифицираните в хода на анализа групи заинтересовани страни, свързан с подготовката на СВОМР, вкл. и представители на малцинствени групи (ромска общност) и на уязвимата група на пенсионерите. Правомощията на Общото събрание, вкл. по отношение на Стратегията за ВОМР, свиквене, кворум и редът и начина за вземане на решения са посочени в чл. 22 до чл.31 на Устава на МИГ-Радомир - Земен. *Управителният съвет (УС)* на МИГ-Радомир - Земен е колективният управителен орган на сдружението и се състои от 5 лица, от които един представител на публичния сектор и по двама представители на стопанския и нестопанския сектор. Съотношението между така изброените сектори в УС е 20 % : 40 % : 40 %. Правомощията на Управителния съвет, на неговия Председател, и на изпълнителния директор, вкл. по отношение на Стратегията за ВОМР, редът и начина за вземане на решения са посочени в чл. 32 до чл.37 на Устава на МИГ – Радомир – Земен.
- описание на позициите и изискванията към изпълнителния директор и персонала.	Числеността, позициите и персоналния състав на екипа МИГ – Радомир – Земен е определен с решение на Управителния съвет. Персоналът на МИГ включва следните позиции, посочени в органограмата по т.8.1: Изпълнителен директор и Експерт по прилагане на Стратегията за ВОМР. <u>Изисквания към изпълнителния директор</u> • Завършено висше образование – най-малко степен „бакалавър"; • Професионален стаж – най-малко 5 години; • Управленски опит (по смисъла на § 1, т.34 от допълнителните разпоредби на Наредба № 22 от 14.12.2015 на МЗХ) - най-малко 2 години. • Опит в реализиране на проект, програма или стратегия със стойност над 100 000 лева, финансирани от ЕС или от други международни донори. <u>Изисквания към експерта по прилагане на СВОМР</u>: • Завършено висше образование – най-малко степен „Бакалавър; • Общ професионален стаж – най-малко 2 години; • Наличие на опит в реализиране на проекти, договори , финансирани

	от ЕС или друг международен донор. *В приложените документи към Формуляра за кандидатстване са представени длъжностните характеристики на персонала на МИГ – Радомир - Земен за съответните позиции*, в които са определени и представени подробно изискванията за заемане на длъжността, основните отговорности и задължения, подчиненост и взаимодействие в рамките на дейността на МИГ-Радомир - Земен по прилагането на Стратегията за ВОМР до 30.09.2023 година.

8.3. Капацитет на местната инициативна група да изпълни стратегията за ВОМР:

С оглед спазването на изискванията на чл. 13, ал. 1, т. 1 на Наредба №22/14.12.2015 г. за прилагане на подмярка 19.2 "Прилагане на операции в рамките на стратегии за Водено от общностите местно развитие" за осигуряване на самостоятелен офис на МИГ са сключени договори за наем с Община Радомир (приложени към документите във формуляра):

- Договор № 464 от 23.08.2017 г. за наем на общински имот за офис – стая № 1 за работен кабинет за екипа с площ 17 кв.м. и стая №2 с площ 4 кв.м. архив,
- Договори № 346 и № 347 от 02.05.2017 г. за наем на общински имоти – обект № 8 и обект № 9 с обща площ 18 кв.м., които да се използват заедно като заседателна зала.

Офисът е достъпен за хора с увреждания.

За всеки от служителите е осигурено и необходимото офис оборудване, обзавеждане и техника за работа, както обзавеждане на заседателната зала и помещението за архив /в приложени документи към формуляра – Договор за дарение № 466/28.08.2017 г. между Община Радомир и СНЦ „МИГ – Радомир – Земен“ и Протокол-опис към него/.

Административен капацитет: МИГ – Радомир - Земен е новосъздадено сдружение с нестопанска цел. Административният капацитет се базира на опита и квалификацията на изпълнителното звено – изпълнителен директор и експерт.

Изпълнителният директор на МИГ – Радомир – Земен, определен от УС, има следния опит и квалификация:

- С висше образование, магистър по икономика – Аграрен бизнес, над 10-годишен професионален опит, от които над 5 години управленски опит като заместник-областен управител и управител на фирма. Има значителен опит в управлението и изпълнението на проекти, финансирани от ЕСИФ – над 5 години, по-специално опит в управление на проект като ръководител на 5 проекта, един от които на стойност над 100 000 лева.

Експертът по по прилагане на СВОМР, определен от УС, е с богат професионален опит и квалификация:

- С висше образование, магистър, 35 годишен професионален опит, основно свързан с разработване, управление и изпълнение на проекти, финансирани от ЕСИФ и други международни донори. Има значителен опит в изпълнението на подхода ЛИДЕР – над 1 година, както в МЗХ, така и в МИГ.

Финансов капацитет: с оглед осигуряване на ефективно управление и реализация на изпълнението на СВОМР, в случай на одобрението й МИГ – Радомир - Земен ще разчита на финансова подкрепа, осигурена от Община Радомир № 78 от 25.04.2017 г. по Протокол № 4 в размер на 35 000 лв. (над 3 % от средствата за управление на СВОМР)

8.4. Описание на системата за мониторинг и оценка:

Мониторингът представлява постоянен процес на натрупване на релевантни данни свързани с изпълнението на Стратегията за ВОМР на МИГ Радомир - Земен. Мониторингът има за цел да следи динамичното развитие на индикаторите и натрупаната информация да служи за периодична оценка. Мониторинговите данни се събират от източниците на информация за мониторинг.

За отчитане на напредъка в прилагането на Стратегията за ВОМР МИГ Радомир - Земен, чрез своите органи за управление, ще осъществява процес на наблюдение и оценка, чиято основна задача е контрол на качеството на изпълнението на Стратегията за ВОМР като се осигурява информация за финансовите параметри и резултатите от прилагането на Стратегията за ВОМР с оглед отчитането на нейното изпълнение от една страна и взимането на решения по отношение дейността на МИГ и потенциалната необходимост от актуализация, от друга. Наблюдението е свързано със систематичното и постоянно събиране, анализ и използване на информация за целите на управлението на СВОМР и вземането на решения относно конкретни процеси или интервенции. Въз основа на получената в процеса на наблюдение информация, МИГ изготвя годишна оценка, която е част от годишния доклад на МИГ. Оценката следва да даде отговор на следните въпроси:

1	До каква степен е усвоен заложеният бюджет по мерки
2	Доколко балансирано върви прилагането на мерките
3	До каква степен са обхванати територията на МИГ и различните приоритетни групи бенефициенти
4	До каква степен изпълнението на подпомогнатите проекти допринася за постигането на целите на СВОМР
5	Какви проблеми са налице в процеса на прилагане на договорените проекти
6	Какви проблеми са налице в процеса на администриране на стратегията
7	Какви мерки следва да бъдат предприети

За да се даде отговор на посочените въпроси, процесът на наблюдение ще осигурява актуална информация за показатели, които се основават на количествените цели по мерки и бюджета на стратегията. За да могат да се вземат решения, наблюдението ще включва не само излагането на отклоненията, но и анализ на причините за същите.

След приключване на втората година от прилагане на Стратегията за ВОМР ще бъде извършена междинна оценка на изпълнението на Стратегията.В годината на приключване на прилагането Стратегията за ВОМР (2023 г.) МИГРадомир - Земен възлага изготвянето на окончателна оценка за прилагането на стратегията. Междинната и окончателната оценка се извършват от външни експерти и се приемат от Общото събрание на МИГ Радомир - Земен.

9. Индикатори за мониторинг и оценка:

9.1. Индикатори за цялостното прилагане на стратегията за ВОМР, включително брой създадени работни места:

ИНДИКАТОРИ ЗА ЦЯЛОСТНОТО ПРИЛАГАНЕ НА СВОМР				
Вид индикатор	**Индикатор**	**Мерна единица**	**Цел 2023**	**Източник на информация**
Изходен	Общ брой финансирани проекти	Брой	35	Доклади и БД МИГ, ИСУН
	Брой бенефициенти, получаващи подкрепа за производство, преработка и търговия със селскостоп.продукти	Брой	6	Доклади и БД МИГ
	Брой бенефициенти, получаващи подкрепа за неземеделски дейности	Брой	5	Доклади и БД МИГ
	Брой МСП с повишена иновативност	Брой	2	Доклади МИГ, ИСУН
	Брой МСП с повишена производителност и експортен потенциал	Брой	5	Доклади и БД МИГ, ИСУН
	Брой бенефициенти / операции, получаващи подкрепа за развитие на човешките ресурси	Брой	5	Доклади и БД МИГ, ИСУН
	Брой операции, получаващи подкрепа за инвестиции в условия на живот и публична инфраструктура	Брой	6	Доклади и БД МИГ
	Брой операции за осигуряване на достъп до качествено образование в малките населени места	Брой	3	Доклади и БД МИГ, ИСУН
	Общо инвестиции в евро (публични + частни)	Евро	4 271 111	Доклади и БД МИГ
	Общо публични разходи в евро	Евро	3 760000	Доклади МИГ
Резултат	Брой създадени нови работни места по мерките от стратегията, финансирани от ЕЗФРСР	Брой	10	Годишен доклад
	Общ брой създадени нови работни места по мерките от стратегията, вкл. безработни, започнали работа	Брой	35	Доклади МИГ
	Брой жители, които се ползват от подобрени услуги/инфраструктура	Брой	10 000	Доклади и БД МИГ
	Общо безработни участници с повишена квалификация	Брой	45	Доклади и БД МИГ, ДБТ
	Заети лица, придобили квалификация и умения	Брой	100	Доклади и БД МИГ, ДБТ
	Лица с увреждания и над 65г., с подобрен достъп до услуги	Брой	60 лица/ 1 доставчик	Доклади и БД МИГ, ДБТ
	Брой предприятия / заети лица, въвели нови системи, практики и инструменти за РЧР	Брой	2 / 100 лица	Доклади и БД МИГ, ДБТ

	Брой МСП с внедрени иновации	Брой	2	Доклади МИГ, ИСУН
	Брой МСП с повишена производителност	Брой	5	Доклади МИГ, ИСУН

9.2. Индикатори по мерки:

(не повече от 1 страница за индикатори по мярка)

ИНДИКАТОРИ ПО МЯРКА 4.1 (ПРСР) ОТ СВОМР

Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Стойност	Източник на информация
Изходен	Брой стопанства, получаващи подкрепа за инвестиции в земеделски стопанства	Брой	4	Годишни доклади МИГ
	Общо инвестиции в евро (публични и частни)	EUR	400 000	Годишни доклади МИГ
	Общо публични разходи в евро	EUR	200 000	Годишни доклади МИГ
Резултат	Брой работни места, разкрити в подпомогнатите проекти	Брой	4	Документи на проектите; Годишни доклади на МИГ Протоколи от извършени проверки
	Брой модернизирани земеделски стопанства/ предприятия	Брой	4	Документи на проектите; Годишни доклади МИГ;

ИНДИКАТОРИ ПО МЯРКА 4.2 (ПРСР) ОТ СВОМР

Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Стойност	Източник на информация
Изходен	Брой предприятия, получаващи подкрепа за инвестиции в преработка и търговия на селскостопански продукти	Брой	2	Годишни доклади МИГ
	Общо инвестиции в евро (публични + частни)	Евро	200 000	Годишни доклади МИГ

	Общо публични разходи в евро	Евро	100 000	Годишни доклади МИГ
Резултат	Брой работни места, разкрити в подпомогнатите проекти	Брой	2	Годишни доклади МИГ; Протоколи от извършени проверки
	Брой подкрепени предприятия за преработка и търговия на селскостопански продукти	Брой	2	Годишни доклади МИГ; Протоколи от извършени проверки

ИНДИКАТОРИ ПО МЯРКА 6.4.1(ПРСР) ОТ СВОМР				
Вид индикатор	**Индикатор**	**Мерна единица**	**Стойност**	**Източник на информация**
Изходен	Брой бенефициенти (стопанства), получаващи подкрепа за инвестиции в неселскостопански дейности	Брой	5	Годишни доклади МИГ
	Общо инвестиции в евро (публични + частни)	Евро	400 000	Годишни доклади МИГ
	Общо публични разходи в евро	Евро	300 000	Годишни доклади МИГ
Резултат	Брой работни места, разкрити в подпомогнатите проекти	Брой	4	Годишни доклади МИГ Протоколи от извършени проверки
	Брой подкрепени микропредприятия за развитие на неземеделски дейности	Брой	5	Годишни доклади МИГ

ИНДИКАТОРИ ПО МЯРКА 7.2 (ПРСР) ОТ СВОМР				
Вид индикатор	**Индикатор**	**Мерна единица**	**Стойност**	**Източник на информация**
Изходен	Брой операции, получаващи подкрепа за инвестиции в	Брой	3	Годишни доклади

	малка по мащаби инфраструктура			МИГ
	Общо инвестиции в евро (публични + частни)	Евро	450 000	Годишни доклади МИГ
	Общо публични разходи в евро	Евро	450 000	Годишни доклади МИГ
Резултат	Брой жители, които се ползват от подобрени услуги/инфраструктура	Брой	8000	Годишни доклади МИГ Протоколи от извършени проверки

ИНДИКАТОРИ ПО МЯРКА 7.5 (ПРСР) ОТ СВОМР				
Вид индикатор	**Индикатор**	**Мерна единица**	**Стойност**	**Източник на информация**
Изходен	Брой операции, получаващи подкрепа за инвестиции в малка по мащаби инфраструктура	Брой	2	Годишни доклади МИГ
	Общо инвестиции в евро (публични + частни)	Евро	250 000	Годишни доклади МИГ
	Общо публични разходи в евро	Евро	250 000	Годишни доклади МИГ
Резултат	Брой жители, които се ползват от подобрени услуги/инфраструктура	Брой	2000	Годишни доклади МИГ Протоколи от извършени проверки

ИНДИКАТОРИ ПО МЯРКА 7.6 (ПРСР) ОТ СВОМР				
Вид индикатор	**Индикатор**	**Мерна единица**	**Стойност**	**Източник на информация**
Изходен	Брой операции, получаващи подкрепа за поддържане, възстановяване и на културното и природното наследство на селата	Брой	1	Годишни доклади МИГ
	Общо инвестиции в евро (публични + частни)	Евро	200 000	Годишни доклади МИГ
	Общо публични разходи в	Евро	200 000	Годишни доклади

	евро			МИГ
Резултат	Брой жители, които се ползват от подобрени услуги/инфраструктура	Брой	2000	Годишни доклади МИГ Протоколи от извършени проверки

ИНДИКАТОРИ ПО МЯРКА 19.5 (ЕЗФРСР) ОТ СВОМР				
Вид индикатор	**Индикатор**	**Мерна единица**	**Стойност**	**Източник на информация**
Изходен	Брой подпомогнати дейности за съхраняване, развитие, валоризация и маркетинг на местното наследство и идентичност	Брой	3	Годишни доклади МИГ
	Общо инвестиции в евро (публични + частни)	Евро	100 000	Годишни доклади МИГ
	Общо публични разходи в евро	Евро	100 000	Годишни доклади МИГ
Резултат	Брой организирани събития / подпомогнати организации / дейности	Брой	3	Годишни доклади МИГ

МЕРКИ ПО ОП РЧР 2014-2020

ИНДИКАТОРИ по Мярка 2.1.1.3. от СВОМР (ОП РЧР)					
Вид индикатор	**ИП**	**Спец. цел**	**Индикатор**	**Мерна единица**	**Целева стойност**
За изпълнение	**Брой финансирани проекти**			**Брой**	**1**
	ИП1	**Общо участници на възраст от 30 до 54 г. и над 54 г.**		**Брой**	**25**
	ИП1	СЦ 1	Неактивни участници от 30 до 54 г. вкл., извън образование и обучение	Брой	5
			Безработни участници от 30 до 54 г. вкл., в т.ч.	Брой	10
		СЦ 2	*Неактивни и безработни участници от 30 до 54 г. вкл., с ниско образование*	*Брой*	*5*
		СЦ 3	Безработни участници или неактивни участници, извън образование и обучение, над 54 г.	Брой	10
	ИП3	**Общо участници на възраст до 29 години**		**Брой**	**20**
	ИП3	СЦ 2	Безработни участници до 29г. вкл., с основна или по-ниска образователна степен, в т.ч.	Брой	8
			Безработни участници от ромски произход до 29г. вкл, с основна или по-	*Брой*	*4*

			ниска образователна степен		
		СЦ 3	Безработни участници до 29 г. вкл., със завърш. средно или висше образование	Брой	12
За резултат	**ИП1**	**Общо участници на възраст от 30 до 54 г. и над 54 г., включени в дейности**		**Брой**	**25**
	ИП1	СЦ 1	Участници от 30 до 54 г. вкл., придобили квалификация, в т.ч.	Брой	15
		СЦ2	*Участници от 30 до 54г. вкл, с ниско образование, придобили квалификация*	*Брой*	*3*
		СЦ1	Участници от 30 до 54г. вкл., започнали работа	Брой	10
		СЦ 3	Участници над 54 г. придобили квалификация	Брой	10
			Участници над 54 г., започнали работа	Брой	5
	ИП 3	**Общо участници на възраст до 29 г., включени в дейности**		**Брой**	**20**
	ИП 3	СЦ 2	Безработни участници до 29 г. вкл., с основна или по-ниска образ.степен, получили квалификация	Брой	8
		СЦ 2	Безработни участници до 29 г. вкл., с основна или по-ниска образователна степен, започнали работа	Брой	4
		СЦ 3	Безработни участници до 29 г. вкл., със завършено средно или висше образование, получили квалификация	Брой	12
		СЦ 3	Безработни участници до 29 г. вкл., със завършено средно или висше образование, започнали работа	Брой	6

ИНДИКАТОРИ по Мярка 2.1.6. от СВОМР (ОП РЧР)				
Вид индикатор	**Спец. цел**	**Индикатор**	**Мерна единица**	**Целева стойност**
За изпълнение	**Брой финансирани проекти**		**Брой**	**1**
	СЦ 1	Заети участници, вкл. самостоятелно заети, над 54 г.	Брой	40
	СЦ 2	Заети участници, вкл. самостоятелно заети, със средно и по-ниско образование (под ISCED 4)	Брой	30
	СЦ 3	Заети участници, вкл. самостоятелно заети в приоритетни сектори на икономиката	Брой	30
За резултат	СЦ 1	Участници над 54 г., придобили квалификация при напускане на операцията	Брой	40
	СЦ 2	Участници със средно и по-ниско образование (под ISCED 4), придобили квалификация при напускане на операцията	Брой	30
	СЦ 3	Участници, заети в приоритетни сектори**,** придобили квалификация при напускане на операцията	Брой	30

ИНДИКАТОРИ по Мярка 2.1.7. от СВОМР (ОП РЧР)

Вид индикатор	Спец. цел	Индикатор	Мерна единица	Целева стойност
За изпълнение	СЦ	Брой предприятия, получили подкрепа	Брой	2
	СЦ	Заети лица, включително самостоятелно заети	Брой лица	100
За резултат	СЦ	Брой предприятия, въвели нови процеси за безопасни и здравословни условия на труд	Брой	1
	СЦ	Брой предприятия въвели нови системи, практики и инструменти за развитие на човешките ресурси и организация на труда	Брой	1
	СЦ	Участници от подкрепените предприятия в заетост 6 месеца след приключване на операцията	Брой лица	100
	СЦ	Участници от подкрепените предприятия, чието положение на пазара на труда в рамките на 6 месеца след напускане на операцията е по-добро	Брой лица	60

ИНДИКАТОРИ по Мярка 2.2.3. от СВОМР (ОП РЧР)				
Вид индикатор	**Спец. цел**	**Индикатор**	**Мерна единица**	**Целева стойност**
За изпълнение	**Брой финансирани проекти**		**Брой**	**1**
	СЦ 1	Лица с увреждания и лица над 65 г. в невъзможност за самообслужване	Брой лица	60
	СЦ 1	Брой доставчици на услуги за социално включване	Брой	1
За резултат	СЦ 1	Участници с увреждания и участници над 65г., в невъзможност за самообслужване, с подобрен достъп до услуги	Брой лица	60
	СЦ 1	Брой доставчици на услуги за социално включване, разширили обхвата на дейността си	Брой доставчици	1

МЕРКИ ПО ОПИК 2014-2020

ИНДИКАТОРИ по Мярка 1.1.1. от СВОМР (ОПИК)				
ID	Индикатор	Мерна единица	**Цел 2023**	Източник
	Брой финансирани проекти	**Брой**	**2**	**ИСУН 2020**
1	Брой предприятия, подпомогнати да въведат нови за фирмата продукти;	Предприятия	1	ИСУН2020
2	Брой предприятия, подпомогнати да въведат нови за пазара продукти	Предприятия	1	ИСУН2020
3	Частни инвестиции, допълващи публичната подкрепа за иновации или за научноизследователски и развойни проекти	EUR	22 222	ИСУН2020
4	Брой на предприятията, получаващи подкрепа	Предприятия	2	ИСУН2020

ИНДИКАТОРИ по Мярка 1.1.2. от СВОМР (ОПИК)				
ID	**Индикатор**	**Мерна единица**	**Цел 2023**	**Източник**
	Брой финансирани проекти	**Брой**	**5**	**ИСУН 2020**
1	Брой предприятия, получаващи безвъзмездни средства	Предприятия	5	ИСУН 2020
2	Частни инвестиции, допълващи публичната подкрепа за предприятията (безвъзмездни средства)	EUR	88 888	ИСУН 2020

МЕРКИ ПО ОПНОИР 2014-2020

ИНДИКАТОРИ по Мярка 1.1.1. от СВОМР (ОПНОИР)				
Вид индикатор	**Индикатор**	**Мерна единица**	**Цел 2023**	**Източник**
За изпълнение	**Брой финансирани проекти**	**Брой**	**3**	**ИСУН 2020**
	Брой деца, ученици и младежи от маргинализирани общности (вкл.роми), участващи в мерки за образователна интеграция и реинтеграция	Брой	60	**ИСУН 2020**
За резултат	Брой деца, ученици и младежи от етнически малцинства (вкл.роми), интегрирани в образователната система	Брой	30	**ИСУН 2020**

10. Съответствие с хоризонталните политики на ЕС: *(не повече от 2 страници)*	
10.1. Равенство между половете и липса на дискриминация:	
- прилагане на принципа на равенство между половете;	Принципът за равенство между половете ще бъде последователно интегриран в прилагането на стратегията, като се насърчава участието на по-слабо представения пол. При разработването на рамката за наблюдение на Стратегията за ВОМР е заложен индикатор, с помощта на който ще бъде наблюдаван балансът между представителите на двата пола и резултатите от усилията за равно включване, като се взети под внимание аспектите на различните изисквания за равни възможности на различните групи.
- допринасяне за утвърждаване на принципа на равните възможности;	Включването на всички групи от населението на територията на МИГ-Радомир – Земенсе гарантира чрез направения анализ на ситуацията по отношение наличието на уязвими групи и равните възможности, консултативните и промоционални дейности в процеса на разработване и, впоследствие, на прилагане на Стратегията за ВОМР. Представители на всички общности участваха в консултациите при изготвянето на стратегията.
- създаване на	При прилагането на Стратегията за ВОМР ще бъдат положени специални

условия за превенция на дискриминацията.	усилия, за да се осигури информация и насоки за подпомагането по начин, който да гарантира достъпа и насърчи участието на представители на всички групи от населението на територията. Във всеки проект, където това е приложимо ще се изисква подсилване на аспектите във връзка с равните възможности на групите в неравностойно положение, включително ромското население и хората с увреждания.

10.2. Устойчиво развитие (защита на околната среда):

Устойчивото развитие е дългосрочно развитие, което отговаря на нуждите на настоящето, без да ограничава и нарушава възможността на бъдещите поколения да посрещат своите собствени потребности и обединява два основни стремежа: постигане на икономическо развитие, осигуряващо нарастващ жизнен стандарт, и опазване и подобряване на околната среда. ЕС се стреми към устойчив икономически растеж, повече и по-добри работни места и по-голяма сплотеност, но съхранявайки света около нас за бъдещите поколения. При разработването на СВОМР е взето под внимание съществуващото ниво на екологично натоварване на природните елементи на територията (почви, вода, въздух) и чрез мерките се цели запазване и евентуално намаляване на степента на екологична натовареност на природната среда.Отчитайки това СВОМР си поставя за цел подобряване качеството на живот на територията на МИГ – Радомир – Земен като стъпва на едно интегрирано разбиране за качество на живот, базирано на концепцията за устойчиво развитие и отразено в палитрата на приоритетите и специфичните цели на стратегията. Предвидените в Стратегията за ВОМР мерки са насочени към насърчаване на икономическото развитие на територията от една страна, но и възстановяването на природното и културно наследство и утвърждаването на местната идентичност. Благоприятните екологични условия са съществен фактор, влияещ на социално-икономическото развитие. В този смисъл защитата на околната среда е интегрирана в Стратегията за Водено от общностите местно развитие чрез въвеждането на общи изисквания и планирането на директни интервенции:

- Проекти, предвиждащи инвестиционни предложения, за които се изисква ОВОС пореда на ЗООС ще се одобряват само след положително решение и при съобразяване с препоръките от извършената оценки;
- Проектите, попадащи в територии от екологичната мрежа НАТУРА 2000 преди одобрението им ще бъдат проверявани за съответствие с разпоредбите на ЗБР и съответните подзаконови нормативни актове, както и предвидените ограничения в решенията за определяне на местата и плановете за управлението.

10.3. Насърчаване на заетостта и конкурентоспособността:

Всички приоритети , специфични цели и операции на Стратегията за Водено от общностите местно развитие са съобразени с политиките/действията на Общността по отношение на насърчаване на заетостта и конкурентоспособността. Целите и приоритетите на Стратегията за ВОМР, респективно планираните интервенции за бизнеса , са директно насочени към насърчаване на заетостта и конкурентоспособността.

10.4. Съответствие с програмите, финансирани от ЕСИФ:

СВОМР на МИГ – Радомир – Земен е в съответствие с и ще допринесе за постигане на целите на различни политики на национално, регионално и местно ниво, с оглед допринасяне чрез СВОМР за тяхното постигане. Всички специфични цели на СВОМР в своята съвкупност и

интрегритет допринасят за постигането на:

Следните цели на ПРОГРАМАТА ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ 2014 – 2020:

Цел 1: Повишаване конкурентоспособността и балансирано развитие на селското и горското стопанство и преработващата промишленост, и **Цел 3:**Социално-икономическо развитие на селските райони, осигуряващо нови работни места, намаляване на бедността, социално включване и по-добро качество на живот

ОП „Иновации и конкурентоспособност“ 2014 – 2020: Приоритетна ос 1 "Технологично развитие и иновации" – Инвестиционен приоритет „Технологично развитие и иновации“

Специфична цел: „Повишаване на иновационната дейност на предприятията“, и Приоритетна ос 2 „Предприемачество и капацитет за растеж на МСП“, Инвестиционен приоритет „Капацитет за растеж на МСП”, Специфична цел: Повишаване на производителността и експортния потенциал на българските МСП.

ОП „РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ“ за периода 2014-2020 г.:

Приоритетна ос 1: „Подобряване достъпа до заетост и качеството на работните места“,

- **ИП 1**: „Достъп до заетост за търсещите работа и неактивните лица, включително трайно безработни и лица, отдалечени от пазара на труда, а също и чрез местни инициативи за заетост, и подкрепа за мобилността на работната сила” от Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ за периода 2014-2020 година
- **ИП 3**: „Устойчиво интегриране на пазара на труда на младите хора, в частност тези, които не са ангажирани с трудова дейност, образование или обучение, включително младите хора, изложени на риск от социално изключване, и младите хора от маргинализирани общности, включително чрез прилагане на гаранция за младежта“ (с финансиране от ЕСФ)
- **ИП 6:** „Подобряване на равния достъп до възможностите за учене през целия живот за всички възрастови групи във формален, неформален и неофициален вид, осъвременяване на познанията, уменията и компетенциите на работната ръка, както и насърчаване на гъвкави процеси на учене, включително чрез професионална ориентация и валидиране на придобитите компетенции”
- **ИП**7: „Приспособяване на работниците, предприятията и предприемачите към промените”

Приоритетна ос 2 „Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване” - ИП 3: Повишаване на достъпа до услуги, които са на достъпна цена, устойчиви и висококачествени, включително здравни и социални услуги от общ интерес.

Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020 - Специфична цел на Приоритетна ос 3 “Образователна среда за активно социално приобщаване” по отношение на подхода за използването на инструментите на ВОМР в рамките на ОП НОИР е „Повишаване броя на успешно интегрираните чрез образователната система деца и ученици от маргинализирани общности, включително роми“.

СВОМР на МИГ – Радомир - Земен ще допринесе за постигане на следните тематични цели на **СТРАТЕГИЯ ЕВРОПА 2020**:

- Насърчаване на устойчивата и качествена заетост и подкрепа за мобилността на работната сила (тематична цел 8);
- Насърчаване на социалното приобщаване и намаляване на бедността (тематична цел 9)

Подобряване на качеството на образование и повишаване квалификацията на населението (тематична цел 10).